

ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ปี 2554

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่อง

ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกัน

ด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

: ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลา (ปีที่ 1)

โดย

ประโยชน์ เจริญสุข

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ปี 2554

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่อง

ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกัน

ด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

: ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลา (ปีที่ 1)

โดย

ประโยชน์ เจริญสุข

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

โครงการวิจัยเรื่อง ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนข้อมูลพื้นฐาน สภาพทั่วไปและสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่กลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ 5 จังหวัด ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลา เพื่อนำไปวิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ของประชาชนซึ่งจะดำเนินการต่อไปในปีที่ 2

การดำเนินโครงการวิจัยในปีงบประมาณ 2554 นี้ เป็นการดำเนินโครงการในปีที่ 1 ได้รายงานผลการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะความยากจนและการกระจายรายได้จากค่าสัมประสิทธิ์จีอีและ ความแตกต่างระหว่างชั้นรายได้ (income Quintile) ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ 5 จังหวัด

ทำยนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ คณะผู้ช่วยนักวิจัยจากสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการวิจัยอย่างเต็มที่ และขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้ร่วมให้ ข้อมูล จนนำมาซึ่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นฐานข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ต่อไปในอนาคต

ผู้วิจัย

นายประโยชน์ เจริญสุข

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กันยายน 2554

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2. วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา	1-1
1.4 ขอบเขตการศึกษา	1-1
1.5 วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2

บทที่ 2 ทบทวนแนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน	2-1
2.1.1 นิยามของความยากจน	2-1
2.1.2 แนวคิดการชี้วัดความยากจน	2-1
2.1.3 สาเหตุของความยากจน	2-2
2.2 แนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายรายได้	2-3
2.2.1 นิยามของการกระจายรายได้	2-3
2.2.2 ทฤษฎีการกระจายรายได้	2-3
2.2.3 การวิเคราะห์การกระจายรายได้	2-4
2.3 แนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำ/ไม่เท่าเทียมกัน	2-5
2.3.1 นิยามความเหลื่อมล้ำ/ความไม่เท่าเทียมกัน	2-5
2.3.2 สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของสังคมไทย	2-7

บทที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่

3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน	3-1
3.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดสตูล-สงขลา	3-2
3.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดรายจังหวัด	3-4
3.3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสงขลา	3-4

สารบัญ

	หน้า
3.3.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสตูล	3-5
3.3.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยะลา	3-5
3.3.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดปัตตานี	3-8
3.3.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนราธิวาส	3-9
3.4 ความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่	3-11
บทที่ 4 สภาพทั่วไปและสถานการณ์ทางด้านสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
4.1 สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	4-1
4.1.1 ภูมิประเทศ	4-2
4.1.2 สภาพภูมิอากาศ	4-2
4.1.3 สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพของจังหวัดสงขลา	4-3
4.1.4 สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพของจังหวัดสตูล	4-4
4.1.5 สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพของจังหวัดยะลา	4-5
4.1.6 สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพของจังหวัดปัตตานี	4-6
4.1.7 สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพของจังหวัดนราธิวาส	4-7
4.2 สถานการณ์และแนวโน้มด้านสังคมของ 5 จังหวัดชายแดนใต้	4-8
4.2.1 ด้านประชากร	4-8
4.2.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	4-14
4.2.3 ด้านการศึกษา	4-22
4.2.4 ด้านศาสนา	4-26
4.2.5 ด้านการสาธารณสุข	4-27
4.2.6 ประเพณี วัฒนธรรม	4-29
4.3 สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4-35
4.3.1 ทรัพยากรน้ำ	4-35
4.3.2 ทรัพยากรป่าไม้	4-39

สารบัญ

	หน้า
4.3.3 ทรัพยากรดิน	4-43
4.3.4 ทรัพยากรแร่ธาตุ	4-52
4.3.5 การใช้ประโยชน์ที่ดิน	4-54
4.4 สถานการณ์ความไม่สงบใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	4-56
บทที่ 5 สถานการณ์แนวโน้มทางเศรษฐกิจ	
5.1 ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	5-1
5.2 ภาพรวมเศรษฐกิจของพื้นที่	5-17
5.2.1 สาขาเกษตรกรรม	5-17
5.2.2 สาขาอุตสาหกรรม	5-20
5.2.3 สาขาบริการและการท่องเที่ยว	5-26
5.2.4 สาขาการพาณิชย์	5-33
5.2.5 สาขาประมง	5-39
5.2.6 สาขาแรงงาน	5-41
5.2.7 แนวโน้มความเหลื่อมล้ำ	5-48
บทที่ 6 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT ANALYSIS) ของกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้	
6.1 สรุปสถานการณ์ แนวโน้ม ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสมรรถนะของพื้นที่ (SWOT Analysis)	6-1
6.1.1 สถานการณ์และแนวโน้มด้านเศรษฐกิจ	6-1
6.1.2 สถานการณ์ทางด้านสังคม	6-5
6.1.3 สถานการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อม	6-7
6.1.4 โฉมทัศน์	6-7
6.1.5 สถานการณ์ด้านความไม่สงบและปัญหาปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	6-8
6.2 ศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดการพัฒนากลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้	6-9

บรรณานุกรม

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนข้อมูลพื้นฐานสภาพทั่วไปและสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่กลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ 5 จังหวัด โดยมีขอบเขตการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะความยากจนและการกระจายรายได้จากค่าสัมประสิทธิ์จินีและ Income Quintile (ความแตกต่างระหว่างขั้นรายได้) รวมไปถึงการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม สถานการณ์ความไม่สงบ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่และความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่มีผลต่อความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ของประชาชน

สำหรับผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์แนวโน้มความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจกลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ 5 จังหวัด จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของประชากรทั้งประเทศ ปี 2547 ถึงปี 2552 โดยจำแนกกลุ่มประชากรตามลำดับรายได้ (Quintile by Income) แบ่งเป็น 5 กลุ่ม โดยไล่จากกลุ่มที่ 1 (จนที่สุด) ไปจนถึงกลุ่มที่ 5 (รวยที่สุด) โดยเรียงลำดับจากรายได้ประจำเฉลี่ยและรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย จากน้อยไปมาก โดยจากข้อมูลปี 2547 จนถึงปี 2552 พบว่า รายได้ประจำเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 (จนที่สุด) ไปจนถึงกลุ่มที่ 5 (รวยที่สุด) มีรายได้ประจำเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกปี สอดคล้องกับข้อมูลรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยซึ่งเพิ่มขึ้นทุกปีตามลำดับ ส่วนข้อมูลสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายได้ ข้อมูลปี 2552 พบว่าความไม่เท่าเทียมของรายได้ทั่วประเทศลดลงโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค ของรายได้ อยู่ที่ 0.49 ลดลงจากปี 2549 และ 2550 ส่วนภาคใต้ พบว่าความไม่เท่าเทียมของรายได้ทั่วประเทศเพิ่มมากขึ้นโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค ของรายได้ อยู่ที่ 0.48 เพิ่มมากขึ้นจากปี 2549 และ 2550 โดยเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค ของรายได้ในปี 2552 ของภาคใต้ กรุงเทพมหานครและค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคในเขตเมืองมีค่าใกล้เคียงกัน

สำหรับสถานการณ์ความยากจนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยพิจารณาจากเส้นความยากจน จำนวนคนจนและสัดส่วนคนจนที่คิดเป็นร้อยละ ตั้งแต่ปี 2543 ถึงปี 2552 โดยพบว่าในปี 2552 จังหวัดสงขลามีเส้นความยากจนอยู่ที่ 1,591 สัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 0.23 จำนวนคนจนเท่ากับ 3,200 คน จังหวัดสตูลมีเส้นความยากจนอยู่ที่ 1,515 สัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 1.26 จำนวนคนจนเท่ากับ 3,600 คน จังหวัดยะลามีเส้นความยากจนอยู่ที่ 1,572 สัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 13.01 จำนวนคนจนเท่ากับ 62,200 คน จังหวัดปัตตานีมีเส้นความยากจนอยู่ที่ 1,455 สัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 19.6 จำนวนคนจนเท่ากับ 128,300 คน จังหวัดนราธิวาสมีเส้นความยากจนอยู่ที่ 1,447 สัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 22.85

จำนวนคนจนเท่ากับ 173,900 คน ส่วนภาพโดยรวมทั้ง 5 จังหวัด พบว่ามีเส้นความยากจนอยู่ที่ 1,516 สัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 11.36 จำนวนคนจนเท่ากับ 74,240 คน

สรุปแนวโน้มความเหลื่อมล้ำจากข้อมูลข้างต้นพิจารณาได้ว่าจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุด คือ จังหวัดนราธิวาส รองลงมา คือ จังหวัดปัตตานีโดยมีสัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 22.85 และ ร้อยละ 19.46 ตามลำดับ โดยจังหวัดสงขลามีสัดส่วนคนจนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 0.23 ส่วนเส้นความยากจนพบว่าใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สงขลามีเส้นความยากจนสูงที่สุด คือ 1,591 (บาท/คน/เดือน) รองลงมา คือ จังหวัดยะลา คือ 1,572 (บาท/คน/เดือน) ส่วนจังหวัดปัตตานีมีเส้นความยากจนต่ำที่สุดใน 5 จังหวัด คือ 1,455 (บาท/คน/เดือน)

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ความยากจนและความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ เป็นปัญหาที่ปรากฏอยู่ในเศรษฐกิจ-สังคมของไทย ตลอดระยะเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมา นับเป็นปัญหาที่กัดกร่อนสังคมไทยอย่างมาก เป็นปัญหาที่ต้องใช้ความพยายามร่วมกันของทุกฝ่าย เพื่อช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ให้ลดลงให้ได้มากที่สุด

ปัญหาความไม่สงบใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลา อาจมีสาเหตุจากปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น ความไม่เป็นธรรมทางสังคมในด้านต่างๆ ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และสาเหตุอื่นๆ เป็นต้น

การศึกษาวิจัยเรื่องความยากจนและความไม่เท่าเทียมด้านรายได้ของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาความรู้ในเรื่องความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันในด้านรายได้ว่ามีความแตกต่างลดน้อยลงหรือไม่และมีสาเหตุมาจากอะไร ซึ่งผลการวิจัยนี้จะช่วยเพิ่มองค์ความรู้ของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อทบทวนข้อมูลพื้นฐาน สภาพทั่วไปและสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่กลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ 5 จังหวัด ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลา

1.3 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลา

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยโครงการนี้ เป็นการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะความยากจนและการกระจายรายได้จากค่าสัมประสิทธิ์จิ้นและ Income Quintile (ความแตกต่างระหว่างชั้นรายได้) รวมไปถึง

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม สถานการณ์ความไม่สงบ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่และความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความเกี่ยวข้อง/สืบเนื่องกับภาวะความยากจนและการกระจายรายได้ใน 5 จังหวัดชายแดนใต้

1.5 วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน

เนื่องจากกรอบวิจัยในเฉพาะปีที่ 1 ของโครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ ซึ่งจะนำไปประกอบการวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ของประชาชน (โดยในการวิเคราะห์นี้จะดำเนินการในปีที่ 2 ของโครงการ)

สำหรับประเด็นการทบทวนข้อมูลต่างๆ ในครั้งนี้ประกอบด้วย

- 1) ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับความยากจน ทฤษฎี/แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายรายได้และทฤษฎี/แนวคิดเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำ/ความไม่เท่าเทียมกัน
- 2) การทบทวนข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ในประเด็นต่างๆ ดังนี้
 - (1) สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพ
 - (2) สถานการณ์และแนวโน้มทางด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรม
 - (3) สถานการณ์และแนวโน้มด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - (4) สถานการณ์และแนวโน้มความไม่สงบในพื้นที่
- 3) การทบทวน วิเคราะห์และสังเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ เพื่อประมวลให้เห็นถึงแผนที่จะพัฒนาในอนาคตและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยเอกสารและรายงานการศึกษาที่จะทบทวนได้แก่
 - (1) ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (สงขลา สตูล ยะลา นราธิวาส ปัตตานี พ.ศ.2553-2556) (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน)
 - (2) ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดสงขลา-สตูล (แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (2548-2551) กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน กลุ่มที่ 2 (สงขลา-สตูล))
 - (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดสตูล พ.ศ.2553-2556 (กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดสตูล)
 - (4) ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดสงขลา พ.ศ.2553-2556 (กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดสงขลา)
 - (5) ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2553-2556 (กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดปัตตานี)

(6) ยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลจังหวัดยะลา พ.ศ. 2553-2556 (กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลจังหวัดยะลา)

(7) ยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลจังหวัดนราธิวาส พ.ศ. 2553-2556 (กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลจังหวัดนราธิวาส)

(8) ความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่

(9) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสมรรถนะของพื้นที่ (SWOT ANALYSIS)

4) สถานการณ์และแนวโน้มทางด้านเศรษฐกิจในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(1) ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด

(2) ภาพรวมเศรษฐกิจของพื้นที่

ในการจัดทำข้อสรุปผลการทบทวนข้อมูล จะสรุปให้เห็นประเด็นสำคัญของแต่ละด้านเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ (ซึ่งจะศึกษาในปีถัดไป)

Chulalongkorn University Social Research Institute

บทที่ 2

ทบทวนแนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความยากจน

2.1.1 นิยามของความยากจน

ความยากจน มักจะหมายถึง ความยากจนในเชิงเศรษฐกิจ (Monetary Dimension) ผ่านทางการพิจารณาจากรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคล (www.prdnorth.in.th) นอกจากนี้วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวเพิ่มเติมว่า บุคคลที่อยู่ในภาวะความยากจนนั้น เป็นบุคคลที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม วิทยากร เชียงกุล (2007) ให้มิติของ “ความยากจน” ว่า ความยากจนนั้นไม่ได้จำกัดอยู่ที่เชิงเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงความขัดสนในเชิงสังคม การเมืองและวัฒนธรรมอีกด้วย (<http://witayakornclub.wordpress.com>) Anup Shah (2011) กล่าวถึง “ความยากจน (Poverty)” ไว้ดังนี้

“Poverty is the state for the majority of the world’s people and nations...In the fact of such numerous external influence, the governments of the poor nations and their people are often powerless.” นอกจากนี้ยังกล่าวว่า “The poorest people will also have less access to health, education and other services...The poorest are also typically marginalized from society and have little representation or voice in public and political debates, making it even harder to escape poverty.”

2.1.2 แนวคิดการวัดความยากจน

นักเศรษฐศาสตร์นิยมวัดความยากจน โดยใช้รายได้เป็นเกณฑ์กำหนด โดยมีวิธีวัดแบ่งออกเป็น 2 ทางหลัก ได้แก่

1) ความยากจนเชิงสัมบูรณ์ (Absolute Poverty) เป็นการใช้นิยามรายได้ที่เพียงพอแก่การบริโภคขั้นพื้นฐานเป็นหลัก โดยคำนวณจากแคลอรีของอาหารที่คนเราจำเป็นต้องบริโภคและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอื่นๆ เพื่อดูว่าเราควรมีรายได้เท่าใด จึงจะเพียงพอต่อการใช้จ่ายนั้นๆ และโดยเรียกรายได้ตัวนั้นว่า เส้นความยากจน (Poverty Line)

2) ความยากจนเชิงเปรียบเทียบ (Relative Poverty) เป็นการเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อหัวของคนทั้งประเทศ หากใครมีรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของรายได้ของคนทั้งประเทศ ถือว่าเป็นคนยากจน

2.1.3 สาเหตุของความยากจน

สาเหตุของความยากจน สามารถแบ่งออกเป็นปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ 1) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ 2) ปัจจัยทางด้านสังคม 3) ปัจจัยทางด้านการเมือง

1) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ บุญธรรม ราชรักษ์ (2548) ได้แบ่งปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) ปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปัจจัยการผลิตตามธรรมชาติและปัจจัยการผลิตส่วนบุคคล ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคหรือปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการผลิต

(2) แนวทางการพัฒนา ที่เน้นความเติบโตทางด้านอุตสาหกรรม แต่ขาดการสนับสนุนทางการเกษตรกรรม ส่งผลให้รายได้ของประชาชนไปกระจุกตัวอยู่ที่ภาคอุตสาหกรรม การค้าและบริการ เป็นส่วนใหญ่

(3) กลไกเศรษฐกิจทุนนิยม ที่เน้นเอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่มีความมั่งคั่ง ในแง่การมีอำนาจซื้อ และใช้ทรัพยากรความมั่งคั่งของชาติ ทำให้การจัดสรรทรัพยากรเกิดความเหลื่อมล้ำ

2) ปัจจัยทางด้านสังคม แบ่งออกเป็น 5 ประการ ดังนี้

(1) ลักษณะส่วนบุคคล เช่น ลักษณะนิสัยเกียจคร้าน ใช้จ่ายเกินตัว ขยันทำมาหากิน

(2) ลักษณะทางครอบครัว เช่น ครอบครัวขนาดใหญ่แต่หัวหน้าครอบครัวไม่มีความรู้ ก็อาจนำไปสู่ภาวะความยากจนได้

(3) การศึกษาและทักษะ เช่น การขาดทักษะและความรู้เพื่อการนำไปประกอบอาชีพ ซึ่งมีผลต่อระดับรายได้ของบุคคล

(4) วัฒนธรรม ประเพณีและค่านิยม ค่านิยมบางอย่างที่มีลักษณะฟุ่มเฟือยและอาจนำไปสู่ภาวะหนี้สิน เช่น การจัดงานแต่งงานอย่างเกินตัว เป็นต้น

(5) ลัทธิบริโภคนิยม เป็นการกระตุ้นและส่งเสริมการบริโภคตามแนวลัทธิทุนนิยม เช่น การใช้สินค้าแบรนด์เนมที่มีราคาสูง แต่สวนทางกับรายได้ของตน

3) ปัจจัยทางการเมือง แบ่งออกเป็น 3 ประการหลัก ดังนี้

(1) ไม่มีดุลยภาพในความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

(2) ระบบบริหารและการปกครอง ผ่านทางการใช้อำนาจและกลไกทางการเมือง นำไปสู่การเอารัดเอาเปรียบทางสังคม

(3) จิตสำนึกทางการเมืองของประชาชน เพื่อป้องกันการเอารัดเอาเปรียบทางสังคม

จากที่กล่าวไปข้างต้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ความยากจนสามารถอธิบายได้จากหลายสาเหตุ ไม่ใช่มองเพียงปัจจัยเรื่องรายได้แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมของคนในสังคมนั่นเอง

2.2 แนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายรายได้

2.2.1 นิยามของการกระจายรายได้

การกระจายรายได้ (Income Distribution) หมายถึง การที่รายได้รวมของประเทศถูกจัดสรรไปยังประชาชนกลุ่มต่างๆ (เวรดี ช้างบุญชู, ม.ป.) นอกจากนี้การกระจายรายได้ ยังหมายถึง การปันรายได้ให้กับผู้ผลิตสินค้าและบริการ รวมถึงเจ้าของปัจจัยการผลิตอย่างเป็นธรรม ได้แก่ ค่าเช่า ค่าจ้าง ดอกเบี้ย และกำไรของเจ้าของปัจจัยการผลิต (<http://reg.ksu.ac.th>)

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงนั้นอาจกล่าวได้ว่า ไม่มีประเทศใดเลยที่มีกระจายรายได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง ซึ่งอาจเนื่องมาจากปัจจัยภายนอกอื่นๆ เช่น ความแตกต่างในความสามารถของมนุษย์แต่ละคน ความแตกต่างในทรัพย์สินที่ครอบครองอยู่ โอกาสในการศึกษาที่แตกต่างกัน การดำเนินนโยบายการคลังของรัฐบาล (เช่น การเก็บภาษี) การว่างงาน ภาวะเงินเฟ้อ นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่เสมอภาค (เน้นการเติบโตภาคอุตสาหกรรม โดยละเลยภาคเกษตรกรรม) (ประพันธ์ เสวตนันท์ และ ไพศาล เล็กอุทัย, 2535)

2.2.2 ทฤษฎีการกระจายรายได้

การกระจายรายได้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) การกระจายรายได้สัมบูรณ์ 2) การกระจายรายได้สัมพัทธ์

1) การกระจายรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Distribution) เป็นการคำนวณหาระดับรายได้ที่เพียงพอที่จะซื้ออาหารเพื่อดำรงชีพขั้นต่ำ การกระจายรายได้สัมบูรณ์ เป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานมาจากการคำนึงถึงสารอาหารที่คนจะได้รับในการดำรงชีพขั้นต่ำ อย่างไรก็ตามความจำเป็นเพื่อการดำรงชีพของแต่ละสังคมอาจมีความแตกต่างกันไป

2) การกระจายรายได้สัมพัทธ์ (Relative Distribution) คือความแตกต่างของระดับรายได้ที่ประชากรแต่ละคน หรือแต่ละครัวเรือนในสังคมได้รับ หากมีความแตกต่างกันมากแสดงว่ามีความไม่เท่าเทียมกันในระดับรายได้มาก ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้การกระจายรายได้สัมพัทธ์สามารถแยกพิจารณาเป็น 2 แบบ ดังนี้

(1) การกระจายรายได้ตามหน้าที่การผลิต (Functional distribution of income) เป็นการแบ่งรายได้ตามเจ้าของปัจจัยการผลิต โดยแบ่งเป็นรายได้ที่เกิดจาก ค่าจ้างและเงินเดือน ทรัพย์สินและการจัดการการค้า และเงินโอน เป็นต้น

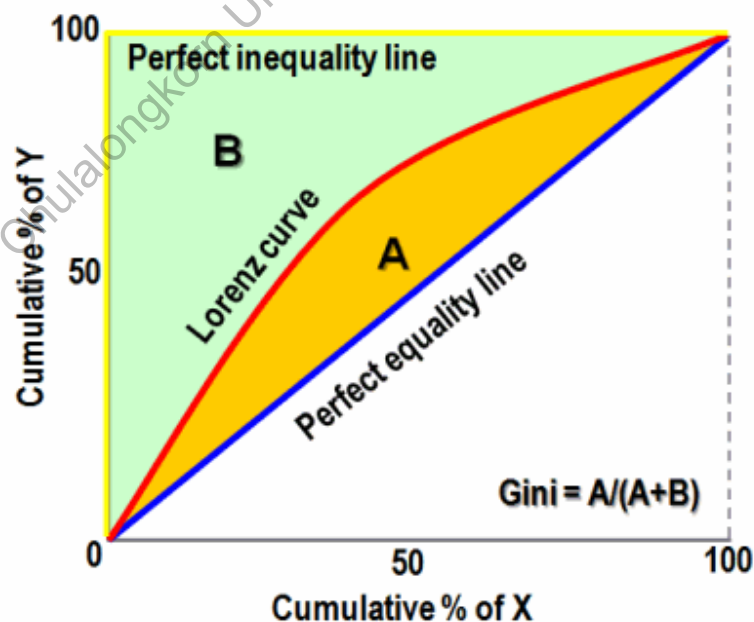
(2) การกระจายรายได้ตามขนาด (Size distribution of income) หรือการกระจายรายได้ส่วนบุคคล (personal distribution of income) หมายถึงการกระจายรายได้ของประชากรผู้มีรายได้ในกลุ่มรายได้ต่าง ๆ เรียงตามขนาดรายได้ การกระจายรายได้ตามขนาดนี้มีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชากรได้รับสวัสดิการทางเศรษฐกิจสูงสุดจากทรัพยากรและเทคโนโลยีที่มีอยู่

2.2.3 การวิเคราะห์การกระจายรายได้

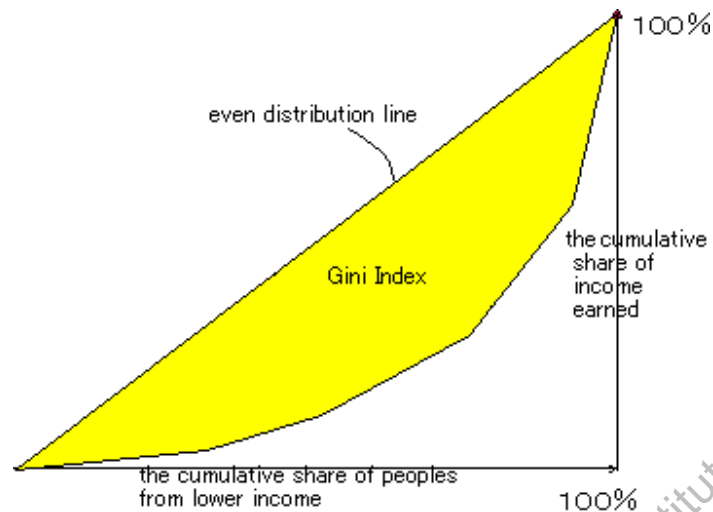
การวิเคราะห์การกระจายรายได้ มักใช้ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (GINI Coefficient) หรือสัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ เพื่อบ่งชี้ความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายความร่ำรวย/รายได้ ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นโดย Corrado Gini นักสถิติชาวอิตาลี ค่าสัมประสิทธิ์ GINI ถูกกำหนดจากพื้นที่ระหว่างเส้น Lorenz Curve (ภาพประกอบ 2.1 และ 2.2) กับเส้นการกระจายรายได้สมบูรณ์ (Perfect Equality Line) (A)หารด้วยพื้นที่ใต้เส้นทแยงมุมทั้งหมด (A+B) (www.mof.go.th) และมักถูกนิยามให้เป็นอัตราส่วนที่มีค่าระหว่าง 0 กับ 1 ยิ่งค่าสัมประสิทธิ์ GINI เข้าใกล้ศูนย์ (0) แสดงถึงความเท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ คือ ทุกคนมีรายได้เท่าเทียมกัน หากค่านี้สูงขึ้น และยิ่งเข้าใกล้หนึ่ง (1) จะแสดงถึงการกระจายรายได้ที่มีความเหลื่อมล้ำสูง เท่ากับว่า ในประเทศหนึ่งๆ ย่อมมีความแตกต่าง/ช่องว่าง (gap) ระหว่างคนรวยและคนจนมาก และอาจก่อให้เกิดการกระจุกตัวของคนที่รวยที่สุดของประเทศ ในขณะที่คนจำนวนมากมีภาวะยากจน และถ้าหากค่าสัมประสิทธิ์ GINI มีค่าเท่ากับ 1 แปลว่า มีความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้อย่างสมบูรณ์ (Perfect Inequality) กล่าวคือ มีเพียง 1% ของกลุ่มคนที่รวยที่สุดได้รับรายได้ทั้งหมดไป ในขณะที่ 0-99% ของประชากรไม่มีรายได้เลย

ภาพประกอบ 2.1 - Lorenz Curve

ที่มา: "The Geography of Transport Systems", Available at <http://people.hofstra.edu/geotrans/eng/ch4en/meth4en/gini.html>

ภาพประกอบ 2.2 - Lorenz Curve

ที่มา: “ความยากจนและการกระจายรายได้”, Available at e-service.agri.cmu.ac.th/course/course_lecture_download.asp?CourseNO

2.3 แนวคิด/ทฤษฎีเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำ/ไม่เท่าเทียมกัน

2.3.1 นิยามความเหลื่อมล้ำ/ความไม่เท่าเทียมกัน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2554) ได้กล่าวถึงความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1) ความไม่เป็นธรรมด้านเศรษฐกิจ คือ ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ ปัญหาความยากจน ช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน รวมถึงการมีกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเอง ซึ่งสถุณี อาชวานันทกุล (2554) กล่าวว่า ความเป็นธรรมที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจนี้ เป็นรากฐานของความขัดแย้งในสังคมไทย

2) ความเหลื่อมล้ำเรื่องของการเมือง สิทธิทางการเมือง ขาดมิติการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การพัฒนาพื้นที่ เช่น การไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเจ้าของพื้นที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจก่อนการพัฒนา บนพื้นฐานของการเปิดเผยข้อมูลครบถ้วน ตลอดจนการคำนึงถึง “ความเป็นธรรม” ของมาตรการบรรเทา เยียวยา และชดเชยประชาชนผู้ได้รับผลกระทบทั้งที่หลีกเลี่ยงได้และหลีกเลี่ยงไม่ได้ หรือกรณีที่มีรัฐมีการทำประชาพิจารณ์ ซึ่งเป็นเพียง “ผักชีโรยหน้า” โดยที่ไม่ตั้งใจ/ใส่ใจความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างจริงจัง การกระทำดังกล่าวนำมาซึ่ง “ความเหลื่อมล้ำทางทรัพยากร” ทั้งในแง่การจัดสรรทรัพยากรและความขัดแย้งระหว่างสิทธิชุมชนและสิทธิอุตสาหกรรม (สถุณี อาชวานันทกุล, 2554)

3) ความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นกับคนด้อยโอกาส คือ ความเหลื่อมล้ำทางด้านสิทธิและโอกาส เช่น กรณีของการขาดการรับรองสถานภาพของคนอพยพ ปัญหาเรื่องคนจนในเมือง ปัญหาเด็กด้อยโอกาสที่ถูกระบบทุนอุตสาหกรรมเข้าไปละเมิด หรือปัญหาเยาวชนที่ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม เป็นต้น

บุญธรรม ราชรักษ์ (2548) ได้กล่าวถึงความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

(1) ความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ที่เกิดจากการใช้แรงงาน – รายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้แรงงานที่แตกต่างกัน นำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกัน โดยจำแนกออกเป็น 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

(1.1) ความแตกต่างกันในความสามารถและทักษะของแรงงาน ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานแตกต่างกัน ก่อให้เกิดค่าจ้างที่แตกต่างกัน

(1.2) ความแตกต่างกันในโอกาสหน้าที่การงาน เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างกันในรายได้ที่บุคคลได้รับ งานเช่น การกำหนดค่าจ้างโดยคำนึงถึง เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ทำให้คนกลุ่มน้อยในสังคมได้รับค่าจ้างต่ำกว่ากลุ่มคนอื่น หรือการกีดกันโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ทำให้คนบางกลุ่มไม่มีโอกาสก้าวหน้าในสาขาอาชีพเท่าเทียมกับกลุ่มคนทั่วไป

(1.3) ความแตกต่างในความตั้งใจทำงาน ประสบการณ์การทำงานเป็นการเพิ่มทุนของมนุษย์ (human capital) ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการผลิต หรือ ประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลนั้นก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน และได้รับรายได้สูงขึ้นอย่างรวดเร็วกว่าคนทั่วไป

(1.4) ความแตกต่างในระดับการศึกษา การผลิตในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตให้ก้าวหน้าเพิ่มขึ้น และต้องการใช้แรงงานที่มีความรู้และมีฝีมือมากขึ้น ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของรายได้ขึ้น

(2) ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ อันเกิดจากทรัพย์สินของบุคคลหรือครัวเรือน ประกอบด้วยรายได้จากสองแหล่งใหญ่ ๆ คือ การออมในปัจจุบัน (current saving) และมรดกตกทอด (inherited wealth) ดังนี้

(2.1) การออมในปัจจุบัน เป็นผลรวมของการเลื่อนการบริโภคของบุคคลที่ตนทำมาหาได้ในช่วงชีวิตของตน โดยการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งไปเก็บออมแล้วนำเงินออมไปลงทุนในทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ให้ผลตอบแทน อย่างไรก็ตามระดับการออมก็ขึ้นอยู่กับรายได้และรายได้ที่บุคคลหามาได้จะขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะถูกจ้างงานในสาขาการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสูง และได้รับผลตอบแทนในอัตราที่สูง

(2.2) มรดกตกทอด นำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันในความมั่งคั่งจากมรดกตกทอด

2.3.2 สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของสังคมไทย

ในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการพัฒนาที่เน้น “การพัฒนาจากบนลงล่าง ส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค และการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของประเทศ” มีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมอย่างกว้างขวาง ทำให้รายได้เกิดการกระจุกตัวอยู่เพียงแค่ภาคอุตสาหกรรม การค้าขายและบริการ โดยไม่คำนึงถึงการพัฒนาด้านเกษตรกรรม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการย้ายถิ่นเข้า เพื่อมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้คนกระจุกตัวอยู่ที่เขตเมืองเท่านั้น ความเจริญดังกล่าวนำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำอย่างมหาศาล พบได้จากโดยกลุ่มคนที่มีรายได้สูงสุด 20% มีรายได้รวมกันคิดเป็นประมาณ 54.0-59.0% หรือเกินครึ่งของรายได้ทั้งประเทศ ขณะที่กลุ่มผู้ที่มีรายได้ต่ำสุด 20% มีรายได้รวมกันคิดเป็นเพียงร้อยละ 4.0-4.5% นอกจากนี้ ความเหลื่อมล้ำของรายได้ปรับเปลี่ยนขึ้นอย่างต่อเนื่องในที่ผ่านมา โดยกลุ่มคนที่จนสุด 20% มีรายได้เพิ่มขึ้นจาก 244 เป็น 1,228 บาท/เดือน (เพิ่มขึ้น 980 บาท) ขณะที่กลุ่มคนที่รวยสุด 20% มีรายได้เพิ่มจากประมาณ 2,897 เป็นประมาณ 15,248 บาท/เดือน (เพิ่มขึ้น 12,351 บาท หรือประมาณ 13 เท่า) และค่าสัมประสิทธิ์จีนี่ อยู่ที่ 0.44 (กอบศักดิ์ ภูตระกูล, 2553)

อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบกับประเทศอื่น จากทั่วโลก พบว่าประเทศไทยมีค่าสัมประสิทธิ์จีนี่อยู่ในลำดับที่ 47 จากทั้งหมด 136 ประเทศ โดยมีแนวโน้มว่าในอนาคตประเทศไทยจะมีความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ (เปรียบเทียบกับได้จากปี 2545 มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.42 และปี 2549 มีค่าสัมประสิทธิ์จีนี่อยู่ที่ 0.43) ประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำในอัตราส่วนที่น้อยที่สุด ได้แก่ ประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย เช่น สวีเดน (มีค่าสัมประสิทธิ์ GINI ที่ 0.23 ในปี 2548) ประเทศนอร์เวย์ (มีค่าสัมประสิทธิ์ GINI ที่ 0.25 ในปี 2551) ประเทศฟินแลนด์ (มีค่าสัมประสิทธิ์ GINI ที่ 0.26 ในปี 2551) และประเทศในทวีปยุโรป เช่น ประเทศอิตาลี (มีค่าสัมประสิทธิ์ GINI ที่ 0.24 ในปี 2552) และ ประเทศเยอรมนี (มีค่าสัมประสิทธิ์ GINI ที่ 0.27 ในปี 2549) เป็นต้น (www.cia.gov)

ทั้งนี้ กอบศักดิ์ ภูตระกูล (2553) ได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมไทย ไว้ 3 ประการหลัก ดังนี้

1. ความเท่าเทียมกันของโอกาสที่รัฐบาลควรให้กับประชาชน ไม่ว่าจะเขตเมืองหรือเขตชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา ความรู้ด้านการเงิน การทำมาหาเลี้ยงชีพ การสาธารณสุข และการเข้าถึงแหล่งการออมและทุน

2. การปรับระบบให้มีกลไก เพื่อช่วยลดช่องว่างของรายได้ ผ่านการกระจายรายได้อย่างเป็นระบบ และมีการประกันรายได้สำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยและผู้ที่มีปัญหาด้านการเงิน ผ่านมาตรการสวัสดิการสังคม ระบบประกันสังคม และมาตรการด้านภาษี

3. มาตรการเสริมเฉพาะจุด ในกรณีที่มีปัญหาวิกฤตรุนแรงขึ้น เช่น ปัญหาเรื่องน้ำท่วม ดังนั้นรัฐจึงควรมีมาตรการเพื่อบรรเทาปัญหาแต่เนิ่นๆ

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ความเหลื่อมล้ำ หรือความไม่เท่าเทียมกันของปัจเจกบุคคล เริ่มต้นมาจากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวที่แตกต่างกัน โอกาส การศึกษา ทักษะและความสามารถ เฉพาะตัวอื่นๆ ที่ต่างกัน จนก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในตัวบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้น อย่างไรก็ตาม ความเหลื่อมล้ำนี้ ยังอาจมีสาเหตุมาจากลักษณะงานที่ทำ ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ทำให้เกิดความยากจนของคนในประเทศเป็นจำนวนมาก ในขณะที่มีเพียงคนบางกลุ่มเท่านั้นที่สะสมความมั่งคั่งไว้

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำนั้น เป็นประเด็นที่สำคัญที่ภาครัฐควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ประชาชนทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมและศักยภาพเท่าเทียมกันในการพัฒนาประเทศ

Chulalongkorn University Social Research Institute

บทที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่

3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สงขลา สตูล ยะลา นราธิวาส ปัตตานี) ตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด (พ.ศ.2553-2556) ได้กำหนดเป้าประสงค์การพัฒนาเพื่อมุ่งสู่การเป็น “ผู้นำการผลิตและการแปรรูปยางพารา การค้าชายแดน การพัฒนาสินค้าฮาลาลโลจิสติกส์ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลายของภาคใต้” โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และให้เป็นไปตามนโยบายและหลักเกณฑ์วิธีการที่คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญไว้ 5 ประเด็น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการผลิต การแปรรูป และการตลาด ยางพารา เพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพารา โดยมีแนวทางดังนี้

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างกลุ่มเครือข่ายการผลิตและการจำหน่าย
- 2) ศึกษาวิจัยและพัฒนาการผลิต การแปรรูป และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ รวมถึงผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องจากยางพารา
- 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการระบบการตลาด

3.1.2 ส่งเสริมและพัฒนาการค้าชายแดน เพื่อให้มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น โดยมีแนวทางดังนี้

- 1) พัฒนาระบบบริหารจัดการ
- 2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการส่งออก
- 3) สร้างแรงจูงใจให้เกิดการค้าการลงทุน
- 4) เพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ/บุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 5) พัฒนาด้านการตลาดและช่องทางจัดจำหน่าย

3.1.3 ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าฮาลาล อย่างครบวงจรและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อให้จำนวนสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฮาลาลเพิ่มขึ้น โดยมีแนวทางดังนี้

- 1) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร ปัจจัยพื้นฐานและมาตรฐานการผลิต และจัดจำหน่าย
- 2) พัฒนาการแปรรูป การเพิ่มมูลค่า และยกระดับคุณภาพสินค้า

3.1.4 พัฒนาการบริหารจัดการ และเชื่อมโยงระบบโครงข่ายคมนาคม ขนส่งและระบบสนับสนุน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และเชื่อมโยงเศรษฐกิจในกลุ่มจังหวัด โดยมีแนวทางดังนี้

1) พัฒนาระบบคมนาคม การขนส่ง รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการขนส่ง และบริหารจัดการโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล

2) พัฒนาระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมถึงบุคลากรด้านโลจิสติกส์อย่างเป็นระบบ

3) สนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและบริหารจัดการโลจิสติกส์

3.1.5 ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย และเชื่อมโยง ในกลุ่มจังหวัด เพื่อให้จำนวนผู้เยี่ยมชมเพิ่มขึ้น โดยมีแนวทางดังนี้

1) พัฒนาระบบบริหารจัดการและสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย

2) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม สินค้าและบริการ

3) พัฒนาระบบตลาดและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างแรงจูงใจ

(ที่มา: แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (2553-2556) สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน)

3.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดสตูล-สงขลา

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (2548-2551) มีดังนี้

3.2.1 การเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงการค้าภาคใต้กับนานาชาติ โดยสร้างความพร้อมปัจจัยพื้นฐาน ความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการในการนำเข้าและส่งออกสินค้ารวมทั้งมีค่าใช้จ่ายในการให้บริการอยู่ในระดับที่แข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้ เพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ และพัฒนาศักยภาพทางการขนส่งสองฟากฝั่งทะเลโดยเฉพาะการขนส่งทางเรือและทางถนน ซึ่งทั้งหมดนี้มีศักยภาพในการดำเนินงานประกอบด้วย

1) พัฒนาระบบ Logistics ด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อมในการให้บริการ

2) พัฒนาแหล่งรวบรวมและกระจายสินค้าเพื่อการนำเข้าและส่งออก

3) สร้างระบบบริหารกิจการการนำเข้าและส่งออกที่ได้มาตรฐาน

4) พัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออก

5) สร้างและขยายพันธมิตรทางการค้า

6) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการค้าการลงทุน การนำเข้าและส่งออก

3.2.2 การเป็นเมืองท่องเที่ยวและกีฬาในระดับมาตรฐานสากล โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการบริหารของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ด้านการตลาดทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งเป็นเจ้าภาพในการจัดการแข่งขันกีฬาในระดับนานาชาติ ซึ่งทั้งหมดนี้มีศักยภาพในการดำเนินงานประกอบด้วย

- 1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามกลุ่มศักยภาพ
- 2) ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ
- 3) พัฒนาและยกระดับมาตรฐานบริการและบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้คงไว้ซึ่งความเป็น

ไทยสู่มาตรฐานสากล

- 4) ส่งเสริมการตลาดเชิงรุก การโฆษณาประชาสัมพันธ์ทั้งในและต่างประเทศ
- 5) พัฒนาศูนย์กลางองค์การทางการกีฬา โครงสร้างพื้นฐานและระบบเทคโนโลยีเพื่อรองรับ

การกีฬาระดับนานาชาติ

3.2.3 การเป็นศูนย์กลางทางพาราโลก โดยการเพิ่มจำนวนนักวิจัยและบุคลากร และงานวิจัยด้านพารา การจัดทำฐานข้อมูลด้านพาราที่ถูกต้องและครบถ้วน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งจากน้ำพาราและมีระบบตลาดพาราที่มีความเข้มแข็งและเป็นกลาง ซึ่งทั้งหมดนี้มีกลยุทธ์ในการดำเนินงานประกอบด้วย

- 1) การพัฒนาการวิจัยและข้อมูลพารา
- 2) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพาราและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนพารา
- 3) การเพิ่มปริมาณการใช้และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากพาราเชิงอุตสาหกรรม
- 4) พัฒนาระบบธุรกิจการค้าพารา

3.2.4 การเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภาคใต้ โดยการพัฒนาสถาบันการศึกษาสู่ระดับสากล สนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อเข้าสู่ความเป็นนานาชาติ ส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาได้เข้าเรียนหลักสูตร 2 ภาษาและหลักสูตรนานาชาติ รวมทั้งการพัฒนาการศึกษาอบรมระยะสั้น และสนับสนุนการศึกษาในรูปแบบทางไกลผ่านสื่อ ICT ซึ่งทั้งหมดนี้มีกลยุทธ์ในการดำเนินงานคือ ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นนานาชาติ

(ที่มา: แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (2548-2551) กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน กลุ่มที่ 2 (สงขลา – สตูล)

หมายเหตุ: สำหรับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ปีตตานี ยะลา นราธิวาส มีบทบาทในการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศโลกมุสลิม โดยการพัฒนาเป็นแหล่งผลิตปศุสัตว์และอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล รวมถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งทางด้านการค้าชายแดน การลงทุน การท่องเที่ยวและการคมนาคมขนส่ง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางอิสลามศึกษา

ที่มา: นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของหาดใหญ่ จ.สงขลา, available on www.thaicity-climate.org/download/activity/HY/policy.pdf 25/9/2554.

3.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดรายจังหวัด

3.3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสงขลา

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดของพื้นที่สงขลาตามแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ.2553-2556) มีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ดังนี้

1) พัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ สิ่งแวดล้อมดี วัฒนธรรมหลากหลาย มีกลยุทธ์และโครงการพัฒนาได้แก่

(1) โครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ครอบคลุมรอบคู่เน้นการประสานความร่วมมือกับทุกภาคีในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี มีความมั่นคงและปลอดภัย

(2) โครงการสงขลาเมืองนิเวศ (Eco-Town) เน้นการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ฟื้นฟู และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ทะเลสาบสงขลา

(3) โครงการสงขลาเมืองเกษตรกรรมแปรรูป เน้นการส่งเสริมการผลิตให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตการเกษตร ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร พัฒนาระบบตลาด ส่งเสริมการผลิตภาคครัวเรือน

2) ส่งเสริมการค้า การลงทุน โดยพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางของอาเซียน มีกลยุทธ์และโครงการพัฒนาได้แก่ โครงการสงขลาเมืองการค้า การลงทุน เน้นส่งเสริมบรรยากาศการค้าการลงทุน การค้าชายฝั่ง การค้าชายแดน ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะแก่การลงทุน

3) ส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยวแบบครบวงจรและเป็นประตูเชื่อมโยงสู่ภูมิภาคอื่น มีกลยุทธ์และโครงการพัฒนา ได้แก่ โครงการสงขลาเมืองท่องเที่ยวครบวงจร เน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างเอกลักษณ์ในการท่องเที่ยวสงขลา ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบครบวงจรและเชื่อมโยง ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี (ท่องเที่ยวสุขภาพ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ท่องเที่ยวเชิงบันเทิงครบวงจร ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์พลเอกฯ เปรม ท่องเที่ยวชายหาด(กีฬา/กิจกรรมทางน้ำ) ท่องเที่ยวเชิงเกษตร)

4) พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติและเป็นแหล่งฐานความรู้ทางสังคม โครงการสงขลาเมืองการศึกษา เน้นส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาระดับอาเซียน สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

(ที่มา: แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2553-2556, คณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา)

3.3.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสตูล

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดของพื้นที่สตูลตามแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ.2553-2556) มีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำดังนี้

1) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว เน้นพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรเอกชนในการจัดการท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน และระบบความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว

2) พัฒนาการผลิตและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรบนพื้นฐานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตร พัฒนาสถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและแข่งขัน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการพัฒนาการผลิตและแปรรูป พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการเกษตร พัฒนาระบบตลาดเชื่อมโยงข่ายศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าการเกษตร

3) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมให้มีคุณภาพ เน้นพัฒนากระบวนการชุมชน/สังคม พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ เสริมสร้างความเข้มแข็งสถาบันครอบครัว/ชุมชน/สังคม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดกระบวนการส่งเสริมบ้านเมืองน่าอยู่

4) พัฒนาระบบการขนส่ง โครงข่ายคมนาคมและการสื่อสาร เน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบคมนาคมขนส่งทางบกเชื่อมโยงระบบขนส่งสินค้า พัฒนาการขนส่งทางน้ำ พัฒนาโครงข่ายคมนาคม พัฒนาการเข้าถึงการใช้บริการระบบโทรคมนาคมและการสื่อสาร

5) เสริมสร้างความเข้มแข็งฐานเศรษฐกิจของพื้นที่และการพัฒนาความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจและสังคมกับประเทศเพื่อนบ้าน เน้นสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาศักยภาพและคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนและสินค้า OTOP ส่งเสริมการบริหารงานภาคเอกชนภายใต้ระบบบรรษัทภิบาล พัฒนาการตลาดเชิงรุกและเชื่อมโยงการค้าทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด เสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาศักยภาพในการจัดทำฐานข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

(ที่มา: แผนพัฒนาจังหวัดสตูล พ.ศ. 2553-2556, กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด)

3.3.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยะลา

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดของพื้นที่สงขลาตามแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ.2553-2556) มีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำดังนี้

1) เสริมสร้างความยั่งยืนให้เศรษฐกิจจังหวัด โดยมีกลยุทธ์และโครงการ ได้แก่

(1) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพภาคเกษตรให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโครงการต่างๆ เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดยะลา โครงการพัฒนาคุณภาพและการตลาดพืชเศรษฐกิจของจังหวัดยะลา โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โครงการพัฒนาอาชีพประมงและผลิตภัณฑ์แปรรูปสัตว์น้ำ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์ โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์และปาล์มน้ำมันในสถาบันเกษตรกรของสหกรณ์ และโครงการบริหารจัดการน้ำและพื้นที่ชลประทานเพื่อการเกษตรในพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ

(2) พัฒนาทักษะและยกระดับฝีมือแรงงาน ส่งเสริมการมีงานทำ เสริมสร้างสวัสดิการและความมั่นคงในการทำงาน จากโครงการต่างๆ เช่น โครงการพัฒนาเยาวชนเพื่อสร้างงาน โครงการพัฒนาสตรีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ โครงการจ้างงานนักเรียน นักศึกษา ช่วงปิดภาคเรียน โครงการมหกรรมโลกการศึกษาและอาชีพเพื่อการมีงานทำ โครงการพัฒนาขีดความสามารถในด้านอาชีพของชุมชนในเขตเทศบาล และโครงการฝึกอาชีพเยาวชนสถาบันศึกษาปอเนาะเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพเสริม

(3) พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของจังหวัดให้ได้มาตรฐาน จากโครงการต่างๆ เช่น โครงการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมของจังหวัดยะลา โครงการยกระดับการพัฒนาศักยภาพการผลิตงานผลิตภัณฑ์ชุมชน โครงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้ยางพารา และโครงการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นให้ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น

(4) สร้างความเชื่อมั่นและพัฒนาด้านการค้า การตลาด แก่ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ จากโครงการต่างๆ เช่น โครงการเพิ่มสมรรถนะด้านการค้า การตลาดแก่ผู้ผลิตผู้ประกอบการจังหวัดยะลา โครงการมหกรรมสินค้าราคาประหยัด โครงการ IT & Wedding Fair และโครงการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

(5) พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ จากโครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก (ค.ส.ล.) ในหมู่บ้าน (เพื่อรองรับการขนถ่ายและกระจายผลผลิตทางการเกษตรตามพื้นที่เป้าหมายเศรษฐกิจจังหวัด) ระยะทางรวม 21 กิโลเมตร และโครงการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในด้านการคมนาคมบริเวณชายแดน

2) เสริมสร้างยะลาสันติสุข โดยมีกลยุทธ์และโครงการ ได้แก่

(1) ทำความเข้าใจ ลดความหวาดระแวง สร้างความยุติธรรม นำยะลาสันติสุข จากโครงการต่างๆ เช่น โครงการพบปะชี้แจงสร้างความเข้าใจและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างสันติสุข โครงการศาสนธรรมสัญจร (ดาวะห์/ดาอีย์) โครงการจัดตั้งศูนย์ไกลเกลี่ยและประนอมข้อพิพาทตำบลนำร่อง โครงการพัฒนาประสิทธิภาพผู้นำท้องที่ จังหวัดยะลา โครงการพัฒนาการสื่อสารภาษาถิ่นให้ข้าราชการ

เจ้าหน้าที่ พนักงานและลูกจ้าง จังหวัดยะลา โครงการก่อสร้างสังคมสันติสุข โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ
สภาพที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขยะลา และโครงการจัดตั้งศูนย์ไกลเกลี่ยและประนอมข้อพิพาทตำบลนาร่อง

(2) ปฏิบัติการจิตวิทยาเชิงรุก จากโครงการต่างๆ เช่น โครงการมวลชนสัมพันธ์แก้ไข
ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โครงการเสริมสร้างภาพลักษณ์จังหวัดยะลา โครงการศูนย์ยะลาสันติ
สุขคืนคนดีสู่สังคม โครงการรวมพลังมวลชนสร้างความสมานฉันท์เพื่อนายะลาสันติสุข โครงการสร้าง
ความเข้าใจและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างสันติสุข โครงการพัฒนาเครือข่ายสตรีเพื่อดูแลเยียวยาหญิง
หม้ายและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ โครงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีผ่านสื่อ
ส่วนกลาง และโครงการตำรวจสานสัมพันธ์ชุมชน

(3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน จากโครงการต่างๆ เช่น โครงการเบิกฟ้าใหม่
ยะลาใต้สุดสยาม” โครงการพัฒนาประสิทธิภาพคณะกรรมการหมู่บ้าน(กม./อ.พป) และพลังมวลชน
ประชาธิปไตยเสริมสร้างสันติสุข โครงการส่งเสริมการดำเนินงานของหมู่บ้านที่จัดตั้งกฎกติกาหมู่บ้าน
(สุกมปาก๊ะ) โครงการมวลชนสานฝันสู่อาสานามัย โครงการส่งเสริมการปฏิบัติงานขององค์กรศาสนา
อิสลาม โครงการเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนในการมีส่วนร่วมลดเหตุการณ์ก่อความไม่สงบ
โครงการวัฒนธรรมเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดยะลา และโครงการเสริมสร้างความมั่นคงด้าน
พระพุทธศาสนาเพื่อสร้างความสันติสุข

(4) เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกัน จากโครงการต่างๆ เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ
การปฏิบัติงานของชุดเก็บกู้และทำลาย โครงการร่วมมือร่วมใจลดอุบัติเหตุ โครงการการรักษาความ
ปลอดภัยอำนวยความสะดวกและบริการนักท่องเที่ยว โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติด โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งการรักษาความปลอดภัยระดับหมู่บ้าน จังหวัดยะลา
โครงการครอบครัวป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด โครงการฝึกทบทวนชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน
(ชรบ.) โครงการฝึกอบรมทบทวนและสร้างสมรรถนะสมาชิก อส. โครงการซ่อมแซมป้อมชุดรักษาความ
ปลอดภัยหมู่บ้าน โครงการตาสับปะรด โครงการจัดซื้อวิทยุสื่อสารสนับสนุนกำลังประชาชน (จนท.
โครงการ ชรบ.) จังหวัดยะลา โครงการจัดซื้อเครื่องตรวจโลหะ Scan Hand และโครงการจัดซื้อ
เครื่องตรวจโลหะวัดฤทธิ์เบ็ด (เครื่องวอร์คทู)

(5) เพิ่มประสิทธิภาพการปราบปราม จากโครงการต่างๆ เช่น โครงการยามท้องถิ่น
พิทักษ์ชุมชน โครงการฝึกอบรมทบทวนอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชนในเขตเทศบาลนครยะลา โครงการศูนย์
ปฏิบัติการด้านการข่าวจังหวัดยะลา และโครงการประชุมบูรณาการหน่วยกำลังพื้นที่รอยต่อจังหวัด
ใกล้เคียง

(6) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ จากโครงการพัฒนาและเพิ่ม
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐจังหวัดยะลา และโครงการพัฒนาประสิทธิภาพข้าราชการฝ่าย
ปกครองเพิ่มสมรรถนะการปฏิบัติการจิตวิทยาเชิงรุก

3) พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีกลยุทธ์และโครงการ ได้แก่

(1) พัฒนาคุณภาพการศึกษา จากโครงการต่างๆ เช่น โครงการพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน โครงการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โครงการพัฒนา “ศูนย์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี” โครงการวิทยาศาสตร์สัญจร และโครงการจัดกิจกรรมสัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

(2) ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อพัฒนาระบบสุขภาพ จากโครงการต่างๆ เช่น โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวและพัฒนาคุณภาพชีวิตแม่และเด็กในจังหวัดยะลา โครงการเสริมสร้างศักยภาพ และสนับสนุนการจัดการสุขภาพภาคประชาชน และโครงการลดโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุขในพื้นที่

(3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น ในการส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ จากโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น ในการส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ

(4) ส่งเสริมความรู้/ทักษะ และศักยภาพผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ จากโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้ด้อยโอกาสและผู้ได้รับผลกระทบ ฯ และโครงการส่งเสริมทักษะอาชีพผู้ด้อยโอกาสและผู้ได้รับผลกระทบ ฯ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

(5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่น ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูจัดการ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จากโครงการโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่น ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูจัดการ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ที่มา: แผนพัฒนาจังหวัดยะลา พ.ศ. 2553-2556, กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด)

3.3.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดปัตตานี

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดของพื้นที่ปัตตานีตามแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ.2553-2556) มีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำดังนี้

1) เป็นศูนย์กลางอาหารฮาลาลเพื่อส่งเสริมการผลิตอาหารฮาลาลอย่างครบวงจร โดยเน้นส่งเสริมการผลิต การแปรรูปและการตลาดอาหารฮาลาล ตลอดจนการวิจัยและการพัฒนา ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนขนาดย่อมให้มีคุณภาพผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาล (OTOP) สนับสนุนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลปัตตานี และสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานรองรับอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลปัตตานี

2) การเอาชนะความยากจนเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ จปฐ. โดยเน้นการเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย พัฒนาและฟื้นฟูอาชีพการเกษตรให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และวิถี

ชีวิต การขยายโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และการพัฒนาฝีมือแรงงาน สร้างอาชีพเสริม

3) พัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา/พัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเน้นยกระดับคุณภาพการศึกษา พัฒนาอิสลามศึกษาทุกรูปแบบที่หลากหลายเพื่อเป็นศูนย์กลางอิสลามศึกษาแห่งประเทศไทยเชื่อมโยงสู่สากล พัฒนาศักยภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการยกระดับคุณภาพชีวิต การพัฒนาระบบสุขภาพอนามัย และการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

4) การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาดและยั่งยืน โดยเน้นการปลูกจิตสำนึกและสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริการจัดการที่ดีของทุกภาคส่วนแบบบูรณาการ พัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียว แก้ไขปัญหาหมอกควัน ขยะและน้ำเสีย พัฒนาและยกระดับคุณภาพสินค้าและบริการด้านท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว พัฒนาระบบบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพการประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงรุก และส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ Green Tourism

5) การเสริมสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงเพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเน้นบูรณาการทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบ การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน ส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างความเข้าใจอันดีในสังคม บูรณาการทุกภาคส่วนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเสริมสร้างศักยภาพให้กับชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(ที่มา: แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2553-2556, กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด)

3.3.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนราธิวาส

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดของพื้นที่ปัตตานีตามแผนพัฒนาจังหวัดนราธิวาส (พ.ศ.2553-2556) มีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ ดังนี้

1) ส่งเสริมการผลิตภาคเกษตร นอกภาคเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และการค้าระหว่างประเทศ มีกลยุทธ์และโครงการพัฒนา ได้แก่

(1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขยายฐานการผลิตและการตลาดด้านการเกษตรให้เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมแปรรูป

(2) พัฒนาเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการและกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชนให้มีศักยภาพด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น

(3) การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ สินค้า และบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ ให้เอื้อต่อการส่งออกสินค้าและบริการระหว่างประเทศ

(4) เร่งรัดพัฒนาพื้นที่ด้านพรมแดน ให้มีความพร้อมต่อการค้าสินค้าและบริการ และการปรับปรุงโครงข่ายคมนาคมขนส่งเพื่อเชื่อมโยงระหว่างประเทศ

(5) ส่งเสริมการท่องเที่ยว และบริการในพื้นที่อย่างครบวงจร

2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(1) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน พัฒนาและแก้ไขปัญหา ความยากจน การศึกษา สาธารณสุข และทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(2) การขยายผลโครงการตามแนวพระราชดำริและการประยุกต์ใช้ในพื้นที่

(3) สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบทอดจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และศาสนา

(4) สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของเยาวชน และประชาชน และข้าราชการ

(5) สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนใช้พลังงานทดแทนตามศักยภาพ ที่มีอยู่ในพื้นที่

3) การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่พิเศษ มีกลยุทธ์และโครงการพัฒนา ได้แก่

(1) ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเมือง หมู่บ้านให้มีส่วนร่วมและช่วยตนเองในการ รักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชนและหมู่บ้าน

(2) ส่งเสริมมาตรการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การอำนวยความสะดวก ความเป็น ธรรมและเสริมสร้างความสมานฉันท์

(3) พัฒนาประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการปฏิบัติ หน้าที่

(4) ส่งเสริมและพัฒนาด้านการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ศูนย์การ เรียนศาสนาอิสลามที่มัสยิด ตาดีกา สถาบันปอเนาะและโรงเรียนเอกชน

(5) ส่งเสริมและพัฒนาด้านกีฬาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพในระดับความเป็นเลิศ และระดับอาชีพ

(ที่มา: แผนพัฒนาจังหวัดนราธิวาส พ.ศ. 2553-2556, กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนাজังหวัด)

โดยสรุปทั้ง 5 จังหวัด จะมียุทธศาสตร์ที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา และศักยภาพของจังหวัดนั้น และสามารถสรุปออกมาเป็นเป้าหมายของยุทธศาสตร์ในแต่ละจังหวัดได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์จังหวัดสงขลามุ่งเน้นการเป็นศูนย์กลางการศึกษา ธุรกิจการค้า การบริการ และการขนส่งเพื่อเป็นประตูการค้าโลกบนพื้นฐานของความอยู่ดีมีสุขและสันติสุขของประชาชน

ยุทธศาสตร์จังหวัดสตูลมุ่งเน้นการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การเกษตรยั่งยืน เมืองท่าฝั่งอันดามัน และสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์จังหวัดยะลามุ่งเน้นการเป็นเมืองนำอยู่ควบคู่ไปกับการอยู่แบบสันติสุข

ยุทธศาสตร์จังหวัดปัตตานีมุ่งเน้นการเป็นศูนย์กลางอาหารฮาลาลและอิสลามศึกษา โดยอยู่บนพื้นฐานคุณภาพชีวิตที่ดีและดินแดนแห่งสันติสุข

ยุทธศาสตร์จังหวัดนราธิวาสมุ่งเน้นส่งเสริมการผลิตของพื้นที่ในสาขาเกษตรกรรมอุตสาหกรรมต่อเนื่องและการค้าระหว่างประเทศ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่

3.4 ความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระดับพหุภาคีและทวิภาคีที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่ประกอบด้วย

1) แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT) ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2536 จากความเห็นชอบร่วมกันของผู้นำ 3 ประเทศ โดยธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและมีพื้นที่ความร่วมมือเพื่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจ 3 ประเทศ ปัจจุบันครอบคลุมอินโดนีเซีย 10 จังหวัด ได้แก่ อาเจห์ (เขตปกครองตนเอง) บังกา-เบลิตุง เบงกูลู จัมบี ลัมปุง สุมาตราเหนือ เรียว เรียวไอแลนด์ สุมาตราใต้และ สุมาตราตะวันตก มาเลเซีย 8 รัฐ ได้แก่ รัฐเคดาห์ กลันตัน มะละกา เนกรีเซมบิลัน ปีนัง เป-ระ ปะลิส และ สลังงอร์ และไทย 14 จังหวัด คือ สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล ตรัง พัทลุง นครศรีธรรมราช ชุมพร สุราษฎร์ธานี ระนอง ภูเก็ต พังงา และกระบี่ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่าง 3 ประเทศ ให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นความร่วมมือทางด้านการผลิต การส่งเสริมการลงทุนและการถ่ายทอดเทคโนโลยี กลไกการดำเนินงานประกอบด้วย 6 สาขา ได้แก่ สาขาโครงสร้างพื้นฐานและการขนส่ง สาขาการค้าและการลงทุน สาขาการท่องเที่ยว สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สาขาการเกษตรอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม สาขาผลิตภัณฑ์และบริการฮาลาล แผนงาน IMT-GT ส่งผลกระทบต่พื้นที่ด้วยเขตเศรษฐกิจสองเขตที่วางแผนโดยมาเลเซีย คือ เขตเศรษฐกิจตอนเหนือ (Northern Corridor Economic Region: NCER) และเขตเศรษฐกิจชายฝั่งทะเลตะวันออก (East Coast Economic Region: ECER) ที่มีรูปแบบของการลงทุนขนาดใหญ่ของรัฐบาลมาเลเซียและแผนการฟื้นฟูรัฐปะลิส ปีนัง เกดะห์ กลันตันและแประ ได้นำไปสู่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการก่อตั้งอุตสาหกรรมใหม่ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

2) ยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบว่าด้วยคณะกรรมการว่าด้วยยุทธศาสตร์ร่วมในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย (Thailand-Malaysia Committee on Joint Development Strategy for Border

Area: JDS) ได้เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2547 จากการริเริ่มสองฝ่ายระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซียเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ชายแดนระหว่างสองประเทศผ่านความร่วมมือในหลายด้านโดยเฉพาะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การจัดหาพลังงานและการพัฒนาตามแนวชายแดนเพื่อบูรณาการเศรษฐกิจทางภาคเหนือเข้ากับภาคใต้ของไทย นอกจากนี้โครงการต่างๆ ของกรอบคณะกรรมการว่าด้วยยุทธศาสตร์ร่วมในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย (JDS) ที่พัฒนาขึ้นเพื่อสนับสนุนแผนงาน IMT-GT ยังมีความสำคัญในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นของพื้นที่ตามแนวชายแดนซึ่งเป็นการสนับสนุนการค้าข้ามชายแดนและการพัฒนาการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น

3) การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) เขตการค้าเสรีอาเซียนเริ่มต้นจากสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations – ASEAN) เมื่อปี พ.ศ. 2510 วัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในภูมิภาค โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างประเทศ ลักษณะคล้ายกับการรวมกลุ่มของ EU โดยยึดหลักยุติธรรมและไม่ขัดต่อกฎบัตรของสหประชาชาติ อย่างไรก็ตาม ทิศทางการดำเนินของอาเซียนเริ่มชัดเจนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2520 โดยผู้นำอาเซียนทั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย ได้ลงนามปฏิญญาสมานฉันท์อาเซียน (Declaration of ASEAN Concord) และ สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia: TAC) ซึ่งได้ขยายความสัมพันธ์ไปจนครอบคลุมถึงความร่วมมือและข้อตกลงด้านเศรษฐกิจต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำเร็จจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ “เขตการค้าเสรีอาเซียน” (AFTA Free Trade Area: AFTA) ภายในปี พ.ศ. 2558 เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อรักษาเสถียรภาพและความเจริญรุ่งเรืองภายในภูมิภาค และได้ลงนามความตกลง 2 ฉบับ คือ ความตกลงแม่บทว่าด้วยการขยายเขตความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน (Framework Agreement on Enhancement ASEAN Economic Cooperation) และ ความตกลงว่าด้วยอัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน (Agreement on the Common Effective Preferential Tariff Scheme for the ASEAN Free Trade Area) เพื่อจัดตั้ง AFTA

การจัดตั้งความตกลงว่าเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สิทธิพิเศษทางภาษี โดยการลดภาษีศุลกากรให้แก่สินค้านำเข้าจากประเทศผู้ส่งออกและนำเข้าจากประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเป็นไปตามกำหนดการในบัญชีลดภาษีที่ประเทศสมาชิกจัดทำขึ้น และมีเงื่อนไขในการได้รับสิทธิประโยชน์ นอกจากนี้ยังยกเลิกมาตรการจำกัดปริมาณและมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีอื่นๆ

ด้านประเทศไทยได้ผูกพันสินค้าทุกรายการ (จำนวน 8,300 ประเภทย่อย) ไว้ภายใต้ AFTA โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สินค้าในบัญชีลดภาษี ซึ่งต้องลดภาษีลงเหลือ ร้อยละ 0 ในปีพ.ศ. 2553 (จำนวน 8,287 ประเภทย่อย) และสินค้าในบัญชีอ่อนไหว ที่มีอัตราภาษีสุดท้ายที่ร้อยละ 5 ซึ่งประกอบด้วยกาแฟ

มันฝรั่ง มะพร้าวแห้งและไม้ตัดดอก (จำนวน 13 ประเภทย่อย)¹ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ได้มีข้อเสนอแนะกับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยเน้นการมุ่งลดภาษีสินค้าระหว่างประเทศสมาชิกให้เป็นร้อยละ 0 ภายในปี พ.ศ. 2553 สำหรับประเทศสมาชิกเดิม และปี พ.ศ. 2558 สำหรับสมาชิกใหม่ และยกเลิกมาตรการ NTBs (Non-Tariff Barriers) รวมถึงปรับปรุงกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าและใช้พิกัดอัตราศุลกากร ที่สอดคล้องกัน ยกเลิกข้อจำกัดในการประกอบกิจการด้านการค้าในอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2563 เปิดให้มีการลงทุนเสรีในอาเซียนและให้การปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติต่อนักลงทุนอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2553 ให้แรงงานฝีมือสามารถเคลื่อนย้ายภายในอาเซียนได้อย่างเสรี มุ่งให้มีการไหลเวียนของเงินทุนที่เสรีมากขึ้น และเพื่อเร่งรัดการเปิดเสรีการค้าสินค้าและบริการให้เห็นผลชัดเจนขึ้น นอกจากนี้มุ่งเน้นให้ประเทศสมาชิกซื้อวัตถุดิบและชิ้นส่วนที่ผลิตในอาเซียน

ในปี พ.ศ. 2550 ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนาม “ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (Declaration of the ASEAN Economic Community Blueprint) โดยมี “แผนงานเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (AEC Blueprint) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทาง/แผนงานในด้านเศรษฐกิจที่ต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย AEC ในปี 2558 และสร้างพันธสัญญาระหว่างประเทศสมาชิกที่จะดำเนินการไปสู่เป้าหมายร่วมกัน คือ ให้อาเซียนกลายเป็นเขตการผลิตเดี่ยว ตลาดเดี่ยว (Single Market and Production Base) สามารถเคลื่อนย้ายปัจจัยได้อย่างเสรี สามารถใช้ทรัพยากรแต่ละประเทศ ทั้งวัตถุดิบและแรงงานมาร่วมในการผลิต มีมาตรฐานสินค้า กฎเกณฑ์ ระเบียบเดียวกัน โดยให้แต่ละประเทศเป็นผู้รับผิดชอบประสานงานหลัก โดยประเทศมาเลเซียรับผิดชอบด้านสาขาผลิตภัณฑ์ยาง (Rubber-based products) และประเทศไทยรับผิดชอบด้านสาขาการท่องเที่ยว (Tourism) และการบิน (Air Travel)²

จากการรวมกลุ่มเศรษฐกิจอาเซียนดังกล่าว จะส่งผลให้ประชาชนในแนวพื้นที่ไทย-มาเลเซียสามารถยกระดับความเป็นอยู่ได้ ผ่านทางการลดอุปสรรคทั้งด้านการค้าและการลงทุน สามารถเพิ่มอัตราการจ้างงานภายในประเทศ จากการขยายตัวทางการค้าและการลงทุน ซึ่งจะทำให้สัดส่วนการจ้างงานภาคบริการขยายตัวเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการผลิตและผู้บริโภคเข้าถึงบริการที่ดีในราคาที่ถูกลง จากการเปิดเสรีในสาขาโทรคมนาคมและการเงิน โดยลดข้อจำกัดการจัดตั้งธุรกิจของบริษัทต่างชาติ ผู้ประกอบการด้านการผลิตและการเกษตรเข้าถึงบริการและแหล่งเงินทุนได้มากขึ้นในต้นทุนที่ต่ำลง ด้านผู้บริโภคเองก็มีทางเลือกในการใช้บริการที่ดีขึ้นจากผู้ให้บริการทั้งในและต่างประเทศในราคาที่ถูกลง รวมถึงช่วยให้แรงงานฝีมือไทยมีโอกาสเข้าถึงตลาดอาเซียนเพิ่มขึ้นด้วย

¹ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC). www.dft.moc.go.th. Available on

<http://www.dft.moc.go.th/Safeguard/Safeguard/AEC%E0%B8%98%E0%B8%B1%E0%B8%8A%E0%B8%9E%E0%B8%A5.pdf> (16 มีนาคม 2554)

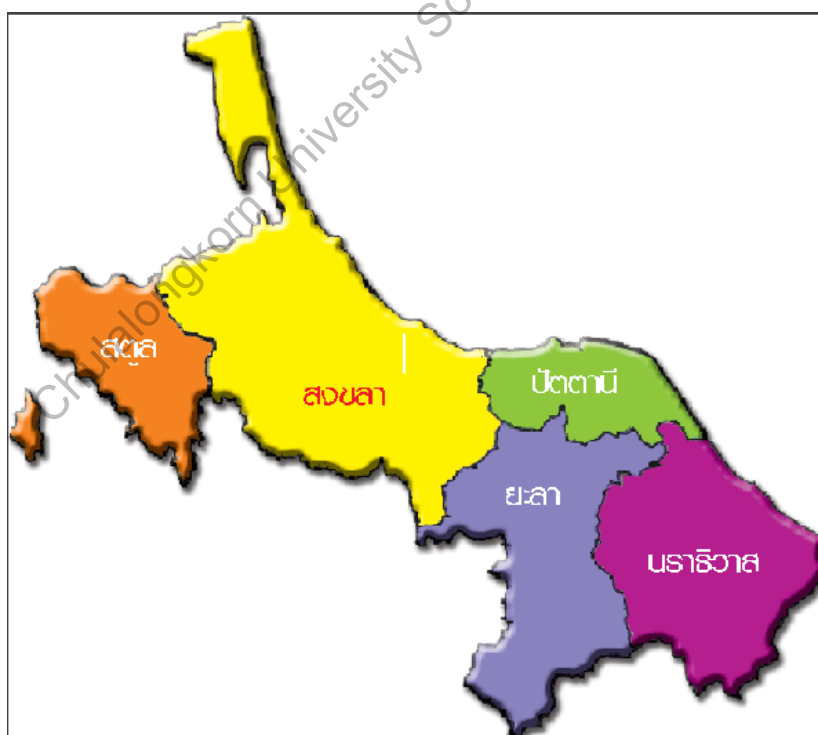
²ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. www.oae.go.th. Available on http://www2.oae.go.th/biae/Article/_aec15OCT50.pdf (16 มีนาคม 2554)

บทที่ 4

สภาพทั่วไปและสถานการณ์ทางด้านสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.1 สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัดภาคใต้ชายแดน ตั้งอยู่ตอนล่างของประเทศ ประกอบด้วย 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และจังหวัดสตูล ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 5 องศา 30 ลิปดาเหนือ ถึง 8 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก ถึง 105 องศา 15 ลิปดาตะวันออก เนื้อที่ประมาณ 21,231 ตารางกิโลเมตร หรือ 13 ล้านไร่ ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถไฟ ประมาณ 937 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์ 1,200 กิโลเมตร ทางทะเล 725 กิโลเมตร ติดต่อทะเลอ่าวไทยด้านตะวันออก ระยะทาง 330 กิโลเมตร ติดต่อทะเลอันดามันด้านตะวันตกระยะทาง 144.3 กิโลเมตร ส่วนด้านใต้ติดต่อประเทศมาเลเซียระยะทาง 500 กิโลเมตร

ภาพที่ 4.1-1 พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1.1 ภูมิประเทศ

จังหวัดภาคใต้ชายแดนมีภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ภูเขาและป่าที่ร้อยละ 34 เป็นพื้นที่ดอนลาด ที่เหลือเป็นพื้นที่ราบชายฝั่งทะเลพรุ และป่าชายเลน มีทิวเขาสันกาลาคีรีกั้นตามแนวชายแดนไทยและมาเลเซีย ทิวเขานครศรีธรรมราชกั้นระหว่างจังหวัดสตูลและสงขลา โดยแยกเป็น 3 ลักษณะ

(1) ลักษณะที่เป็นภูเขาหรือเทือกเขา ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดน มีเทือกเขา 2 แนว แนวแรก เป็นเทือกเขาที่ทอดตัวในแนวเหนือใต้ระหว่างจังหวัดสงขลา กับจังหวัดสตูล เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขานครศรีธรรมราช และทางด้านใต้มีเทือกเขาสันกาลาคีรีเป็นแนวกั้นระหว่างไทยมาเลเซีย

(2) ลักษณะที่ราบต่ำฝั่งตะวันออก สำหรับบริเวณนี้เป็นฝั่งทะเลอกอันเป็นผลเนื่องมาจากการจมตัวของคาบสมุทรทางด้านตะวันตก จึงมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบต่ำ กว้างขวาง ที่ราบต่ำนี้อาจแบ่งย่อยได้เป็นสามส่วน คือ ถ้านับจากชายฝั่งทะเลเข้ามาจะเป็นหาดทรายที่ราบเรียบชายฝั่งทะเลระหว่างเนินหาดทรายเก่าจะมีลักษณะเป็นที่ลุ่มต่ำเกิดเป็นแนวยาวขยายไปกับหาดทราย ซึ่งชาวบ้าน เรียกว่า พรุ

(3) ลักษณะที่ราบต่ำฝั่งตะวันตก ในด้านฝั่งบริเวณตะวันตกจะเป็นฝั่งทะเลจมตัวตลอดแนวชายฝั่ง ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดหาดทรายเลน หรือที่ราบลุ่มน้ำทะเลขึ้นถึงเป็นแนวไปตลอด ถัดจากบริเวณนี้ขึ้นไปจะเป็นที่ราบลุ่มซึ่งน้ำทะเลเคยขึ้นถึงมาก่อน แต่ปัจจุบันน้ำทะเลไม่ท่วมอีกต่อไปแล้ว ถัดขึ้นมาเป็นส่วนต่อระหว่างที่ลาดเชิงเขาทางด้านฝั่งทะเลด้านตะวันตก บริเวณที่ราบต่ำทางฝั่งนี้จะพบเกาะหัวแหลมผาชันอยู่กระจายตลอดไปตามแนวเหนือใต้ หาดทรายในบริเวณนี้พบน้อยมาก มักอยู่ในบริเวณที่มีหัวแหลม เช่น หาดปากบารา อำเภอละงู จังหวัดสตูล

4.1.2 สภาพภูมิอากาศ

พื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดนอาจแบ่งตามลักษณะภูมิอากาศออกได้เป็น 2 บริเวณ คือ ฝั่งตะวันออก จัดอยู่ในอากาศแบบฝนเมืองร้อนตลอดปี หรืออากาศแบบป่าดงดิบ เนื่องจากได้รับอิทธิพลทั้งจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีฝนตกมากตลอดปี ส่วนฝั่งตะวันตก ของคาบสมุทรจัดอยู่ในอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปีสูงกว่าฝั่งตะวันออกของคาบสมุทรจึงทำให้ป่าทางฝั่งนี้มีต้นไม้หนาแน่นมากกว่า อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 25.2-28.9 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยอยู่ระหว่างร้อยละ 75-86 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2,367 มิลลิเมตรต่อปี โดยได้รับอิทธิพลของลมมรสุม ดังนี้

(1) ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้ฝนตกมากทางฝั่งตะวันตกของภาคใต้ เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม – กันยายน

(2) ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ฝนตกหนักทางตะวันออก เริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคม – มกราคม

(3) ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้อากาศร้อนขึ้นฝนตกน้อยกว่าช่วงอื่น ๆ ของปี เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ - เมษายน

ความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยอยู่ระหว่างร้อยละ 75-86 เมื่อเปรียบเทียบกับระดับความชื้นสัมพัทธ์ที่สบาย ซึ่งอยู่ระหว่างร้อยละ 20-75 แล้ว นับว่ามีความชื้นสัมพัทธ์ค่อนข้างสูงตลอดทั้งปี

ปริมาณน้ำฝน โดยเฉลี่ย 1,647.4-2,577.8 มิลลิเมตร ต่อปี จัดอยู่ในเกณฑ์สูง ฤดูฝนของพื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดนมีลักษณะแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ โดยจะมีฝนสองช่วง คือ ในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม จะมีฝนตกชุกทางฝั่งตะวันตก ส่วนในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์จะมีฝนตกชุกทางฝั่งตะวันออก

ความเร็วลมโดยเฉลี่ยระหว่าง 2.8-11.1 น็อต จัดอยู่ในระดับลมเบาถึงลมปานกลาง ความเร็วลมที่บันทึกไว้สูงสุด 76 น็อต ที่จังหวัดสงขลา จัดอยู่ในระดับลมพายุไต้ฝุ่นหรือพายุเฮอริเคน แต่ปรากฏการณ์ เช่นนี้ไม่ค่อยเกิดขึ้นบ่อยนัก

ลมประจำฤดูที่สำคัญ ได้แก่ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคม ไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้พื้นที่ฝั่งตะวันออกท้องฟ้ามีเมฆมาก และมีฝนตกชุกทางฝั่งทะเล และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมไปสิ้นสุดในเดือนตุลาคม ตรงกับฤดูฝนของประเทศไทยทำให้พื้นที่จังหวัดชายแดนฝั่งตะวันตกมีเมฆมากและมีฝน (ที่มา : แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน สงขลา สตูล ยะลา นราธิวาส ปัตตานี พ.ศ. 2553-2556)

4.1.3 สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพของจังหวัดสงขลา

จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ตอนล่าง มีเนื้อที่ 4,621,181 ไร่ จัดเป็นอันดับที่ 3 ของภาคใต้ สภาพพื้นที่ทางทิศเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มจังหวัดสงขลาตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ตอนล่าง ระหว่างเส้นรุ้งที่ 6 - 7 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 - 101 องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 4 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ตามเส้นทางรถไฟ 947 กิโลเมตร และทางหลวงแผ่นดิน 950 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอ่าวไทย
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี รัฐเคดาห์และรัฐเปอรลิสของมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสตูล

ภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดสงขลา คือ ทางตอนเหนือเป็นคาบสมุทรแคบและยาวยื่นลงมาทางใต้เรียกว่า คาบสมุทรสทิงพระ กับส่วนที่เป็นแผ่นดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางตอนใต้ แผ่นดินทั้งสองส่วน

จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุมเมืองร้อน มีลมมรสุมพัดผ่านเป็นประจำทุกปี คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนมกราคม และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม จากอิทธิพลของลมมรสุมดังกล่าว ส่งผลให้มีฤดูกาล 2 ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกรกฎาคม ซึ่งจะเป็นช่วงหลังจากหมดลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อากาศจะเริ่มร้อนและอากาศจะมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนมกราคม จังหวัดสงขลาจะมีฝนตกทั้งในช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ แต่ในช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีฝนตกชุกในช่วงเดือนตุลาคมถึงมกราคม

อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งจังหวัด 27.6 องศาเซลเซียส สูงสุด 34.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 27.6 องศาเซลเซียส ในปี 2551 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรวมตลอดปี 1,007.9 มิลลิเมตร มีปริมาณฝนตกมากที่สุดในช่วงเดือนกันยายน วัดได้สูงสุด 835.8 มิลลิเมตร (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2553-2556)

4.1.4 สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพของจังหวัดสตูล

จังหวัดสตูลเป็นจังหวัดใต้สุดของประเทศไทยด้านฝั่งอันดามัน มีเนื้อที่ประมาณ 2,807.522 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,754,701 ไร่ พื้นที่ส่วนที่เป็นเกาะประมาณ 105 เกาะ มีชายฝั่งทะเลยาว 144.80 กิโลเมตร จังหวัดสตูลตั้งอยู่ ระหว่างเส้นรุ้งที่ 6 -7 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 -100 องศา ตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ โดยเส้นทางรถยนต์ 973 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุงและจังหวัดตรัง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดสงขลา และรัฐเปอรลิส ประเทศมาเลเซีย
ทิศใต้	ติดต่อกับรัฐเปอรลิสและรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่มกับภูเขา โดยทิศเหนือและทิศตะวันออกเป็นเนินเขาและภูเขามากมาย สลับซับซ้อน มีเทือกเขาบรรทัดและเทือกเขาสันกาลาคีรีแบ่งเขตประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย พื้นที่ค่อยๆ ลาดลงสู่ทะเลทางทิศตะวันตกและทิศใต้ โดยยังมีภูเขาน้อยใหญ่กระจายกระจ่ายในตอนล่าง มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดตรัง สงขลา รัฐเปอรลิสและรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

พื้นที่จังหวัดสตูลได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทยและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากมหาสมุทรอินเดีย ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้น มี 2 ฤดู คือฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม

จังหวัดสตูลมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.05 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.84 องศาเซลเซียสระหว่างปี 2545 -2549 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 2,223.2 มิลลิเมตรต่อปี. ตกชุกที่สุดในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดสตูล พ.ศ. 2553-2556)

4.1.5 สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพของจังหวัดยะลา

จังหวัดยะลาเป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 4,521.077 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,825,673.75 ไร่ อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 5 – 7 องศาเหนือและเส้นแวงที่ 100 – 102 องศาตะวันออก เป็นจังหวัดเดียวในภาคใต้ที่ไม่มีพื้นที่ติดต่อกับทะเล จังหวัดยะลามีขนาดพื้นที่มากเป็นอันดับที่ 2 รองจากจังหวัดสงขลา อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ตามทางรถไฟสายใต้ 1,039 กิโลเมตร และตามถนนเพชรเกษมสายเก่า 1,395 กิโลเมตร หรือสายใหม่ 1,084 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดสงขลาและจังหวัดปัตตานี
ทิศใต้	ติดต่อกับรัฐเปรัก ของมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดนราธิวาส และรัฐเปรักของมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดสงขลา และรัฐเคดาห์ของมาเลเซีย

ภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดยะลา มีลักษณะเป็นภูเขา เนินเขาและหุบเขา ตั้งแต่ตอนกลางจนถึงใต้สุดของจังหวัดมีที่ราบบางส่วนทางตอนเหนือของจังหวัด ได้แก่ บริเวณที่ราบแม่น้ำปัตตานี และแม่น้ำสายบุรีไหลผ่าน อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางถึงสูงมาก โดยเฉลี่ยระหว่าง 100-200 เมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ปกคลุมด้วยป่าดงดิบ และสวนยางพารา มีเทือกเขาที่สำคัญอยู่ 2 เทือกเขา คือ เทือกเขาสันกาลาคีรี เริ่มจากอำเภอเบตง เป็นแนวยาวกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทย กับประเทศมาเลเซียและเทือกเขาปิไล ซึ่งเป็นเทือกเขาอยู่ภายในจังหวัด ในเขตตำบลบุดี บ้านนังสาแรง ของอำเภอเมืองยะลา อำเภอกรงปินัง และอำเภอรามัน

จังหวัดยะลาตั้งอยู่ในเขตมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีสภาพอากาศแบบร้อนชื้น มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ส่วนฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ พฤษภาคม - กุมภาพันธ์ อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยประมาณ 23.1 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุด

4.1.6 สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพของจังหวัดปัตตานี

จังหวัดปัตตานี มีพื้นที่ทั้งสิ้น 1,940.35 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,212,723 ไร่ เป็นอันดับที่ 13 ของภาคใต้ของภาคใต้ พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบต่ำเหมาะแก่การเพาะปลูก เป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ทางภาคใต้ฝั่งตะวันออกของประเทศไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 6 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101 องศาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯโดยทางรถไฟ 1,009 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์ประมาณ 1,377 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อบริเวณใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสงขลา

พื้นที่ทั่วไปของจังหวัดปัตตานีแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) พื้นที่ราบชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่จังหวัด ได้แก่ทางตอนเหนือและทางตะวันออกของจังหวัด มีหาดทรายยาว และเป็นที่ยืนของชายฝั่งกว้างประมาณ 10 -30 กิโลเมตร 2) พื้นที่ราบลุ่ม บริเวณตอนกลางและตอนใต้ของจังหวัด มีแม่น้ำปัตตานีไหลผ่านที่ดินมีความเหมาะสมในการเกษตรกรรม และ 3) พื้นที่ภูเขา ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนน้อยอยู่ทางตอนใต้ของอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอกะพ้อ และทางตะวันออกของอำเภอสายบุรี

จังหวัดปัตตานีอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำเป็นฤดูกาล 2 ชนิดคือ ฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือหรือฤดูหนาว จะมีลมจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นลมเย็นและแห้งจากประเทศจีนพัดปกคลุมประเทศไทย และลมมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดผ่านมหาสมุทรอินเดีย จึงพาเอาไอน้ำและความชุ่มชื้นมาสู่ประเทศไทย จังหวัดปัตตานีจึงแบ่งตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทยออกได้เป็น 3 ฤดูคือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคมอากาศจะเริ่มร้อน และร้อนมากขึ้นในเดือนเมษายนและพฤษภาคม แต่เนื่องจากภูมิประเทศเป็นคาบสมุทรอยู่ใกล้ทะเล กระแสลมและไอน้ำจากทะเลทำให้อากาศคลายความร้อนไปมาก

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม มีฝนตกทั่วไปและในช่วงฤดูฝนยังมีร่องความกดอากาศต่ำปกคลุมภาคใต้เป็นระยะ จึงทำให้มีฝนตกมากและเนื่องจากอิทธิพลจาก

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ในระยะนี้จะมีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเย็นและแห้งแล้งจากประเทศจีนพัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้อุณหภูมิลดลงทั่วไปและมีอากาศหนาวเย็นแต่เนื่องจากจังหวัดปัตตานีอยู่ด้านชายฝั่งตะวันออกเฉียงของภาคใต้ อุณหภูมิจึงลดลงเล็กน้อยเป็นครั้งคราว

อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.0 องศาเซลเซียส ฝนเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 1,816.3 มิลลิเมตรต่อปี และมีฝนตกเฉลี่ย 147 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนพฤศจิกายน (ที่มา : ร่างแผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2553-2556)

4.1.7 สภาพทางภูมิศาสตร์และกายภาพของจังหวัดนราธิวาส

จังหวัดนราธิวาส มีเนื้อที่ทั้งหมด 4,475.43 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,797,143.75 ไร่เป็นจังหวัดชายแดน ตั้งอยู่บนฝั่งทะเลด้านตะวันออกเฉียงของแหลมมลายู ระหว่างเส้นรุ้งที่ 6 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101 องศาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯโดยทางรถยนต์ประมาณ 1,1479 กิโลเมตร และทางรถไฟประมาณ 1,116 กิโลเมตร สุดชายแดนไทย-มาเลเซีย ที่สถานีรถไฟสุโงโกะ-ลก โดยมีอาณาเขตติดต่อบริเวณใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอ่าวไทย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย
ทิศใต้	ติดต่อกับอ่าวไทยและประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดยะลา

ภูมิประเทศของจังหวัดนราธิวาสเป็นป่าและภูเขาประมาณ 2 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมด มีภูเขาหนาแน่นแถบทิศตะวันตกเฉียงใต้จดเทือกเขาสันกาลาคีรี ซึ่งเป็นแนวกันพรหมแดน ไทย-มาเลเซีย ลักษณะของพื้นที่มีความลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปสู่ทิศตะวันออก พื้นที่ราบส่วนใหญ่อยู่บริเวณติดกับอ่าวไทย และที่ราบลุ่มบริเวณแม่น้ำ 4 สาย คือ แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำบางนรา แม่น้ำตากใบ และแม่น้ำโกลก มีพื้นที่ป่าพรุประมาณ 361,860 ไร่

ฤดูกาลของจังหวัดนราธิวาสแบ่งตามลักษณะแบบมรสุมเขตร้อน แบ่งออกเป็น 2 ฤดู ได้แก่ คือ ฤดูฝน แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดเอาความชื้นจากทะเลอันดามันและมหาสมุทรอินเดียเข้ามา ทำให้มีฝนตกชุกในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม อีก

ฤดูร้อน ฤดูร้อนอยู่ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน เนื่องจากได้รับลมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมร้อนที่พัดมาจากทะเลจีนใต้ ทำให้อากาศโดยทั่วไปร้อนและชื้นปริมาณฝนเฉลี่ยของจังหวัดนราธิวาสอยู่ในเกณฑ์ดีมาก เฉลี่ยตลอดทั้งปีประมาณ 2618.8 มิลลิเมตรต่อปี ส่วนเดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนพฤศจิกายน (ที่มา : www.pocnara.go.th)

4.2 สถานการณ์และแนวโน้มด้านสังคมของ 5 จังหวัดชายแดนใต้

4.2.1 ด้านประชากร

ประชากรในพื้นที่สงขลาและสตูลมีสภาพสังคมที่มีลักษณะอยู่ร่วมกัน ระหว่างสังคมพุทธมุสลิมและจีน โดยสังคมพุทธส่วนใหญ่อยู่ในตอนบนของจังหวัดสงขลา สังคมมุสลิมอยู่ในตัวเมืองสงขลา - หาดใหญ่และสตูลเป็นหลัก แต่ในส่วนของจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามจากข้อมูลทางด้านประชากร พบว่า ในปี 2552 จังหวัดสงขลา มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,343,954 คน อัตราการเปลี่ยนแปลงเทียบกับปี 2551 คิดเป็นร้อยละ 0.6 และมีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 181.1 คนต่อตารางกิโลเมตร ในส่วนของจังหวัดสตูลมีประชากรรวมทั้งสิ้น 293,101 คน อัตราการเปลี่ยนแปลงเทียบกับปี 2551 คิดเป็นร้อยละ 1.60 และมีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 104 คนต่อตารางกิโลเมตร จังหวัดยะลา มีประชากรรวมทั้งสิ้น 480,334 คน อัตราการเปลี่ยนแปลงเทียบกับปี 2551 คิดเป็นร้อยละ 1.0 และมีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 106.2 คนต่อตารางกิโลเมตร จังหวัดปัตตานีมีประชากรรวมทั้งสิ้น 647,627 คน อัตราการเปลี่ยนแปลงเทียบกับปี 2551 คิดเป็นร้อยละ 0.85 และมีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 662.50 คนต่อตารางกิโลเมตร และจังหวัดนราธิวาสมีประชากรรวมทั้งสิ้น 719,930 คน อัตราการเปลี่ยนแปลงเทียบกับปี 2551 คิดเป็นร้อยละ 0.85 1.17 ดังตาราง

ตารางที่ 4.2.1-1 จำนวนประชากร อัตราการเปลี่ยนแปลง และความหนาแน่นของประชากร จำแนกเป็นรายอำเภอในจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2548- 2552

อำเภอ/เขตการปกครอง	จำนวนประชากร					อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)					ความหนาแน่นของประชากร (ต่อ ตร.กม.)
	2548	2549	2550	2551	2552	2548	2549	2550	2551	2552	
จังหวัดสงขลา	489,598	494,408	508,164	588,794	1,343,954	1.6	1.2	0.6	0.8	0.6	181.8
ในเขตเทศบาล	489,598	494,408	508,164	588,794	628,831	1.2	1.0	2.8	15.9	6.8	791.5
นอกเขตเทศบาล	812,823	823,093	816,751	746,974	715,123	1.9	1.3	-0.8	-8.5	-4.3	108.0
เมืองสงขลา	162,302	163,072	162,864	162,938	162,739	0.5	0.5	-0.1	0.0	-0.1	946.8
สทิงพระ	50,089	49,800	49,275	48,985	48,920	-0.1	-0.6	-1.1	-0.6	-0.1	365.2
จะนะ	94,395	95,313	95,832	97,095	98,053	1.2	1.0	0.5	1.3	1.0	195.1
นาทวี	58,675	59,412	60,443	61,573	62,468	1.8	1.3	1.7	1.9	1.5	83.6
เทพา	66,811	67,478	68,329	69,278	69,901	1.1	1.0	1.3	1.4	0.9	71.5
สะบ้าย้อย	63,496	65,044	66,283	67,668	69,146	2.6	2.4	1.9	2.1	2.2	81.1
ระโนด	70,926	70,255	68,095	67,551	67,244	-0.4	-0.9	-3.1	-0.8	-0.5	165.3
กระแสสินธุ์	16,055	15,866	15,704	15,608	15,485	-0.9	-1.2	-1.0	-0.6	-0.8	159.1
รัตภูมิ	67,961	68,725	69,197	69,880	70,504	1.1	1.1	0.7	1.0	0.9	106.0
สะเดา	112,684	117,032	119,398	119,907	120,306	6.2	3.9	2.0	0.4	0.3	116.9
หาดใหญ่	354,636	359,813	363,455	368,077	370,919	2.0	1.5	1.0	1.3	0.8	423.6
นาหม่อม	20,950	21,339	21,431	21,694	21,871	0.9	1.9	0.4	1.2	0.8	236.5
ควนเนียง	33,264	33,426	33,576	33,765	33,894	0.4	0.5	0.4	0.6	0.4	162.2
บางกล่ำ	27,392	27,677	27,931	28,187	28,400	1.7	1.0	0.9	0.9	0.8	175.3
สิงหนคร	79,281	79,752	79,450	79,570	79,801	0.6	0.6	-0.4	0.2	0.3	409.0
คลองหอยโข่ง	23,504	23,497	23,652	23,992	24,303	2.6	-0.0	0.7	1.4	1.3	88.3

ที่มา: ที่ทำการปกครองจังหวัดสงขลา

ตารางที่ 4.2.1-2 จำนวนประชากร อัตราการเปลี่ยนแปลง และความหนาแน่นของประชากร จำแนกเป็นรายอำเภอในจังหวัดสตูล พ.ศ. 2548- 2552

อำเภอ/เขตการปกครอง	จำนวนประชากร					อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)					ความหนาแน่นของประชากร (ต่อ ตร.กม.)
	2548	2549	2550	2551	2552	2548	2549	2550	2551	2552	
จังหวัดสตูล	277,865	281,545	284,482	288,409	293,101	-	1.32	1.04	1.38	1.60	104
เมืองสตูล	101,557	102,502	103,366	104,506	106,363	-	0.93	0.84	1.10	1.75	132
ควนโดน	22,552	22,897	23,133	23,464	23,870	-	1.53	1.03	1.43	1.70	108
ควนกาหลง	29,538	30,027	30,376	30,836	31,342	-	1.66	1.16	1.51	1.61	59
ท่าแพ	24,991	25,345	25,656	26,035	26,521	-	1.42	1.23	1.47	1.83	127
ละงู	63,933	64,705	65,329	66,144	66,981	-	1.21	0.96	2.16	1.25	176
ทุ่งควั	20,683	21,125	21,389	21,808	22,045	-	2.14	1.25	1.95	1.08	49
มะนัง	14,611	14,944	15,233	15,596	15,979	-	2.28	1.93	2.38	2.40	76

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 4.2.1-3 จำนวนประชากร อัตราการเปลี่ยนแปลง และความหนาแน่นของประชากร จำแนกเป็นรายอำเภอในจังหวัดยะลา พ.ศ. 2548- 2552

อำเภอ/เขตการปกครอง	จำนวนประชากร					อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)					ความหนาแน่นของประชากร (ต่อ ตร.กม.)
	2548	2549	2550	2551	2552	2548	2549	2550	2551	2552	
จังหวัดยะลา	464,111	468,252	470,691	475,57	480,334	-	0.9	0.5	1.0	1.0	106.2
ในเขตเทศบาล	107,740	107,629	107,219	111,090	110,733	-	-0.1	-0.4	3.6	-0.3	-
นอกเขตเทศบาล	356,370	360,623	363,472	364,480	369,601	-	1.2	0.8	0.3	1.4	-
นอกเขตเทศบาล	93,562	94,195	94,213	94,815	96,032	-	0.7	0.0	0.6	1.3	-
เบตง	54,620	55,674	56,471	57,323	58,145	-	1.9	1.4	1.5	1.4	43.8
บันนังสตา	53,141	53,668	53,567	53,885	54,278	-	1.0	-0.2	0.6	0.7	86.3
ธารโต	21,323	21,515	21,618	22,005	22,323	-	0.9	0.5	1.8	1.4	34.4
ยะหา	51,546	52,627	53,446	54,236	54,971	-	2.1	1.6	1.5	1.4	109.9
รามัน	83,327	83,654	84,170	85,187	85,905	-	0.4	0.6	1.2	0.8	166.5
กาบัง	17,702	18,379	18,953	19,593	20,167	-	3.8	3.1	3.3	2.9	44.7
กรงปินัง	22,411	22,818	23,416	24,026	24,545	-	1.8	2.6	2.6	2.2	128.5

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 4.2.1-4 จำนวนประชากร อัตราการเปลี่ยนแปลง และความหนาแน่นของประชากร จำแนกเป็นรายอำเภอในจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2548- 2552

อำเภอ/เขตการปกครอง	จำนวนประชากร					อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)					ความหนาแน่นของประชากร (ต่อ ตร.กม.)
	2548	2549	2550	2551	2552	2548	2549	2550	2551	2552	
จังหวัดปัตตานี	634,376	635,730	637,806	642,169	647,624	0.72	0.21	0.33	0.68	0.85	622.50
เมืองปัตตานี	118,302	119,239	119,853	120,875	121,881	0.29	0.79	0.51	0.85	0.83	1,258.62
กะพ้อ	15,782	15,930	16,022	16,177	16,446	1.08	0.94	0.58	0.97	1.66	175.30
โคกโพธิ์	64,329	64,505	64,095	64,086	64,414	0.47	0.27	-0.64	-0.01	0.51	189.78
ทุ่งยางแดง	20,203	20,509	20,683	20,826	21,056	1.42	1.51	0.85	0.69	1.10	183.14
ปะนาเระ	43,087	43,273	43,134	43,131	43,422	0.55	0.43	-0.32	-0.01	0.67	301.42
มายอ	53,070	52,804	53,181	53,798	54,351	0.69	-0.50	0.71	1.16	1.03	251.47
แม่ลาน	14,863	14,943	14,926	15,084	15,286	1.44	0.54	-0.11	1.06	1.34	171.38
ไม้แก่น	11,269	11,215	11,267	11,452	11,533	0.90	-0.48	0.46	1.64	0.71	208.93
ยะรัง	83,770	83,113	83,726	84,108	85,053	0.84	-0.78	0.74	0.46	1.12	462.37
ยะหริ่ง	77,941	78,234	78,992	79,627	80,017	1.07	0.38	0.97	0.80	0.49	406.53
สายบุรี	63,090	62,744	62,947	63,495	64,260	0.73	-0.55	0.32	0.87	1.20	360.15
หนองจิก	68,670	69,221	68,980	69,510	69,905	0.77	0.80	-0.35	0.77	0.57	301.93

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 4.2.1-6 จำนวนประชากร อัตราการเปลี่ยนแปลง และความหนาแน่นของประชากร จำแนกเป็นรายอำเภอในจังหวัดนราธิวาส พ.ศ. 2548- 2552

อำเภอ/เขตการปกครอง	จำนวนประชากร					อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)					ความหนาแน่นของประชากร (ต่อ ตร.กม.)
	2548	2549	2550	2551	2552	2548	2549	2550	2551	2552	
จังหวัดนราธิวาส	700,525	707,171	711,517	719,930	-	-	0.94	0.61	1.17	-	-
เมืองนราธิวาส	108,644	109,755	110,637	111,986	-	-	1.02	0.80	1.20	-	-
ตากใบ	64,159	64,719	65,264	65,815	-	-	0.87	0.84	0.84	-	-
บาเจาะ	47,624	47,807	48,143	48,605	-	-	0.38	0.70	0.95	-	-
ยี่งอ	40,685	40,956	41,451	41,881	-	-	0.66	1.19	1.03	-	-
ระแงะ	84,259	84,699	84,447	85,065	-	-	0.52	- 0.30	0.73	-	-
รือเสาะ	62,893	63,544	64,165	64,904	-	-	1.03	0.97	1.14	-	-
ศรีสาคร	31,576	32,543	33,368	33,922	-	-	3.06	2.47	1.63	-	-
แว้ง	47,314	47,835	48,499	49,278	-	-	1.10	1.37	1.58	-	-
สุคีริน	22,194	22,516	22,713	23,137	-	-	1.45	0.87	1.83	-	-
สุโหงโกลก	69,757	70,615	71,423	72,426	-	-	1.22	1.13	1.38	-	-
สุโหงปาดี	54,095	54,239	52,830	53,128	-	-	0.26	- 2.67	0.56	-	-
จะแนะ	31,336	31,820	32,284	33,121	-	-	1.54	1.44	2.53	-	-
เจาะไอร้อง	35,989	36,123	36,293	36,662	-	-	0.37	0.47	1.01	-	-

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

4.2.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1) จังหวัดสงขลา มีโครงสร้างพื้นฐานได้แก่

(1) ระบบคมนาคม หลักที่สำคัญ ได้แก่

ระบบโครงข่ายถนน

เส้นทางคมนาคม ทั้งทางหลวงแผ่นดิน และทางหลวงจังหวัดเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด ระหว่างอำเภอและกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมระยะทาง 750.74 กิโลเมตร

ระบบทางรถไฟ

จังหวัดสงขลา มีสถานีรถไฟขนาดใหญ่เป็นชุมทางการขนส่งสำคัญของภาคใต้ เชื่อมโยงลงสู่จังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส นอกจากนี้ยังมีขบวนรถไฟระหว่างประเทศจากกรุงเทพฯ ผ่านหาดใหญ่ไปสู่มาเลเซียที่สถานีปัตเตอร์เวิร์ด (รัฐปีนัง) ปัญหาที่พบของระบบทางรถไฟคือ ความจูงที่ไม่เพียงพอ

ระบบการคมนาคมทางอากาศ

มีสนามบินนานาชาติ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่มีพื้นที่ประมาณ 4.75 ตารางกิโลเมตร (2,970 ไร่) มีทางวิ่ง 1 เส้นทาง ความยาว 3,050 เมตร ความกว้าง 45 เมตร สามารถรองรับผู้โดยสารระหว่างประเทศเข้าได้ 1,000 คน/ชั่วโมงและขาออกได้ 860 คน/ชั่วโมง และผู้โดยสารภายในประเทศเข้าได้ 690 คน/ชั่วโมงและขาออกได้ 750 คน/ชั่วโมง สามารถรองรับสินค้าได้ 13,800 ตัน /ปี ปัญหาที่พบของสนามบิน คือ ในช่วงที่มีการไปแสวงบุญที่นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ที่มีผู้เดินทางจำนวนมากก็จะประสบปัญหาความแออัดและมีผู้เดินทางตกค้างบ้าง

ระบบการคมนาคมทางน้ำ มีท่าเรือที่สำคัญ คือ

ท่าเรือท่าลิ้งสงขลา เป็นท่าเรือหลักในภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย โดยท่าเรือท่าลิ้งสงขลา มีท่าเทียบเรือ 3 ท่า ความยาวรวม 510 เมตร กว้าง 30 เมตร ความลึกหน้าท่า 10 เมตร ปัญหาที่พบของท่าเรือสงขลา คือ เรือที่เข้าเทียบท่าได้เป็นเรือขนาดเล็กไม่เกิน 9,000-20,000 เดทเวทตัน ทำให้มีสินค้าตกค้างเป็นจำนวนมาก เกิดความแออัดและไม่เพียงพอต่อการรองรับปริมาณสินค้า และร่องน้ำตื้นทำให้ต้องมีการขุดลอกทุกปี ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณจำนวนมาก

(2) ระบบการชลประทานและการบริหารจัดการน้ำ การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรยังดำเนินการได้ไม่ดีในพื้นที่ห่างไกล การบริหารจัดการน้ำยังดำเนินการได้ไม่ดีกล่าวคือ ในฤดูน้ำหลากจะประสบปัญหาน้ำท่วม และประสบปัญหาภัยแล้งและการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

(3) ระบบสาธารณูปโภค หลักที่สำคัญ ได้แก่

ระบบประปา จังหวัดสงขลาเป็นที่ตั้งของสำนักงานประปาเขต 5 และสำนักงาน

ประปาส่วนภูมิภาคอีก 5 แห่ง กำลัง การผลิต 7,110 ลูกบาศก์เมตร/ปี ปริมาณน้ำผลิต 56,867,584 ลูกบาศก์เมตร/ปี ปริมาณน้ำจ่าย 35,450,260 ลูกบาศก์เมตร/ปี ปริมาณน้ำจ่ายเพื่อสาธารณะประโยชน์ และรั่วไหล 110,010 ลบ.ม./ปี จำนวนผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 102,471 ราย (ที่มา : สำนักงานประปาเขต 5 สงขลา)

ระบบไฟฟ้า กำลังไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตที่สามารถให้บริการในจังหวัดสงขลา 1,100,000 กิโลวัตต์ แต่ในปัจจุบันกำลังไฟฟ้าที่ต้องการใช้เพียง 256,000 กิโลวัตต์ ยังมีกำลังไฟฟ้าสำรองอีก 844,000 กิโลวัตต์ และเพื่อสะดวกในการให้บริการจึงได้มีการจัดตั้งสถานีไฟฟ้าแรงสูงในจังหวัดสงขลา จำนวน 5 สถานี โดยตั้งอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่ 2 สถานี (สถานีไฟฟ้าแรงสูงหาดใหญ่ 1 และสถานีไฟฟ้าแรงสูงหาดใหญ่ 2) ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองสงขลา 1 สถานี (สถานีไฟฟ้าแรงสูงสงขลา) ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอสะเดา 1 สถานี (สถานีไฟฟ้าแรงสูงสะเดา) และตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอระโนด 1 สถานี (สถานีไฟฟ้าแรงสูงระโนด) การให้บริการกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีการจัดตั้งสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดสงขลา 3 แห่ง ดังนี้

- สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสงขลา พื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา อำเภอจะนะ อำเภอนาทวีและอำเภอสิงหนคร
- สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอระโนด พื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่อำเภอระโนด อำเภอสทิงพระและอำเภอกระแสสินธุ์
- สำนักงานไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอหาดใหญ่ พื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่อำเภอหาดใหญ่ อำเภอรัตภูมิ อำเภอควนเนียง อำเภอสะเดา อำเภอบงกกล้า อำเภอนาหม่อมและอำเภอลงหยง

ส่วนอำเภอเทพาและอำเภอบุ๋ยอยู่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานีจำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้แล้ว 260,421 ครัวเรือน (ร้อยละ 92.29) ยังไม่มีการไฟฟ้าใช้ 21,759 ครัวเรือน (ร้อยละ 7.71) และมีกระแสไฟฟ้าที่สามารถให้บริการได้ 550.00 เมกวัตต์ แต่ในปัจจุบันมีการใช้กระแสไฟฟ้าเพียง 211.40 เมกวัตต์

ระบบโทรศัพท์ จังหวัดสงขลามีสำนักบริการโทรศัพท์ 13 แห่ง ชุมสายโทรศัพท์ 118 แห่ง เลขหมายที่เปิดให้บริการแล้ว 85,730 เลขหมาย สำรอง 253 เลขหมาย โทรศัพท์สาธารณะ 3,657 เลขหมาย สำรอง 4,516 เลขหมาย IP-Star 252 เลขหมาย Data 154 เลขหมาย Voice&Data 24 เลขหมาย และจะเพิ่มอีก 300 เลขหมาย จำนวนประชากร:เลขหมาย เท่ากับ 14 : 1 (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2553-2556)

2) จังหวัดสตูล มีโครงสร้างพื้นฐานได้แก่

(1) ระบบคมนาคม หลักที่สำคัญ ได้แก่

ระบบโครงข่ายถนน

จังหวัดสตูล มีเส้นทางคมนาคมทั้งทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัดที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัด ระหว่างอำเภอและประเทศเพื่อนบ้าน

ทางหลวงแผ่นดินที่สำคัญ ได้แก่

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 406 สายยงนตรการกำจร เป็นเส้นทางหลักที่สามารถเดินทางไปยังจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา และจังหวัดตรัง โดยไปเชื่อมต่อกับถนน

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 416 สายฉลุง – ตรัง เป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่าง จังหวัดสตูลกับจังหวัดตรัง ระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตร เริ่มจากสามแยกฉลุง ผ่านอำเภอท่าแพ อำเภอละงู อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล อำเภอปะเหลียนและอำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

- ทางหลวงหมายเลข 4 ผ่านจังหวัดเพชรบุรีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร จากนั้นใช้เส้นทางหมายเลข 41 ผ่านเข้าเขตจังหวัดนครศรีธรรมราชและพัทลุงจากพัทลุงไปอำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ใช้ทางหลวงหมายเลข 4 แล้วแยกขวาไปทางหลวงหมายเลข 406 ถึงจังหวัดสตูล ระยะทาง ประมาณ 973 กิโลเมตร

ระบบทางรถไฟ

จังหวัดสตูล สามารถเดินทางโดยทางรถไฟ ซึ่งมีทั้งรถเร็วและรถด่วน จากสถานีรถไฟ หัวลำโพงถึงสถานีรถไฟชุมทางหาดใหญ่ จากนั้นเดินทางต่อโดยรถแท็กซี่ รถตู้โดยสารหรือรถเมลล์โดยสาร ประจำทาง สายสตูล – หาดใหญ่ ระยะทางประมาณ 97 กิโลเมตร

ระบบการคมนาคมทางน้ำ มีท่าเรือที่สำคัญ คือ ท่าเทียบเรือปากบารา บริการ สำหรับเดินทางท่องเที่ยวหมู่เกาะต่างๆ อาทิ ตะรุเตา อาดัง หลีเป๊ะ บุกไหลน สำหรับท่าเรือท่ามะดงใช้ สำหรับท่องเที่ยวและขนถ่ายสินค้าเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ รัฐเปอรลิส เกาะลังกาวิ ประเทศ มาเลเซีย และเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย

(2) ระบบการชลประทานและการบริหารจัดการน้ำ

จังหวัดสตูล มีแหล่งน้ำชลประทานประกอบด้วย แหล่งน้ำตามโครงการชลประทาน ขนาดกลางโครงการชลประทานขนาดเล็ก โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย – มาเลเซีย โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ที่สร้างแล้วเสร็จถึงปัจจุบัน จำนวน 197 โครงการ สามารถกักเก็บน้ำได้ 3,100,000 ลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่เพื่อทำการเกษตรที่ได้รับประโยชน์ จากโครงการชลประทานทั้งสิ้น 136,060 ไร่ คริวเรือนที่ได้รับประโยชน์ 11,779 คริวเรือน โครงการ ชลประทานขนาดกลาง จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ โครงการฝายดusun ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน พื้นที่ 32,600 ไร่ โครงการประตูระบายน้ำบาโรย ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู พื้นที่ 3,000 ไร่ และโครงการฝาย คลองท่าแพ ตำบลควนโดน อำเภอควนโดน พื้นที่ 8,900 ไร่

(3) ระบบสาธารณูปโภค หลักที่สำคัญ ได้แก่

ระบบประปา จังหวัดสตูล มีที่ทำการประปา 2 แห่ง คืออำเภอเมืองสตูลและอำเภอละงู มีสถานีผลิตน้ำประปา จำนวน 4 แห่ง คือ สถานีผลิตน้ำควนโดน กำลังผลิต 650 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง สถานีผลิตน้ำวังประจัน กำลังผลิต 40 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง สถานีผลิตน้ำละงู กำลังผลิต 200 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง และสถานีผลิตน้ำทุ่งหว้า กำลังผลิต 30 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง

การไฟฟ้า จังหวัดสตูล มีสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคให้บริการ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสตูล สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอท่าแพ สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอละงู สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอควนกาหลงและสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอทุ่งหว้า ปัจจุบันการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสตูล สามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าให้หมู่บ้านในเขต จังหวัดครอบคลุมทุกอำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน มีครัวเรือนที่ใช้กระแสไฟฟ้า จำนวน 73,405 ครัวเรือน (ที่มา : สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสตูล)

โทรศัพท์ จังหวัดสตูล ให้บริการโทรศัพท์ครบทุกอำเภอ มีหมายเลขที่รับผิดชอบ จำนวน 16,293 เลขหมาย หมายเลขเปิดใช้งานจำนวน 11,365 เลขหมาย คงเหลือ 4,928 เลขหมาย โดยแยก เป็นราชการ 1,122 เลขหมาย บ้าน 8,039 เลขหมาย ธุรกิจ 791 หมายเลข ทีโอที 195 เลขหมาย และสาธารณะ 1,218 เลขหมายมีศูนย์บริการลูกค้า จำนวน 2 ศูนย์บริการ คือ ศูนย์บริการลูกค้าสาขาสตูล พื้นที่ให้บริการ 17 ชุมสายและศูนย์บริการลูกค้าสาขาละงู พื้นที่บริการ 10 ชุมสาย (ที่มา : ส่วนบริการลูกค้าจังหวัดสตูล บริษัท TOT จำกัด (มหาชน))

3) จังหวัดยะลามีโครงสร้างพื้นฐานได้แก่

(1) ระบบคมนาคมหลักที่สำคัญ ได้แก่

ระบบโครงข่ายถนน

ในปี พ.ศ. 2551 จังหวัดยะลามีระยะทางถนนที่อยู่ในความรับผิดชอบของทางหลวงชนบท จังหวัดยะลา จำนวน 28 สายทาง รวมเป็นระยะทาง 390.281 กิโลเมตร และแขวงทางทางยะลารับผิดชอบ จำนวน 484.236 กิโลเมตร โดยแบ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบของหมวดการทางต่าง ๆ ถนนเพชรเกษม อยู่ห่างจากกรุงเทพฯระยะทาง 1,084 กิโลเมตร ทางหลวงในจังหวัดที่สำคัญ ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 409 บ้านนาเกตุ-ยะลา ระยะทาง 36 กิโลเมตร ทางหลวงหมายเลข 410 ปัตตานี-ยะลา-เบตง ระยะทาง 179 กิโลเมตร ทางหลวงหมายเลข 4063, 4066, 4012 ตอนยะลา – โกตาบารู – รามัน – ตะไล๊ะหะลอ ระยะทาง 33 กิโลเมตร

ระบบทางรถไฟ

จังหวัดยะลามีรถไฟผ่านวันละ 7 ขบวน โดยมีสถานีจอดรถ 5 สถานี รวมเส้นทางรถไฟในจังหวัดระยะทางยาว 35 กิโลเมตร

ระบบการคมนาคมทางอากาศ

ใช้ท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และท่าอากาศยานนราธิวาส (สนามบินบ้านทอน) จังหวัดนราธิวาส

(2) ระบบการชลประทานและการบริหารจัดการน้ำ

จังหวัดยะลามีความต้องการน้ำกินน้ำใช้ในเขตเมืองและชนบท ประมาณ 20,937,265 ลิตร และ 18,165,450 ลิตร ตามลำดับ แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรประกอบด้วยบ่อบาดาลส่วนตัว 1,356 บ่อบาดาลสาธารณะ 720 บ่อ และบ่อที่มีเครื่องสูบน้ำ 63 แห่ง สระ 164 แห่ง ฝายส่วนตัว 45 แห่ง และคลองชลประทานส่งน้ำ 5 แห่ง

แหล่งน้ำชลประทานที่ก่อสร้างแล้วเสร็จในพื้นที่จังหวัดยะลา ประกอบด้วย แหล่งน้ำตามโครงการขนาดใหญ่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย – มาเลเซีย และโครงการขนาดเล็ก โครงการศูนย์บริการเกษตรกรเคลื่อนที่ โครงการขุดลอกหนองน้ำและคลองธรรมชาติ รวมทั้งสิ้น 163 โครงการ สามารถเก็บกักน้ำได้ 8.21 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ 56,160 ไร่ หรือร้อยละ 3.84 ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของจังหวัด 1,460,578 ไร่

(3) ระบบสาธารณสุขูปโภค หลักที่สำคัญ ได้แก่

ระบบประปา จังหวัดยะลาปัจจุบันในเขตเทศบาลนครยะลา มีผู้ใช้น้ำประปาประมาณ 15,489 ราย มีกำลังการผลิตประมาณ 23,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน ผลิตน้ำประปาได้ทั้งปี 8,432,488 ลูกบาศก์เมตรและสามารถให้บริการน้ำประปาได้ครอบคลุมทั่วทั้งเขตเทศบาล โดยมีท่อเมนหลักและท่อเมนรองภายในเขตเทศบาล คิดเป็น 90% ของพื้นที่บริการทั้งหมด มีโรงสูบน้ำประปาจำนวน 2 แห่ง โรงผลิตน้ำประปาเพื่อจ่ายน้ำประปา จำนวน 2 แห่ง และสถานีเพิ่มแรงดัน จำนวน 2 แห่ง (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดยะลา พ.ศ. 2533-2556)

ระบบไฟฟ้า จังหวัดยะลา มีสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคให้บริการ จำนวน 7 แห่ง ผลิตกระแสไฟฟ้าที่ใช้ทั้งสิ้น 21,906,532 หน่วย ได้แก่ สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเมืองยะลา สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอบันนังสตา สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอยะหา สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอรามัน สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอธารโต สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอเบตง และสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอกาบัง ปัจจุบันการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดยะลา สามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าให้หมู่บ้านในเขต จังหวัดครอบคลุมทุกอำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน มีครัวเรือนที่ใช้กระแสไฟฟ้า จำนวน 111,857 ราย (ที่มา : สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดยะลา)

โทรศัพท์ จังหวัดยะลา ให้บริการโทรศัพท์ครบทุกอำเภอ มีหมายเลขที่รับผิดชอบ จำนวน 40,042 เลขหมาย หมายเลขเปิดใช้งานจำนวน 23,776 เลขหมาย โดยแยกเป็นราชการ 2,309 เลขหมาย บ้าน 16,883 เลขหมาย ธุรกิจ 1,983 หมายเลข ทีโอที 290 เลขหมาย และสาธารณะ 2,403 เลขหมาย (ที่มา : บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) จังหวัดยะลา)

4) จังหวัดปัตตานีมีโครงสร้างพื้นฐานได้แก่

(1) ระบบคมนาคมหลักที่สำคัญ ได้แก่

ระบบโครงข่ายถนน

ระยะทางถนนที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดปัตตานี และแขวงทางหลวงปัตตานี (พื้นที่บางส่วนของจังหวัดสงขลาและนราธิวาส) รวมทั้งสิ้น 762.113 กิโลเมตร โดยเป็นถนนในความรับผิดชอบของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดปัตตานี 389.611 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง 388.979 กิโลเมตร เป็นถนนลูกรัง 0.632 กิโลเมตร และเป็นถนนในความรับผิดชอบของแขวงทางหลวงปัตตานี 372.502 กิโลเมตร

(2) ระบบการชลประทานและการบริหารจัดการน้ำ

จังหวัดปัตตานีมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ซึ่งมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและการดำรงชีพของประชากรแหล่งน้ำที่สำคัญได้แก่

- แม่น้ำปัตตานี มีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาคีรีบริเวณรอยต่อเขตแดนประเทศไทย มาเลเซีย ในเขตอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ไหลจากทางทิศใต้ไปทางทิศเหนือ ผ่านอำเภอเบตง อำเภอธารโตอำเภอบันนังสตา อำเภอกงปิ๊น อำเภอเมืองยะลา ผ่านอำเภอยะรัง อำเภอหนองจิกและอำเภอเมืองปัตตานี มีความยาวประมาณ 210 กิโลเมตร พื้นที่ลุ่มน้ำ 4,979 ตารางกิโลเมตร มีน้ำไหลตลอดปี เป็นแม่น้ำสายสำคัญใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรม เกษตรกรรม ผลิตกระแสไฟฟ้า และใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ตอนบนของแม่น้ำได้มีการสร้างเขื่อนบางลางที่ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ความจุน้ำ 1,400 ล้านลูกบาศก์เมตร ผลิตกระแสไฟฟ้าได้ 200 ล้านกิโลวัตต์ต่อชั่วโมง

- แม่น้ำสาบบุรี ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาคีรี ในเขตอำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส มีความยาวประมาณ 186 กิโลเมตร ไหลผ่านอำเภอจะนะ ศรีสาคร รือเสาะ จังหวัดนราธิวาส และ อำเภอรามันจังหวัดยะลา ไหลลงสู่ทะเลที่อำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี มีพื้นที่ลุ่มน้ำ 4,600 ตารางกิโลเมตร มีน้ำไหลตลอดปี ใช้ประโยชน์ในการอุปโภค บริโภค เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม

- คลองท่าเรือ เดิมมีต้นน้ำอยู่ที่บ้านห้วยน้ำเย็น บริเวณเขาตาแม่ในตำบลปูโละปุย อำเภอหนองจิก ต่อมากรมชลประทานได้พัฒนาขุดลอกเป็นคลองระบายน้ำสายใหญ่ ชื่อคลองดีหนึ่ง (D1) และได้เพิ่มความยาวของคลองไปยังต้นน้ำ จนถึงบ้านควนโนรี อำเภอโคกโพธิ์ เพื่อให้รับน้ำจากบริเวณต้น

- คลองสุโขทัย (คลองใหม่) อยู่ในเขตอำเภอยะรัง เป็นการขุดเชื่อมแม่น้ำปัตตานี ในสมัยการปกครอง 7 หัวเมือง เนื่องจากลำน้ำปัตตานีเดิม เมื่อไหลผ่านถึงบ้านปริกก็จะไหลวกไปตำบล คอลตันหยง ตำบลยาปี ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอหนองจิก แล้วจึงแยกมาออกที่บ้านอานาะบุโละ ตำบลยะรัง สูปากน้ำเมืองปัตตานีที่ตำบลสะบารัง ดังนั้นเรือแพที่มากำขายกับเมืองยะลาต้องผ่านด่านภาษีของหนอง จิก เรือแพเหล่านี้จำเป็นต้องเสียภาษีให้แก่เมืองหนองจิกก่อนที่จะถึงด่านภาษีของเมืองปัตตานี ทำให้เมือง ปัตตานีขาดผลประโยชน์ในการเก็บภาษี เจ้าเมืองปัตตานีสมัยนั้น คือ สุลต่านสุไลมาน ซารีฟูดิน ซาร์ห์ จึงสั่ง ให้ขุดคลองลัดขึ้นตรงบ้านคลองใหม่สู่ตำบลยะรัง เขตพื้นที่ของเมืองปัตตานี ความยาวประมาณ 7 กิโลเมตร (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2551-2554)

(3) ระบบสาธารณูปโภค หลักที่สำคัญ ได้แก่

ระบบประปา จังหวัดปัตตานีมีประปาเทศบาล จำนวน 1 แห่ง ที่อำเภอเมืองปัตตานี มีประปาของการประปาสวนภูมิภาค จำนวน 1 แห่ง ที่อำเภอสายบุรี มีประปาสุขาภิบาล จำนวน 10 แห่ง และประปาชนบท จำนวน 2 แห่ง

ระบบไฟฟ้า จังหวัดปัตตานีมีที่ทำการไฟฟ้าทั้งหมด 12 แห่ง ได้แก่ การไฟฟ้าจังหวัด ปัตตานี การไฟฟ้าอำเภอยะหริ่ง การไฟฟ้าอำเภอยะรัง การไฟฟ้าอำเภอโคกโพธิ์ การไฟฟ้าอำเภอแม่ลาน การไฟฟ้าอำเภอหนองจิก การไฟฟ้าอำเภอสายบุรี การไฟฟ้าอำเภอทุ่งยางแดง การไฟฟ้าอำเภอไม้แก่น การไฟฟ้าอำเภอกะพ้อ การไฟฟ้าอำเภอมายอ และการไฟฟ้าอำเภอปะนาเระ จากข้อมูลปี 2550 ใช้ กระแสไฟฟ้าทั้งสิ้น 404,779,436.62 หน่วย และมีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 133,044 ราย มีการใช้ กระแสไฟฟ้าในพื้นที่ควบคุม การไฟฟ้าจังหวัดปัตตานี จำนวน 334,705,812.81 หน่วย จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า 85,548 ราย และการใช้กระแสไฟฟ้าในพื้นที่ควบคุม การไฟฟ้าอำเภอสายบุรีจำนวน 70,073,623.81 หน่วย จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า 47,496 ราย

ระบบโทรศัพท์ จังหวัดปัตตานีมีจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ในปี 2550 ทั้งสิ้น 25,768 เลขหมาย เป็นเลขหมายที่มีผู้เช่า 18,576 เลขหมาย ในจำนวนนี้การใช้โทรศัพท์ บ้านมีการเช่าเลขหมาย มากที่สุด 13,744 เลขหมาย คิดเป็นร้อยละ 73.99 ของจำนวนเลขหมายทั้งหมด รองลงมา คือ ราชการ ธุรกิจ และสาธารณะ (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี 2551-2554)

5) จังหวัดนราธิวาสมีโครงสร้างพื้นฐานได้แก่

(1) ระบบคมนาคม

ระบบโครงข่ายถนน

มีทางหลวงแผ่นดินสายสำคัญที่เชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 42 เชื่อมระหว่างจังหวัดนราธิวาสกับจังหวัดปัตตานี ต่อออกไปชายแดนไทย – โกตาบารู ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ทางหลวงหมายเลข 4060 ตอน สายบุรี – สามแยกตะโละหะลอล - ซากอ ระยะทาง 45.910 กม. เชื่อมระหว่างจังหวัดยะลา กับจังหวัดนราธิวาส (เส้นทางขนส่งโดยสารภายในจังหวัดนราธิวาส และระหว่างจังหวัดในปัจจุบัน มีเส้นทางขนส่งทั้งสิ้นจำนวน 36 เส้นทาง สำนักงานขนส่งจังหวัดนราธิวาส มีหน่วยงานจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สำนักงานขนส่งจังหวัดนราธิวาส สำนักงานขนส่งสาขาอำเภอสุโงโกลก และสำนักงานขนส่งสาขาอำเภอเรือเสาะ

ระบบการคมนาคมทางอากาศ

มีท่าอากาศยานนราธิวาส ตั้งอยู่ที่บ้านทอน ตำบลโคกเคียน อำเภอเมืองนราธิวาส ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 13 กม. เป็นหน่วยงานราชการสังกัดกรมการบินพาณิชย์ ปัจจุบันได้เปิดให้บริการเที่ยวบินของสายการบินแอร์เอเชีย เส้นทางนราธิวาส – กรุงเทพฯ เดินทางได้ทุกวัน วันละ 1 เที่ยวบิน

ระบบทางรถไฟ

แยกจากสถานีชุมทางหาดใหญ่ สุดปลายทางที่สุโงโกลก ชายแดนไทย – มาเลเซีย มีรถไฟบริการทุกวัน ๆ ละ 16 ขบวน ระหว่างสุโงโกลก ถึง กรุงเทพฯ และสุโงโกลก กับจังหวัดต่างๆ เช่น พัทลุง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี หาดใหญ่ และยะลา เป็นต้น (ที่มา : องค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส)

(2) ระบบสาธารณูปโภค หลักที่สำคัญ ได้แก่

ระบบประปา การประปาภูมิภาคในจังหวัดมี 3 แห่ง คือ

- การประปานราธิวาส ให้บริการในเขตเทศบาลเมืองนราธิวาส มีเขตจำหน่ายน้ำในเทศบาลตันหยงมัส และอำเภอตากใบ ใช้แหล่งน้ำดิบจากคลองปูโต๊ะ (คลองยะกัง) คลองตันหยงมัส และคลองปยู มีกำลังผลิต 18,000 ลูกบาศก์เมตร/วัน ปริมาณน้ำที่ผลิตจ่าย 453,271 ลูกบาศก์เมตร ผู้ใช้น้ำจำนวน 10,648 ราย

- การประปาสุโงโกลก ให้บริการในเขตเทศบาลตำบลสุโงโกลก เขตอำเภอสุคีริน และในเขตอำเภอแว้ง จำนวนผู้ใช้น้ำ 7,868 ราย โดยใช้แหล่งน้ำดิบจากคลองสุโงโกลก มีกำลังผลิต 15,600 ลูกบาศก์เมตร/วัน ปริมาณน้ำที่ผลิตจ่าย 205,113 ลบ.ม.

- การประปาเรือเสาะ ให้บริการในเขตเทศบาลตำบลเรือเสาะ และเทศบาลตำบลศรีสาคร จำนวนผู้ใช้น้ำ 1,303 ราย โดยใช้แหล่งน้ำดิบจากแม่น้ำสายบุรี มีกำลังผลิต 1,680 ลูกบาศก์เมตร/วัน ปริมาณน้ำที่ผลิตจ่าย 29,338 ลูกบาศก์เมตร (ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาค)

ระบบไฟฟ้า มีการใช้กระแสไฟฟ้าทั้งสิ้น 272,307,185.7 หน่วย และมีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 1,175,460 ราย โดยแบ่งเป็นที่ยอยู่อาศัย 140,297,088.30 หน่วย สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม 79,131,314.25 หน่วย สถานที่ราชการและสาธารณ 49,876,005.84 หน่วย โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดนราธิวาส รับผิดชอบพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอตากใบ อำเภอบาเจาะ อำเภอยี่งอ อำเภอระแงะ อำเภอศรีสาคร อำเภอจะแนะ และอำเภอเจาะไอร้อง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอสุไหงโกลก รับผิดชอบพื้นที่อำเภอแว้ง อำเภอสุคีริน อำเภอสุไหงโกลก และอำเภอสุไหงปาดี

ระบบโทรศัพท์ จังหวัดนราธิวาส มีการให้บริการโทรศัพท์ครบทุกอำเภอ มีการให้บริการดังนี้ เลขหมายโทรศัพท์ที่มีผู้เช่า บริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) 24,763 เลขหมายธุรกิจ 2,154 เลขหมาย บ้านพัก 17,979 เลขหมาย ราชการ 2,154 เลขหมาย บมจ. ทศท 280 เลขหมาย โทรศัพท์สาธารณะ 2,196 เลขหมาย และบริษัทสัมปทาน 3,397 เลขหมาย

4.2.3 ด้านการศึกษา

จังหวัดสงขลา มีนักเรียน (อนุบาล – อาชีวศึกษา) จำนวน 289,827 คน มีโรงเรียนทั้งหมด 668 โรงเรียน ครู 14,191 คน มีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 9 แห่ง มีมหาวิทยาลัยจำนวน 5 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย และมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (เอกชน) เปิดสอนตั้งแต่ระดับ อนุปริญญาถึงปริญญาเอก จังหวัดสงขลาจึงมีความพร้อมที่จะพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาคที่จะสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเน้นสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของภูมิภาค

จังหวัดสตูล มีโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 221 แห่ง มีนักเรียน/นักศึกษา 76,432 คน มีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 3 แห่ง

จังหวัดยะลา มีโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 23 แห่ง สถานศึกษาระดับวิทยาลัย 11 แห่ง มหาวิทยาลัย 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

จังหวัดปัตตานี แบ่งเป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐ 337 แห่ง โรงเรียนเอกชน 19 แห่ง โรงเรียนเอกชนที่สอนควบคู่กับศาสนา 65 แห่ง โรงเรียนสอนศาสนา สถาบันปอเนาะและศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด 233 แห่ง

จังหวัดนราธิวาส มีสถานศึกษาทั้งในสังกัดและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2547 จำนวนทั้งสิ้น 654 แห่ง ส่วนในระดับอุดมศึกษาปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งหลอมรวมสถานศึกษา 4 สถาบัน เข้าไว้ด้วยกัน คือ วิทยาลัยพยาบาลนราธิวาส วิทยาลัยเทคนิคนราธิวาส วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนราธิวาส และวิทยาลัยการอาชีพตากใบ สำหรับสัดส่วนระดับการศึกษาของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2.3-1 สัดส่วนระดับการศึกษาของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จังหวัด สงขลา ปี 2551-2553

ระดับการศึกษา	สงขลา					
	2551		2552		2553	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีการศึกษา	24,336	2.12	48,793	3.28	49,120	3.25
ต่ำกว่าประถมศึกษา	207,093	18.03	267,094	17.96	263,028	17.40
ประถมศึกษา	152,112	13.24	170,337	11.45	202,801	13.41
มัธยมศึกษาตอนต้น	153,543	13.37	218,571	14.70	198,897	13.16
มัธยมศึกษาตอนปลาย	137,780	11.99	180,154	12.11	180,294	11.93
สายสามัญ	92,591	8.06	128,371	8.63	127,830	8.45
สายอาชีวศึกษา	45,189	3.93	51,491	3.46	52,026	3.44
สาขาวิชาการศึกษา	-		292	0.02	438	0.03
มหาวิทยาลัย	168,040	14.63	210,911	14.18	218,092	14.43
สายวิชาการ	75,967	6.61	101,513	6.83	114,030	7.54
สายวิชาชีพ	78,082	6.80	87,103	5.86	77,827	5.15
สาขาวิชาการศึกษา	13,991	1.22	22,294	1.50	26,235	1.74
อื่นๆ	-		-		0	0.00
ไม่ทราบ	-		224	0.02	1,276	0.08

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 4.2.3-2 สัดส่วนระดับการศึกษาของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จังหวัด สตุล ปี 2551-2553

ระดับการศึกษา	สตุล					
	2551		2552		2553	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีการศึกษา	15,261	5.84	14,777	5.50	4,626	2.13
ต่ำกว่าประถมศึกษา	55,620	21.27	54,831	20.42	35,138	16.18
ประถมศึกษา	54,593	20.88	53,643	19.98	48,000	22.11
มัธยมศึกษาตอนต้น	39,049	14.93	39,108	14.56	27,003	12.44
มัธยมศึกษาตอนปลาย	26,149	10.00	28,229	10.51	27,870	12.84
สายสามัญ	21,747	8.32	23,769	8.85	24,100	11.10
สายอาชีวศึกษา	4,364	1.67	4,319	1.61	3,535	1.63
สาขาวิชาการศึกษา	153	0.06	142	0.05	235	0.11
มหาวิทยาลัย	21,782	8.33	24,433	9.10	22,987	10.59
สายวิชาการ	10,119	3.87	11,845	4.41	11,862	5.46
สายวิชาชีพ	7,742	2.96	7,584	2.82	6,908	3.18
สาขาวิชาการศึกษา	3,921	1.50	5,004	1.86	4,217	1.94
อื่นๆ	-		-		49	0.02
ไม่ทราบ	997	0.38	856	0.32	608	0.28

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 4.2.3-3 สัดส่วนระดับการศึกษาของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จังหวัดยะลา ปี 2551-2553

ระดับการศึกษา	ยะลา					
	2551		2552		2553	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีการศึกษา	41,496	8.23	46,455	10.59	43,916	9.67
ต่ำกว่าประถมศึกษา	69,535	13.79	61,383	14.00	60,163	13.25
ประถมศึกษา	87,662	17.39	91,347	20.83	96,994	21.36
มัธยมศึกษาตอนต้น	66,957	13.28	70,095	15.98	69,655	15.34
มัธยมศึกษาตอนปลาย	91,865	18.22	53,618	12.23	58,953	12.99
สายสามัญ	45,810	9.09	47,408	10.81	51,005	11.23
สายอาชีวศึกษา	6,167	1.22	6,210	1.42	7,864	1.73
สาขาวิชาการศึกษา	25	0.00	-		0	0.00
มหาวิทยาลัย	54,692	10.85	28,837	6.58	30,599	6.74
สายวิชาการ	15,411	3.06	13,749	3.14	13,854	3.05
สายวิชาชีพ	9,612	1.91	9,154	2.09	7,718	1.70
สาขาวิชาการศึกษา	7,723	1.53	5,935	1.35	6,965	1.53
อื่นๆ	7,222	1.43	4,189	0.96	6,314	1.39
ไม่ทราบ	40	0.01	166	0.04	-	-

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 4.2.3-4 สัดส่วนระดับการศึกษาของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปจังหวัด ปัตตานี ปี 2551-2553

ระดับการศึกษา	ปัตตานี					
	2551		2552		2553	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีการศึกษา	62,470	11.71	66,741	10.93	72,911	11.34
ต่ำกว่าประถมศึกษา	113,951	21.35	117,514	19.25	112,992	17.57
ประถมศึกษา	109,694	20.56	125,564	20.57	124,812	19.41
มัธยมศึกษาตอนต้น	73,274	13.73	85,519	14.01	80,365	12.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย	49,317	9.24	59,934	9.82	68,911	10.72
สายสามัญ	42,588	7.98	51,912	8.50	62,659	9.74
สายอาชีวศึกษา	6,621	1.24	7,958	1.30	6,116	0.95
สาขาวิชาการศึกษา	108	0.02	64	0.01	136	0.02
มหาวิทยาลัย	36,432	6.83	45,069	7.38	56,821	8.84
สายวิชาการ	12,589	2.36	17,683	2.90	26,734	4.16
สายวิชาชีพ	13,955	2.61	16,795	2.75	19,433	3.02
สาขาวิชาการศึกษา	9,887	1.85	10,592	1.74	10,654	1.66
อื่นๆ	63	0.01	68	0.01	257	0.04
ไม่ทราบ	2,710	0.51	5,010	0.82	306	0.05

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 4.2.3-5 สัดส่วนระดับการศึกษาของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จังหวัด นราธิวาส ปี 2551-2553

ระดับการศึกษา	นราธิวาส					
	2551		2552		2553	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีการศึกษา	85,100	12.78	75,133	11.02	69,555	9.71
ต่ำกว่าประถมศึกษา	118,111	17.74	110,381	16.19	114,373	15.97
ประถมศึกษา	154,834	23.26	151,701	22.25	147,284	20.57
มัธยมศึกษาตอนต้น	104,235	15.66	110,840	16.26	110,671	15.45
มัธยมศึกษาตอนปลาย	59,585	8.95	65,874	9.66	76,404	10.67
สายสามัญ	50,128	7.53	53,127	7.79	64,720	9.04
สายอาชีวศึกษา	9,442	1.42	12,669	1.86	11,415	1.59
สาขาวิชาการศึกษา	15	0.00	78	0.01	269	0.04
มหาวิทยาลัย	42,116	6.33	50,913	7.47	60,561	8.46
สายวิชาการ	19,126	2.87	23,507	3.45	32,494	4.54
สายวิชาชีพ	11,388	1.71	14,023	2.06	16,199	2.26
สาขาวิชาการศึกษา	11,602	1.74	13,382	1.96	11,868	1.66
อื่นๆ	86	0.01	63	0.01	365	0.05
ไม่ทราบ	-		111	0.02	194	0.00

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากการพิจารณาข้อมูลในปีล่าสุดคือปี 2553 พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่จบการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาเฉลี่ยประมาณร้อยละ 16.07 โดยพบว่า จังหวัดสงขลามี 263,028 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 จังหวัดสตูลมี 35,138 คน คิดเป็นร้อยละ 16.18 จังหวัดปัตตานีมี 112,992 คน คิดเป็นร้อยละ 17.57 จังหวัดยะลามี 60,163 คน คิดเป็นร้อยละ 12.99 และจังหวัดนราธิวาสมี 114,373 คน คิดเป็นร้อยละ 15.97 มีผู้เรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญ สายอาชีวะและสาขาวิชาการศึกษารวมกันเฉลี่ยประมาณร้อยละ 11.83 โดยพบว่า จังหวัดสงขลามี 180,294 คน คิดเป็นร้อยละ 11.93 จังหวัดสตูลมี 27,870 คน คิดเป็นร้อยละ 12.84 จังหวัดปัตตานีมี 68,911 คน คิดเป็นร้อยละ 10.72 จังหวัดยะลามี 58,953 คน คิดเป็นร้อยละ 12.99 และจังหวัดนราธิวาสมี 76,404 คน คิดเป็นร้อยละ 10.64 ขณะที่เรียนจบมหาวิทยาลัยประมาณร้อยละ 9.81 โดยพบว่า จังหวัดสงขลามี 218,092 คน คิดเป็นร้อยละ 14.43 จังหวัดสตูลมี 22,987 คน คิดเป็นร้อยละ 10.59 จังหวัดปัตตานีมี 56,821 คน คิดเป็นร้อยละ 8.84 จังหวัดยะลามี 30,599 คน คิดเป็นร้อยละ 6.74 และจังหวัดนราธิวาสมี 60,561 คน คิดเป็นร้อยละ 8.46

สำหรับแนวโน้มทางด้านศึกษา พบว่า เนื่องจากในพื้นที่โดยเฉลี่ยทั้ง 5 จังหวัดมีผู้เรียนจบมหาวิทยาลัยประมาณร้อยละ 9.8 ซึ่งไม่สูงมากนัก โดยเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ที่สงขลาคิดเป็นร้อยละ 14.43 ในขณะที่ความต้องการของพื้นที่ต้องการผู้จบการศึกษาเข้าสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การเกษตร การประมง และการค้า ซึ่งเป็นศักยภาพของพื้นที่ ดังนั้นการพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อให้ผู้ที่เรียนจบมาเข้าใจในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ จึงเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญเพิ่มขึ้น สำหรับแนวโน้มของการเรียนมัธยมศึกษาและความสามารถพื้นฐานมีคุณภาพโดยรวม ลดต่ำลง ในขณะที่พื้นที่ที่มีข้อเด่นของการมีมหาวิทยาลัยชั้นนำที่สามารถสร้างความเป็นเลิศ สนับสนุนระบบการศึกษาวิจัยของพื้นที่ได้ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยง/ผลิตบุคลากรให้เข้าสู่ภาคการผลิตที่มีศักยภาพของพื้นที่ได้

4.2.4 ด้านศาสนา

จังหวัดสงขลาประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 64.71 มีวัดจำนวน 400 แห่ง ที่พักสงฆ์ 95 แห่ง โดยวัดที่สำคัญได้แก่ วัดพระเจดีย์งาม วัดพระราชประดิษฐฐาน (วัดพะโคะ) วัดจะทิ้งพระ วัดมัชฌิมาวาส (วัดกลาง) วัดชัยมงคล วัดถ้ำตลอด เจดีย์เขาดังกวน วัดหาดใหญ่ใน วัดคงคาเลียบ และวัดคงคาเลียบ รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 31.98 มีมัสยิดทั้งสิ้น 360 แห่ง โดยมีมัสยิดที่สำคัญได้แก่ มัสยิดกลางจังหวัดสงขลา มัสยิดอุสสานอิสลาม มัสยิดนูรุดดินบ้านนาจะนะ จังหวัดสงขลา เป็นต้น และนับถือศาสนาอื่นๆ ร้อยละ 3.31 มีโบสถ์คริสต์ทั้งสิ้น 12 แห่ง โดยโบสถ์คริสต์ที่สำคัญได้แก่ คริสตจักรสงขลา คริสตจักรเมืองหาดใหญ่ คริสตจักรความหวังสงขลา เป็นต้น

ในส่วนของจังหวัดสตูล ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 74.10 มีมัสยิด 218 แห่ง โดยมีมัสยิดที่สำคัญได้แก่ มัสยิดกลางจังหวัดสตูล มัสยิดอะห์มาดียะ มัสยิดฮัดดักวา มัสยิดอัล-อติก มัสยิดอูบุดียะห์ เป็นต้น รองลงมาคือ ศาสนาพุทธร้อยละ 25.81 มีวัด 37 แห่ง โดยวัดที่สำคัญได้แก่

จังหวัดปัตตานีประชากรส่วนใหญ่อ้อยละ 87.73 นับถือศาสนาอิสลาม มีมัสยิดทั้งหมด 636 มัสยิด โดยมัสยิดที่สำคัญได้แก่ มัสยิดกลางปัตตานี มัสยิดกรือเซะ เป็นต้น อ้อยละ 12.24 นับถือศาสนาพุทธ มีวัดทั้งสิ้น 78 วัด โดยวัดที่สำคัญได้แก่ วัดช้างให้หรือวัดราชบูรณาราม วัดมุจลินทวาปีวิหาร วัดสุทธิ กาวาส และอ้อยละ 0.03 นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอื่นๆ มีโบสถ์คริสต์ 7 แห่ง โดยโบสถ์คริสต์ที่สำคัญ ได้แก่ คริสตจักรร่วมพระคุณปัตตานี เป็นต้น

จังหวัดนราธิวาสนับถือศาสนาอิสลามอ้อยละ 82 มีมัสยิดทั้งหมด 605 มัสยิด โดยมัสยิดที่สำคัญได้แก่ มัสยิดกลางหลังเก่า หรือมัสยิดยุมอียะห์ มัสยิดกลาง (ใหม่) มัสยิด 300 ปี หรือมัสยิดวาดีอัลฮูเซ็น เป็นต้น นับถือศาสนาพุทธอ้อยละ 17 มีวัดทั้งสิ้น 78 วัด โดยวัดที่สำคัญได้แก่ พระธาตุศรีนราเทวาพิทักษ์ วัดประชุมชลธารา วัดชลธาราสิงเห เป็นต้น นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอื่นๆ 1% มีโบสถ์คริสต์ 7 แห่ง โดยโบสถ์คริสต์ที่สำคัญได้แก่ คริสตจักรความหวังนราธิวาส เป็นต้น

จังหวัดยะลาประชากรส่วนใหญ่อ้อยละ 85 นับถือศาสนาอิสลาม มีมัสยิดทั้งหมด 446 มัสยิด โดยมัสยิดที่สำคัญได้แก่ มัสยิดกลางยะลา มัสยิดนูรูลชาฮาดะห์ ที่เหลือเป็นศาสนาอื่นๆ เรียกได้ว่าในภาพรวมแล้วเป็นสังคมของความหลากหลายที่ผู้คนมาอยู่ร่วมกัน เอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันต่อแนวคิดและปรัชญาที่แตกต่าง ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่เอื้อต่อร่วมคิดร่วมพัฒนาบนความหลากหลาย และถือเป็นจุดเด่นที่สำคัญของพื้นที่ (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา สตุลปัตตานี ยะลาและนราธิวาส พ.ศ. 2553-2556)

4.2.5 ด้านการสาธารณสุข

จังหวัดสงขลา มีสถานบริการสาธารณสุขของภาครัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 19 แห่ง ประกอบด้วย โรงพยาบาลศูนย์ (รพ.หาดใหญ่) 1 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป (รพ.สงขลา) 1 แห่ง มีโรงพยาบาลเฉพาะทาง 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ 1 แห่ง ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 15 แห่ง และมีหน่วยบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ รวม 204 แห่ง โดยแยกเป็นศูนย์สุขภาพชุมชน 29 แห่งและสถานีอนามัย 175 แห่ง สถานบริการสาธารณสุขของรัฐสังกัดกระทรวงอื่น 10 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ โรงพยาบาลทันตกรรมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โรงพยาบาลค่ายเสนาณรงค์ (กองทัพบก) โรงพยาบาลฐานทัพเรือสงขลา (กองทัพเรือ) โรงพยาบาลกองบิน 56 (กองทัพอากาศ) และศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาล รวม 22 แห่ง สถานบริการสาธารณสุขของเอกชน มีโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 5 แห่ง คลินิกเอกชน รวมจำนวน 360 แห่ง คลินิกทันตกรรม 73 แห่ง ร้านขายยา 438 แห่ง และสถานบริการเพื่อสุขภาพ 134 แห่ง ในส่วนบุคลากร มีแพทย์ จำนวน 213 คน พยาบาลวิชาชีพ 1,006 คน พยาบาลเทคนิค 696 คน ทันตแพทย์ 172

จังหวัดสตูล มีโรงพยาบาลของรัฐรวม 6 แห่ง มีแพทย์ 51 คน ทันตแพทย์ 22 คน และมี
พยาบาล 468 คน ได้แก่ โรงพยาบาลควนโรงพยาบาลกาหลง โรงพยาบาลละงู โรงพยาบาลทุ่งหว้า
โรงพยาบาลท่าแพ และโรงพยาบาลควนโดน ในส่วนสถานบริการที่ให้บริการในคลินิกทันตกรรม 9 แห่ง
ร้านขายยา 48 แห่ง บุคลากร มีแพทย์ จำนวน 58 คน พยาบาลวิชาชีพ 490 คน ทันตแพทย์ 24 คน เภสัชกร
34 คน อัตราแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1: 5,017 คน อัตราพยาบาลต่อประชากร เท่ากับ 1:594 คน อัตรา
ทันตแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1: 12,124 คน อัตราเภสัชกรต่อประชากรเท่ากับ 1: 8,858 คน (ที่มา :
แผนพัฒนาจังหวัดสตูล พ.ศ. 2553-2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ)

จังหวัดยะลา มีโรงพยาบาลของรัฐรวม 5 แห่ง ศูนย์สุขภาพชุมชน 84 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน
(สิโรรส) โดยหน่วยงานด้านสาธารณสุขของจังหวัดยะลา ได้แก่ ศูนย์อนามัยที่ 12 มีหน่วยงานที่อยู่ในความ
ควบคุม คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา วิทยาลัยการสาธารณสุขสิ
รินธร จังหวัดยะลา ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสุขภาพภาคประชาชนชายแดนภาคใต้จังหวัดยะลา ศูนย์
ควบคุมโรคติดต่อโดยแมลงที่ 12.1 จังหวัดยะลา และศูนย์วิจัยโรคที่ 12 จังหวัดยะลา ในส่วนบุคลากร มี
แพทย์ จำนวน 134 คน พยาบาลวิชาชีพ 1,027 คน ทันตแพทย์ 28 คน เภสัชกร 51คน อัตราแพทย์ต่อ
ประชากรเท่ากับ 1: 3,585 คน อัตราพยาบาลต่อประชากร เท่ากับ 1:468 คน อัตราทันตแพทย์ต่อประชากร
เท่ากับ 1: 17,155 คน อัตราเภสัชกรต่อประชากรเท่ากับ 1: 9,418 คน (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดยะลา
พ.ศ. 2553-2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ)

จังหวัดปัตตานี มีสถานบริการสาธารณสุข เพื่อรองรับในการให้บริการประชาชนครอบคลุม
ทุกอำเภอ และทุกตำบล เป็นสถานบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทั้งหมด จำนวน 140 แห่ง ได้แก่
สถานีอนามัยจำนวน 128 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลปัตตานี ขนาด 335 เตียง
โรงพยาบาลชุมชน จำนวน 11 แห่ง แยกเป็นขนาด 60 เตียง 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลโคกโพธิ์และ
โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสายบุรี และ ขนาด 30 เตียง จำนวน 7 แห่ง และขนาด 10 เตียง 2 แห่ง
นอกจากนี้มีโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม จำนวน 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร
จำนวน 30 เตียง และสังกัดกรมการแพทย์ จำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด ขนาด 110 เตียง
ในส่วนบุคคลกร มีแพทย์ จำนวน 101 คน พยาบาลวิชาชีพ 829 คน ทันตแพทย์ 37 คน เภสัชกร 68 อัตรา
แพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1: 6,358 คน อัตราพยาบาลต่อประชากร เท่ากับ 1:755 คน อัตราทันตแพทย์ต่อ
ประชากรเท่ากับ 1: 17,356 คน อัตราเภสัชกรต่อประชากรเท่ากับ 1: 9,444 คน (ที่มา : ร่างแผนพัฒนา
จังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2553-2556, สำนักงานสถิติแห่งชาติ)

จังหวัดนราธิวาส มีสถานบริการสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาลทั่วไป 2 แห่ง คือ โรงพยาบาล
นราธิวาสราชนครินทร์ขนาด 311 เตียง โรงพยาบาลสุโหงโกลก ขนาด 160 เตียง และโรงพยาบาลชุมชน

ซึ่งจากข้อมูลบุคลากรทางการแพทย์ในพื้นที่ สะท้อนอย่างชัดเจนถึงสถานการณ์การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์อย่างเพียงพอต่อการให้บริการประชาชนเพื่อยกระดับคุณภาพบริการให้ได้มาตรฐาน สำหรับสถานการณ์ด้านสาธารณสุขพบว่า ส่วนใหญ่มีผู้ป่วยที่อยู่ในกลุ่มโรคแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์ การเจ็บครรภ์ การคลอด ระยะหลังคลอดและภาวะอื่นๆ ทางสูติกรรมสูงที่สุด ซึ่งเกี่ยวกับภาวะการให้วัคซีนที่ช่วยป้องกันโรคติดต่อที่สำคัญในทุกกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้แล้วยังมีสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากอนามัยสิ่งแวดล้อม ชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมจากการทำงาน โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเมืองและอุตสาหกรรม เช่น โรงงานผลิตยางแผ่น อาหารทะเลแปรรูป เป็นต้น

4.2.6 ประเพณี วัฒนธรรม

1) ประเพณี วัฒนธรรมจังหวัดสงขลา

(1) งานเทศกาลทำบุญเดือนสิบ

เป็นงานประเพณีของชาวไทยภาคใต้ เกิดจากความเชื่อที่ว่าช่วงแรม 1-15 ค่ำเดือนสิบ วิญญาณของญาติพี่น้องผู้ล่วงลับไปแล้วโดยเฉพาะผู้ที่ยังไม่ได้ไปเกิด จะได้รับการปลดปล่อย ให้มาพบญาติพี่น้องในเมืองมนุษย์ ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ก็จะจัดหาอาหารไปทำบุญตามวัดเพื่ออุทิศส่วนกุศล ให้แก่ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว ที่อำเภอสะทิงพระจะจัดงานเทศกาลนี้แปลกไปจากที่อื่น คือมีการแห่หุ่นทองสูงเพื่อใช้แทนญาติหรือผู้อาวุโสที่เป็นที่นับถือของชาวบ้าน

(2) งานประเพณีลากพระและตักบาตรเทโว

จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ประมาณเดือนตุลาคม ณ อำเภอเมือง พิธีจะเริ่มก่อนวันงานด้วยการห่มผ้าพระเจดีย์บนยอดเขาตังกวน ในวันงานเวลาเช้าจะเป็นพิธีตักบาตรเทโวบริเวณเชิงเขาตังกวน พระสงฆ์หลายร้อยรูปจะเดินลงมาจากเขาตังกวนเพื่อรับบิณฑบาตรจากพุทธศาสนิกชน ตอนสายจะมีเรือพระจากวัดต่างๆ ในเขตจังหวัดสงขลาเคลื่อนผ่าน ให้พุทธศาสนิกชนได้ร่วมทำบุญและลากพระ ตามความเชื่อที่ว่าจะได้บุญกุศลสูง เรือพระจะมารวมกันที่บริเวณสระบัวเพื่อร่วมประกวดการตกแต่งเรือพระ นอกจากนี้ภายในงานยังมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมอีกด้วย (ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา)

2) ประเพณี วัฒนธรรมจังหวัดสตูล

(1) ประเพณีการแต่งกายของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดสตูล การแต่งกายของชาวไทยมุสลิมสตูล มีลักษณะคล้ายคลึงกับมุสลิมในจังหวัดอื่น ผู้ชายนิยมนุ่งโสร่ง หรือที่เรียกว่า “ปาแลกัตหรือปาสิกัต” เสื้อที่สวมอาจใช้เสื้อเชิ้ตแขนยาวหรือเสื้อแขนกระบอกตัดด้วยผ้าแพรหน้าอกผ่าลึกลงมาถึงกลางอก เรียกเสื้อแบบนี้ว่า “ตะโละบลางา” สวมหมวกกลมสีขาวยาว หรือหมวก “ซองเกาะ” สีดำสำหรับผู้ชายมุสลิมที่มีเชื้อสายเจ้าเมือง หรือฐานะดีจะสวมกางเกงขาบาน ทำจากผ้าแพรหรือผ้าเนื้อนุ่มอย่างดี เวลานุ่งจะใช้พันทบเอาไว้ สวมเสื้อตะโละบลางา สวมหมวกซองเกาะที่สีเข้ากับชุดบางครั้งอาจใช้ผ้าพันโพกศีรษะหรือ “ตะงูโละ” แทนหมวก การใช้ผ้าพันโพกศีรษะ จะแตกต่างกันตามฐานะและตระกูลบางครั้งผู้แต่งอาจเหน็บกริชด้วยก็ได้ ส่วนสตรีนิยมนุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อแขนยาวทรงกระบอกตัวเสื้อยาวถึงใต้สะโพก ผ่าอกถึงกลางลำตัว เรียกว่าเสื้อ “กะบายาลาโป๊ะ” หรือ กะบายาแบบตัวยาว หากตัวเสื้อสั้นถึงกลางสะโพก ผ่าอกตลอดเรียกว่า “กะบายาแปะ” สมัยก่อนนิยมใช้กระดุมทำด้วยทองคำ ทำเป็นรูปดอกไม้รูปผีเสื้อ กัดติดไว้ 5 เม็ด มีสร้อยทองร้อยติดไว้ทุกตัว เรียกกระดุมนี้ว่า “เกรอซัง” หรือ “กรอซัง” จึงมีชุดแต่งกายแบบ “กรุง” และ “บันดุง” นอกไปจากชุดกะบายาลาโป๊ะ แต่ทุกวันนี้สตรีมุสลิมนิยมแต่งกายแบบมิดชิดตามหลักศาสนา จึงปกปิดอวัยวะทุกส่วนของร่างกายยกเว้นใบหน้า และฝ่ามือที่เรียกว่า “ชุดฮีญาบ” ซึ่งเป็นชุดหลวมๆ มีผ้าคลุมศีรษะถึงหน้าอก สวมรองเท้าวางเท้า มักเห็นสตรีแต่งกายชุดฮีญาบในชีวิตประจำวันทั่วไป

(2) ประเพณีการเข้าสู่หนัด (มาฮะยาวิ) ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดสตูลการเข้าสู่หนัดเป็นพิธีกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของมุสลิมถือกันว่ามุสลิมที่แท้จริงต้องเข้าสู่หนัด ถ้าไม่เข้าถือว่าเป็นคนมุสลิมที่ไม่สมบูรณ์ไม่บริสุทธิ์แม้จะมีภรรยา ภรรยาก็ร้างเกียจ พิธีเข้าสู่หนัดจะกระทำระหว่างอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุประมาณ 16 ปี การเข้าสู่หนัด คือการขลิบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศของผู้ชายออกเพื่อให้สะดวกในการรักษาความสะอาดซึ่งเป็นหนึ่งในหลายเงื่อนไขของการละหมาด ในการทำพิธีเข้าสู่หนัดเจ้าภาพนิยมจัดเลี้ยงอาหารเชิญแขกมาร่วมพิธีการเข้าสู่หนัด คราวหนึ่งจะมีเด็กผู้ชายร่วมสุหนัตประมาณ 5-10 คนทุกคนต้องเตรียมผ้าขาวม้าคนละ 1 ผืน ใช้สำหรับนุ่งหลังการเข้าสู่หนัดแล้ว

(3) ประเพณีลอยเรือของชาวเลเกาะหลีเป๊ะในจังหวัดสตูล เนื่องจากว่าที่เกาะหลีเป๊ะในหมู่เกาะอาดัง-ราวีมีชาวเลอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า 1,000 คน ชาวเลจะจัดพิธีลอยเรือขึ้นปีละ 2 ครั้ง คือ ในเดือน 6 (พฤษภาคม) และเดือน 11 (พฤศจิกายน) จุดมุ่งหมายในการทำพิธีลอยเรือ เพื่อลอบบาปทุกซอกซอกภัยให้หมดสิ้น และเพื่อเป็นการเสี่ยงทายในการประกอบอาชีพคือดูจากทิศทาง และลักษณะการลอยของเรือถ้าเรือลอยออกไปไม่ถูกคลื่นซัด เข้าหาฝั่งคือลอยตามปกติแสดงว่าชาวเลจะมีโชคดีการทำมาหากินไม่ผิดเคืองแต่ถ้าเรือจม และถูกคลื่นซัดเข้าหาฝั่งก็เป็นเครื่องบอกเหตุว่าปีนั้นจะประสบโชคร้ายจากภัยธรรมชาติขึ้นตอนงานประเพณีลอยเรือของชาวเล (ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสตูล)

3) ประเพณี วัฒนธรรมจังหวัดยะลา

(1) งานมหกรรมแข่งขันนกเขาชวาอาเซียน

จังหวัดยะลาเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ตอนล่างที่นิยมเลี้ยงของนกเขาและยังเชื่อว่านกเขาเป็นสัตว์มงคลที่จะนำโชคลาภมาให้แก่ผู้เป็นเจ้าของ โดยเฉพาะหากเป็นนกเขาที่มีลักษณะถูกต้องตามตำรา ด้วยเหตุนี้ทางเทศบาลเมืองยะลา ร่วมกับชมรมผู้เลี้ยงนกเขาชวาจังหวัดยะลา จึงจัดให้มีการแข่งขันนกเขาชวาเสียงชิงแชมป์อาเซียน ครั้งที่ 1 ขึ้นในประเทศไทยเมื่อปี 2529 และต่อมาได้จัดเป็นงานเทศกาลประจำปีของจังหวัดยะลา ณ บริเวณสนามสวนขวัญเมือง กำหนดการจัดงาน คือ วันเสาร์ – อาทิตย์แรกของเดือนมีนาคมทุกปี

(2) งานสมโภชเจ้าพ่อหลักเมืองและงานกาชาดจังหวัดยะลา

กำหนดการจัดงาน ในวันที่ 24 พฤษภาคม ถึงวันที่ 4 มิถุนายนของทุกปี ในงานจะมีขบวนแห่ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองจำลอง มีการออกร้านนิทรรศการ และแสดง สินค้า ผลิตภัณฑ์ของส่วนราชการ การแสดงมหรสพพื้นบ้าน เช่น มโนราห์ หนังตะลุง ลิเกฮูลู โดยจัดงานบริเวณวงเวียนรอบศาลหลักเมือง(ที่มา : <http://www.yalatoday.in.th/index.php?module=yala09>)

4) ประเพณี วัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี

(1) ประเพณีชักพระ

พิธีรำลึกถึงวันรับเสด็จองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลับจากจำพรรษา และแสดงพระอภิธรรม 7 คัมภีร์ โปรดพระพุทธรูปรามดา ณ ดาวดึงส์ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ครั้งพุทธกาล ต่อมาจึงได้กลายเป็นประเพณีกระทำกันทุกปี โดยพุทธศาสนิกชนในท้องที่อำเภอโคกโพธิ์และใกล้เคียงจะชักลากเรือพระที่ตกแต่งอย่างสวยงามจากวัดต่างๆ ผู้ร่วมขบวนจะแต่งกายอย่างงดงาม มีการพ้อนรำหน้าเรือพระ

(2) ประเพณีแห่นก

ประเพณีแห่นกจัดขึ้นเป็นเกียรติในงานเทศกาลงานเฉลิมฉลองหรืองานมงคลทั่วไป เช่น พิธีสูหนัดในศาสนาอิสลาม หรือใช้เป็นขบวนแห่ต้อนรับอาคันตุกะผู้เป็นแขกบ้านแขกเมืองคนสำคัญ นอกจากนี้ยังมีประเพณีงานสารทเดือน 10 ระหว่างวันแรม 14-15 ค่ำ มีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว กลางคืนมีมหรสพของบักชีใต้ฉลอง เช่น ลิเกฮูลู ซึ่งคล้ายกับลำตัดหรือเพลงฉ่อยของภาคกลาง โนรา หนังตะลุง ร่องเง็ง (คล้ายรำวง นิยมเล่นกันในราชสำนักชวามาก่อน จึงแพร่หลายเข้ามาทางบักชีใต้) มะโย่ง (ละครไทยมุสลิมภาคใต้) ซีละ (กีฬาอย่างหนึ่งของชาวมลายู ซึ่งแสดงถึงศิลปะการต่อสู้ที่สง่างามและกล้าหาญ)

(3) งานฉลองเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว

เป็นงานประเพณีที่ทำกันทุกปี ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนอ้าย ตามจันทรคติของจีน คือ หลังวันตรุษจีน 15 วันของทุกปี มีการสมโภชแห่แห่นกแบบสลักไม้มะม่วงหิมพานต์ของเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว

(4) งานแห่พระอীগงหรือแห่เจ้าพ่อเล่าเอี้ยกง

เป็นงานประเพณีของอำเภอสายบุรี ซึ่งจัดในวันแรม 2 ค่ำ และ 3 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี ณ บริเวณศาลเจ้าบางตะโล๊ะ ซึ่งตรงข้ามตำบลตะลุบัน หรือบริเวณศาลเจ้าแห่งใหม่ในเขตเทศบาลตำบลตะลุบัน โดยผลัดกันจัดงานสมโภชในแต่ละแห่งปีเว้นปี มีการจัดขบวนแห่รูปแกะสลักไม่เป็นรูปพระเจดีย์เจ้าพ่อเล่าเอี้ยกงและบริวาร

(5) ประเพณีลาซัง

ประเพณีนี้ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามเรียกว่า "บุญอบือแน" เป็นพิธีฉลองนาข้าวหรือซังข้าว ซึ่งทำกันทุกหมู่บ้าน ทั้งไทยพุทธและไทยอิสลาม ประเพณีนี้จะจัดให้มีขึ้นภายหลังการเก็บเกี่ยวข้าวราวเดือน 5 หรือเดือน 6 มีการทำหุ่นฟางรูปชาย-หญิงจับคู่กัน แล้วจัดขบวนแห่ไปวางไว้บนศาลเพียงตา พร้อมทั้งเครื่องสังเวย เช่น ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ข้าวเหนียวห่อต้ม ไข่ต้ม หลังจากนั้นผู้อาวุโสในหมู่บ้านท่านหนึ่งจะกล่าวคำบวงสรวงแต่งงานให้แก่หุ่นซังข้าว แล้วนำหุ่นดังกล่าวไปเก็บไว้ในนาใกล้ศาลเพียงตา จุดประสงค์ของการทำพิธีนี้ก็เพื่อขอบคุณเจ้าแม่โพสพ หรือพระเจ้าที่บันดาลให้พืชผลอุดมสมบูรณ์ (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี 2551-2554)

5) ประเพณี วัฒนธรรมจังหวัดนราธิวาส

(1) ประเพณีชิงเปรต การชิงเปรตเป็นประเพณีเนื่องในเทศกาลเดือนสิบของชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ โดยจัดในวัดทุกวัด ในวันแรม 14 ค่ำ หรือ 15 ค่ำ เดือน 10 โดยทำร้านจัดสำหรับอาหารคาวหวาน ไปวางเพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้เปรตชน (ปู่ ย่า ตา ยาย และบรรพบุรุษ ที่ล่วงลับไปแล้ว) ร้านที่วางอาหารเรียกว่า ร้านเปรต สร้างไว้กลางวัด ยกเสาสูง 4 เสาบ้าง เสาเดี่ยวบ้าง และนิยมจัดทำร้านเปรต 2 ร้าน โดยแบ่งออกเป็นร้านเสาสูง สำหรับคนหนุ่มที่มีกำลังวังชาในการปีนป่าย ส่วนอีกร้านเป็นเสาเดี่ยวสูงประมาณสะเอว สำหรับให้เด็กและผู้หญิง ได้แย่งชิงเพื่อความสนุกสนาน บนร้านเปรตจะมีสายสิญจน์วงล้อม ไว้รอบ และต่อยาวไปจนถึงที่พระสงฆ์นั่งประกอบพิธีกรรม เมื่อทำพิธีเสร็จแล้ว จะมีผู้ตระหง่านให้สัตถุญาณ บรรดาผู้มาร่วมทำบุญ ก็จะเข้าไปรุมแย่งสิ่งของอาหารคาวหวานที่อยู่บนร้านเปรตอย่างสนุกสนาน ซึ่งเรียกกันว่า ชิงเปรต

(2) ประเพณีบังกุลบัว เป็นการทำบุญระลึกถึงญาติที่ล่วงลับไปแล้ว และนำกระดูกมาบรรจุไว้ในบัว (ที่บรรจุอัฐิ) ประจำหมู่บ้าน ในแต่ละวัดหรือบัวประจำตระกูล มีขึ้นระหว่างเดือน 5 แรม 1 ค่ำ ของทุกปีเป็นต้นไป ถือเป็นงานชุมนุมญาติของแต่ละหมู่บ้าน ตำบล โดยเมื่อถึงวันบังกุลบัว ญาติพี่น้องลูกหลานที่ไปประกอบอาชีพหรือไปอยู่ต่างถิ่น จะพร้อมใจกันกลับบ้าน เพื่อทำบุญในวันนี้ และจะมีการทำความสะอาดตกแต่งบัว บางที่เรียกประเพณีนี้ว่า ทำบุญรดน้ำบัว

(3) ประเพณีลาซัง ลาซัง เป็นประเพณีประจำปีของชาวไทยพุทธ บริเวณอำเภอตากใบ จะเรียกว่า ลัมซัง กินชนมจีน ประเพณีเกิดขึ้นเนื่องจากความเชื่อเรื่องทีนา เรื่องแม่โพสพ โดยเชื่อว่าถ้า

(4) ประเพณีลากพระ ลากพระหรือชักพระ จะกระทำกันหลังจากวันมหาปวารณาหรือ วันออกพรรษา 1 วัน คือ ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 พุทธศาสนิกชนจะพร้อมใจกันอาราธนาพระพุทธรูป ขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่วางอยู่เหนือรถหรือล้อเลื่อน แล้วแห่แห่นชักลากไปตามถนน ซึ่งจะไปรวมกัน ณ จุดที่นัดหมาย อาจจะเป็นวัดใดวัดหนึ่ง หรือสถานที่ที่ผู้จัดงานกำหนดไว้ รถหรือล้อเลื่อนนั้น ชาวบ้านมัก เรียกว่า เรือพระ ปกติจะตกแต่งเป็นรูปเรือ โดยใช้คนลากเชือกเป็น 2 สาย บนเรือพระจะมีคน ตีโพน การตี โพนนั้นเพื่อปลุกใจให้ชาวบ้านกระตือรือร้นมาร่วมพิธีลากพระ และเรียกให้ชาวบ้านที่อยู่แนวถนนได้มาร่วม พิธีเท่าที่มีเวลา อาจจะเป็นเพียงช่วงระยะทาง 10-20 เมตร และร่วมทำบุญตามศรัทธา เมื่อเรือพระ แต่ละลำ เดินทางไปถึงจุดนัดหมาย ก็จะมีพิธีกรรมและกิจกรรม โดยชาวบ้านจะนำอาหารถวายพระสงฆ์ที่มาพร้อม กับเรือพระ หรือพระสงฆ์ที่ชาวบ้านนิมนต์มาเพื่อร่วมงานลากพระ เพื่อพระฉันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านก็ จะร่วมกันรับประทานอาหาร และร่วมกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน และความสามัคคี กิจกรรมที่จัดในงาน ประเพณีลากพระ ได้แก่ การประกวดเรือพระ การแข่งขันตีโพน หรือกลองใหญ่ การแข่งขันชั้ดตัม และการ แข่งขันกีฬาพื้นบ้าน

(5) ประเพณีกินวาน หมายถึง การให้वानให้เพื่อนบ้านมาช่วยกันลงแรงทำงานอย่าง ใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้งานหนัก หรืองานเร่งด่วนสำเร็จลุล่วงทันการ โดยผู้ที่ร่วมลงแรงไม่คิดค่าแรง งาน บางอย่างอาจผลัดเปลี่ยนช่วยกันทำเป็นบ้านๆไป เช่นเดียวกับทางภาคกลางที่เรียกว่า ลงแขก การให้वान ใช้วิธีบอกกล่าวกันด้วยวาจา ผู้ให้वानอาจจะไปบอกด้วยตนเอง หรือมอบหมายให้คนอื่นไปบอกแทน จึง เรียกการให้วานนี้ว่า ออกปาก และถือเป็นประเพณีที่เจ้าภาพ จะต้องเลี้ยงอาหารผู้มาร่วมลงแรง ผู้ที่ไป ร่วมจึงมักใช้คำว่า ไปกินวาน ปัจจุบันประเพณีนี้ กำลังสูญหายไปเนื่องจากมีเครื่องจักรกลมาทำหน้าที่แทน แรงคน จึงหลงเหลืออยู่ในกลุ่มเครือญาติ เพื่อนสนิทกลุ่มเล็ก หรือในกลุ่มคนยากจนที่ไม่มีกำลังที่จะจัดซื้อ เครื่องมือกล

(6) มาแกบฺุโละ “มาแกบฺุโละ” เป็นภาษาท้องถิ่น แปลว่า “กินเหนียว” ประเพณีการกิน เหนียวของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม จะใช้ในหลายโอกาส เช่น แต่งงาน และเข้าสู่หน้ด คำว่า “กินเหนียว”มิใช่ว่าเจ้าของจะบริการอาหารเฉพาะชาวเหนียวเท่านั้น แต่เป็นการเลี้ยงอาหารธรรมดาทั่วไป นั่นเอง

(7) การเข้าสู่วันลอด เป็นหลักการของศาสนาอิสลาม อันเกี่ยวเนื่องกับเรื่องความสะอาด คือการขลิบผิวหนังหุ้มส่วนปลายอวัยวะเพศชายหรือเรียกตามภาษาท้องถิ่นว่า “มาซิยะฮาวิ” ซึ่งจะทำแก่เด็กชายที่มีอายุระหว่าง 2-10 ปีส่วนการจัดเลี้ยงอาหารในวันเข้าสู่วันลอดถือว่าเป็นประเพณีอย่างหนึ่ง

(8) วันฮารีรายอ มีอยู่ 2 วันคือ

(8.1) วันอิฎิ้ลฟิตรี หรือที่เรียกว่า วันฮารีรายอปอซอ เป็นวันเฉลิมฉลองเนื่องจากการสิ้นสุดการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน เป็นการกลับเข้าสู่สภาพเดิมคือ สภาพที่ไม่ต้องอดอาหาร ไม่ต้องอดน้ำ อีกต่อไป ซึ่งตรงกับวันที่หนึ่งของเดือนเซาวาล เป็นเดือนที่ 10 ทางจันทรคติ และทางราชการกำหนดให้เป็นวันหยุดราชการใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยกเว้นสงขลา) 1 วัน

(8.2) วันอิฎิ้ลอิตฮา หรือที่เรียกว่า วันฮารีรายอหัจญ์ หมายถึงวันเฉลิมฉลองเนื่องในวันเชือดสัตว์พลีเป็นทานบริจาคอาหารแก่คนยากจนและประชาชนทั่วไป ตรงกับวันที่ 10 ของเดือนซุลฮิจญะ เป็นเวลาเดียวกับการประกอบพิธีหัจญ์ ณ นครเมกกะของมุสลิมทั่วโลก ดังนั้นชาวไทยมุสลิมจึงนิยมเรียกวันตรุษนี้ว่า วันฮัจญ์ใหญ่หรือวันรายอหัจญ์ และทางราชการกำหนดให้เป็นวันหยุดราชการใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยกเว้นสงขลา) 1 วัน

(9) วันเมาลิด เมาลิด เป็นภาษาอาหรับแปลว่า เกิด ที่เกิด หรือวันเกิด ซึ่งหมายถึงวันสมภพของ นบีมุฮัมมัด ตรงกับวันที่ 12 ของเดือนรอบีอุลอาวาล หรือเดือนที่ 3 ตามปฏิทินอาหรับ วันเมาลิด นอกจากจะเป็นวันเฉลิมฉลองเนื่องในวันสมภพของ นบีมุฮัมมัด(ช.ล) แล้ว ยังเป็นการรำลึกถึงวันที่ท่านลี้ภัยจากนครเมกกะไปสู่นครมาดีนะห์ และเป็นวันมรณกรรมของท่านอีกด้วย ซึ่งตรงกันทั้งสามวัน กิจกรรมต่างๆในวันเมาลิด ได้แก่ การอัญเชิญคัมภีร์ อันกุรอาน การแสดงปาฐกถาธรรม การแสดงนิทรรศการ การเลี้ยงอาหาร ฯลฯ

(10) วันอาซุรอ อาซุรอ เป็นภาษาอาหรับ หมายถึง วันที่ 10 ของเดือนมุฮัรรอน ซึ่งเป็นเดือนทางศักราชอิสลาม ในสมัย ท่านนบีนุฮ์ ได้เกิดน้ำท่วมใหญ่ยังความเสียหายแก่ทรัพย์สินไร่นาของประชาชนทั่วไป ทำให้เกิดการขาดอาหารบริโภค จึงประกาศให้ผู้ที่มีสิ่งของที่เหลือพอจะรับประทานได้ ให้เอามากองรวมกัน เนื่องจากต่างคนต่างมีของคนละอย่างไม่เหมือนกัน ท่านนบีนุฮ์ให้เอาของเหล่านั้นมากวนเข้าด้วยกัน สาวกของท่านก็ได้รับประทานอาหารโดยทั่วกันและเหมือนกัน ในสมัยท่านนบีมุฮัมมัด (ศ็อล) ได้เกิดเหตุการณ์ทำนองเดียวกันขณะที่กองทหารของท่านกลับจากการรบที่ บาดัร ปรากฏว่าทหารมีอาหารไม่พอกิน ท่านนบีมุฮัมมัด(ศ็อล) จึงใช้วิธีการของท่านนบีนุฮ์ โดยให้ทุกคนเอาข้าวของที่รับประทานได้มากวน

4.3 สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.3.1 ทรัพยากรน้ำ

1) จังหวัดสงขลา มีแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่

ลุ่มน้ำทะเลสาบ มีพื้นที่ทะเลประมาณ 950 ตารางกิโลเมตร มีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 800 ล้านลูกบาศก์เมตรแบ่งออกได้เป็นสามส่วน คือ

- ทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่ประมาณ 190 ตารางกิโลเมตร เป็นทะเลสาบส่วนนอกที่ติดกับอ่าวไทย เป็นน้ำเค็มถึงเค็มจัดในฤดูแล้งและน้ำกร่อยในช่วงฤดูฝน เนื่องจากได้รับน้ำจืดจากคลองต่าง ๆ ที่ไหลมาลงทะเลสาบแห่งนี้ ความลึกสูงสุดประมาณ 3 เมตร มีเกาะที่สำคัญคือ เกาะยอ

- ทะเลที่อยู่ถัดออกไปจากทะเลสาบสงขลา จากส่วนแคบที่สุดที่บ้านปากจรจนถึงเกาะใหญ่ ในเขตอำเภอกระแสดินธุ์ มีพื้นที่ประมาณ 270 ตารางกิโลเมตร มีระดับความเค็มเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล ความลึกเฉลี่ย 1.2 เมตร

- ทะเลหลวง อยู่ถัดจากเกาะใหญ่ออกไปจนถึงอำเภอระโนด มีพื้นที่ 490 ตารางกิโลเมตร เป็นแหล่งน้ำจืดขนาดใหญ่ ปัจจุบันมีค่าความเค็มเพิ่มขึ้นในช่วงฤดูแล้ง มีความลึกเฉลี่ย 1.8 เมตร

ลุ่มน้ำคลองคูตะเกา มีพื้นที่ประมาณ 2,480 ตารางกิโลเมตร มีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 840 ล้านลูกบาศก์เมตร

ลุ่มน้ำคลองรัตภูมิ มีพื้นที่ประมาณ 420 ตารางกิโลเมตร มีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 180 ล้านลูกบาศก์เมตร

ลุ่มน้ำคลองเทพา มีพื้นที่ประมาณ 1,770 ตารางกิโลเมตร มีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยประมาณ 580 ล้านลูกบาศก์เมตร

ลุ่มน้ำลำคลองในคาบสมุทรสทิงพระ มีพื้นที่ประมาณ 870 ตารางกิโลเมตร มีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 470 ล้านลูกบาศก์เมตร

คลองนาทวี ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาศรีผ่านอำเภอนาทวี อำเภอจะนะ ไหลลงสู่อ่าวไทยที่ปากบางสะกอม ความยาวประมาณ 70 กิโลเมตร (ที่มา: สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสงขลา)

สำหรับสถานการณ์ด้านคุณภาพน้ำพบว่า ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลายังคงมีปัญหาเรื่องคุณภาพน้ำ เนื่องจากเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม บ้านเรือน ในส่วนของจังหวัดสตูลแหล่งน้ำตามธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นบ่อน้ำตื้น ร่องลงมาเป็นบ่อบาดาลและสระน้ำขนาดเล็กในหมู่บ้าน ซึ่งจะใช้เป็นน้ำดื่ม-น้ำใช้และเพื่อการเกษตร แหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ คลองละงู คลองลำโลนน้อย คลองบาราเกตุ คลองมำบัง คลองท่าจีน นอกจากนี้ยังมีคลองสายสั้นๆ ได้แก่ คลองปยู คลองเจ๊ะบิลัง คลองทุ่งรีน

สำหรับสถานการณ์คุณภาพน้ำในทะเลสาบสงขลา ในปี 2549 พบว่าคุณภาพน้ำในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ พบปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียเกินเกณฑ์มาตรฐานบริเวณปากคลองสำโรง สำหรับโลหะหนักพบตะกั่วเกินเกณฑ์มาตรฐานบริเวณคลองนางเรียบ ปากคลองลำปำ ปากคลองสำโรง ปากทะเลสาบ ปริมาณทองแดงเกินเกณฑ์มาตรฐาน บริเวณหมู่บ้านทะเลน้อย คลองนางเรียบและปากคลองสำโรง ปริมาณสังกะสีเกินเกณฑ์มาตรฐานบริเวณปากคลองสำโรง สำหรับลำคลองสาขากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงบริเวณที่คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมตลอดตั้งแต่ปี 2547-2549 พบว่าในพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา 2 บริเวณ คือ ปากคลองสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา และปากคลองบ้านโรง อำเภอกระแสสินธุ์ จังหวัดสงขลา

สำหรับลุ่มน้ำย่อยคลองอู่ตะเภาและลุ่มน้ำย่อยคาบสมุทรสทิงพระ ซึ่งคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมากกว่าลุ่มน้ำอื่นๆ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 ได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำเพิ่มเติมให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งลุ่มน้ำ พบว่า เมื่อพิจารณาคุณภาพน้ำจากค่าออกซิเจนละลายและค่าความสกปรกในรูปบีโอดีเป็นหลัก คุณภาพน้ำโดยรวมของลุ่มน้ำย่อยคลองอู่ตะเภาในปี 2548 อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก สำหรับปี 2549 คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม ลุ่มน้ำย่อยคาบสมุทรสทิงพระในปี 2549 คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก คลองเทพา ปี 2547 คุณภาพน้ำคลองเทพาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ พบปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียเกินเกณฑ์มาตรฐานบริเวณบ้านเทพา ตำบลเทพา จังหวัดสงขลา ปี 2548 และปี 2549 คุณภาพน้ำคลองเทพาอยู่ในเกณฑ์พอใช้

จากสถานการณ์คุณภาพน้ำในปี 2547-2549 ของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาทั้งลุ่มน้ำสามารถสรุปได้ว่า คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ คุณภาพน้ำในปี 2547-2549 พบว่า คุณภาพน้ำในปี 2548 และ 2549 ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยของปริมาณน้ำฝนที่ตกในพื้นที่ โดยปริมาณฝนตกเฉลี่ยต่อเดือนรวมตลอดปี สำหรับแหล่งน้ำที่อยู่ในภาวะวิกฤตซึ่งต้องเฝ้าระวังและแก้ไขโดยเร่งด่วน คือ 1) บริเวณปากคลองต่างๆ ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา คือ ปากคลองสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา และปากคลองบ้านโรง อำเภอกระแสสินธุ์ จังหวัดสงขลา 2) ลำคลองสาขาในพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยคลองอู่ตะเภา จังหวัดสงขลา และลุ่มน้ำย่อยฝั่งตะวันออก 1 บริเวณเขตอำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ปัญหาที่สำคัญของคุณภาพแหล่งน้ำนอกเหนือจากปริมาณความสกปรกในรูปบีโอดีและการปนเปื้อนของโคลิฟอร์มแบคทีเรียแล้ว ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขคือ ปัญหาการปนเปื้อนของตะกั่ว (ที่มา: รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ที่มีสมรรถนะสูงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10, สิงหาคม 2551)

2) จังหวัดสตูล มีแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่

คลองละงู ความยาวประมาณ 73.44 กิโลเมตร ต้นน้ำอยู่บริเวณเทือกเขาด้านใต้ของจังหวัดตรังและสงขลา ไหลมาทางด้านเหนือของจังหวัดตามแนวเส้นแบ่งเขตอำเภอละงูและอำเภอควนกาหลง ความยาวประมาณ 47 กิโลเมตร ไหลมาบรรจบกับคลองปากบารา

คลองมำบัง ต้นน้ำมีอยู่บริเวณเทือกเขาระหว่างอำเภอควนกาหลงและอำเภอควนโดน

คลองบาราเกตุ ความยาวประมาณ 44.58 กิโลเมตร ต้นน้ำอยู่บริเวณเขาสามยอด ดอนสี่เตน ไหลผ่านอำเภอควนกาหลงเข้าสู่อำเภอท่าแพ และไหลออกสู่ทะเลบริเวณปากอ่าวเกาะแดง

คลองลำโลนน้อย ความยาวประมาณ 15.17 กิโลเมตร มีต้นน้ำอยู่บริเวณเขาเขียว เขาไครเขาไต่ะไหลผ่านเขตอำเภอควนกาหลง มาบรรจบกับคลองละงูที่บ้านตาแหลม เป็นคลองที่มีสายน้ำไหลตลอดทั้งปี

คลองท่าจีน ความยาวประมาณ 33.96 กิโลเมตร ต้นน้ำเกิดบริเวณเทือกเขาติดกับประเทศมาเลเซีย เขตอำเภอเมืองสตูล คลองสายนี้อยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอเมือง ไหลออกสู่ทะเลบริเวณอ่าวท่าจีน (ที่มา: สำนักทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งน้ำ)

สถานการณ์น้ำในจังหวัดสตูลยังคงมีปัญหาทั้งเรื่องน้ำท่วมและภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง สาเหตุมาจากสภาพพื้นที่ที่เป็นภูเขาทางด้านทิศตะวันออก และลาดเอียงไปทางทิศตะวันตก มีความลาดชันสูง ในฤดูฝนน้ำจะหลากลงทะเลไปอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดอุทกภัยอย่างฉับพลัน ส่วนในฤดูแล้งราษฎรจะประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ ทั้งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร ซึ่งถือเป็นปัญหาที่สำคัญมากของพื้นที่เพราะเป็นพื้นฐานเศรษฐกิจของภาคเกษตรกรรมที่สำคัญ นอกจากนี้การพัฒนาแหล่งน้ำยังมีข้อจำกัดเนื่องจากกลุ่มน้ำมีลักษณะของทางน้ำสั้น ไม่เหมาะกับการสร้างอ่างเก็บกักขนาดใหญ่

3) จังหวัดยะลา มีแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่

แม่น้ำปัตตานี เป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านจังหวัดยะลา มีต้นน้ำอยู่บนเทือกเขาสันกาลาคีรีในเขตอำเภอเบตงบริเวณพรมแดนระหว่างไทยกับมาเลเซีย แม่น้ำสายนี้ไหลไปทางทิศเหนือผ่านอำเภอเบตง ธารโต บันนังสตา กรมปิ๊ง เมืองยะลา ลงสู่ทะเลที่ปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี มีความยาวของลำน้ำรวมทั้งสิ้น 210 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีการปิดกั้นแม่น้ำปัตตานีด้วยเขื่อนบางลาง ซึ่งเป็นเขื่อนกักเก็บน้ำเพื่อใช้ผลิตไฟฟ้า ตั้งอยู่ที่บ้านบางลาง ตำบลบาเจาะ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

แม่น้ำสายบุรี มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาสันกาลาคีรีในจังหวัดนราธิวาส ไหลผ่านจังหวัดยะลาในเขตอำเภอรามันออกสู่ทะเลที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี รวมความยาวประมาณ 195 กิโลเมตร ลำคลองแม่น้ำห้วยสั้นๆ เช่น คลองบีโฆ คลองสายบุรี คลองไม้แก่น คลองกอตอ เป็นต้น ลำน้ำเหล่านี้ส่วนใหญ่มีต้นกำเนิดบริเวณเทือกเขาในอำเภอบันนังสตา อำเภอธารโตและอำเภอเบตง ซึ่งเป็นบริเวณที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อนแล้วส่วนใหญ่ไหลลงสู่แม่น้ำปัตตานี บางสายไหลผ่านอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

ในช่วงเวลาระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนมกราคมของทุกปีเป็นช่วงฤดูฝนและมีมรสุม ทำให้ฝนตกชุก ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดสภาวะอุทกภัยหรือน้ำท่วมขังในพื้นที่ ประกอบกับพื้นที่จังหวัดยะลาส่วนใหญ่มีสภาพเป็นป่าเขา มีที่ราบลุ่มบางส่วนหากมีฝนตกชุกในช่วงดังกล่าว อาจเกิดสภาพน้ำป่าไหลหลากน้ำท่วมขังในที่ราบลุ่มหรือบริเวณที่ราบใกล้ภูเขา และโคลนถล่ม ก่อให้เกิดความเสียหายและความสูญเสียทั้งในด้านชีวิตและทรัพย์สินขึ้นได้ ทั้งนี้จังหวัดยะลาได้เกิดเหตุการณ์น้ำท่วมเฉียบพลันในฤดูฝนมากขึ้นและน้ำท่วมขังเป็นระยะเวลานานขึ้น(ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดยะลา พ.ศ. 2553-2556)

4) จังหวัดปัตตานี มีแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่

แม่น้ำปัตตานี มีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาคีรีบริเวณรอยต่อเขตแดนประเทศไทย - มาเลเซีย ในเขตอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ไหลจากทางทิศใต้ไปทางทิศเหนือ ผ่านอำเภอเบตง อำเภอธารโตอำเภอบันนังสตา อำเภอกงปริง อำเภอเมืองยะลา ผ่านอำเภอยะรัง อำเภอหนองจิกและอำเภอเมืองปัตตานี มีความยาวประมาณ 210 กิโลเมตร พื้นที่ลุ่มน้ำ 4,979 ตารางกิโลเมตร

แม่น้ำสายบุรี ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาคีรี ในเขตอำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส มีความยาวประมาณ 186 กิโลเมตร ไหลผ่านอำเภอจะแนะ ศรีสาคร รือเสาะ จังหวัดนราธิวาส และอำเภอมัน จังหวัดยะลา ไหลลงสู่ทะเลที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีพื้นที่ลุ่มน้ำ 4,600 ตารางกิโลเมตร

คลองท่าเรือ เดิมมีต้นน้ำอยู่ที่บ้านห้วยน้ำเย็น บริเวณเขาลาแมในตำบลบุโละปุโย อำเภอหนองจิก ต่อมากรมชลประทานได้พัฒนาขุดลอกเป็นคลองระบายน้ำสายใหญ่ ชื่อคลองดีหนึ่ง (D1) และได้เพิ่มความยาวของคลองไปยังต้นน้ำ จนถึงบ้านควนโนรี อำเภอโคกโพธิ์ เพื่อให้รับน้ำจากบริเวณต้นน้ำได้มากขึ้นลำน้ำจะไหลจากทิศใต้ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ผ่านอำเภอโคกโพธิ์ ลงสู่ทะเลที่บ้านท่ายามู อำเภอหนองจิก

คลองสุโขงขาว (คลองใหม่) อยู่ในเขตอำเภอยะรัง เป็นการขุดเชื่อมแม่น้ำปัตตานี ในสมัยการปกครอง 7 หัวเมือง เนื่องจากลำน้ำปัตตานีเดิม เมื่อไหลผ่านถึงบ้านปริกก็จะไหลวกไปตำบลคอลลตันหยง ตำบลยาปี ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอหนองจิก แล้วจึงแยกมาออกที่บ้านอาเนาะบุโละ ตำบลยะรัง สูปากน้ำเมืองปัตตานีที่ตำบลสะบารัง ดังนั้นเรือแพที่มาค้าขายกับเมืองยะลาต้องผ่านด่านภาษีของหนองจิกเรือแพเหล่านี้จำเป็นต้องเสียภาษีให้แก่เมืองหนองจิกก่อนที่จะถึงด่านภาษีของเมืองปัตตานี ทำให้เมืองปัตตานีขาดผลประโยชน์ในการเก็บภาษี เจ้าเมืองปัตตานีสมัยนั้น คือ สุลต่านสุไลมาน ซารีฟุดิน ซาห์ จึงสั่งให้ขุดคลองลัดขึ้นตรงบ้านคลองใหม่สู่ตำบลยะรัง เขตพื้นที่ของเมืองปัตตานี ความยาวประมาณ 7 กิโลเมตร (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี พ.ศ.2553 – 2556)

5) จังหวัดนราธิวาส มีแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่

แม่น้ำบางนรา รับน้ำจากเทือกเขาบูโด-สุไหงปาดี ผ่านคลองสุไหงปาดี คลองยะกัง และคลองตันหยงมัส ไหลผ่านท้องที่อำเภอตากใบ อำเภอสุไหงปาดี อำเภอระแงะ แล้วไหลลงสู่ทะเลที่อำเภอเมืองนราธิวาส มีความยาวประมาณ 6 กิโลเมตร

แม่น้ำโก-ลก เป็นแม่น้ำกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย ต้นน้ำอยู่ในเทือกเขาในประเทศมาเลเซีย และที่อำเภอท้องที่แว้ง ไหลผ่านอำเภอสุไหงโก-ลก และไหลลงอ่าวไทยที่อำเภอตากใบ มีความยาวประมาณ 13 กิโลเมตร

แม่น้ำสายบุรี ต้นน้ำเริ่มจากเทือกเขาในอำเภอสุคีริน ไหลผ่านอำเภอจะแนะ อำเภอศรีสาคร อำเภอเรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส อำเภอรามัน จังหวัดยะลา แล้วไหลลงอ่าวไทยที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี มีความยาวประมาณ 195 กิโลเมตร

แม่น้ำตากใบ เป็นแม่น้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนกระแสในทะเล ประกอบกับคลื่นได้ซัดทรายเข้าหาฝั่งทำให้เกิดเป็นสันทราย ส่วนภายในยังลึกเป็นแนวยาว จึงเกิดเป็นแม่น้ำยาวประมาณ 14 กิโลเมตร อยู่ชายฝั่งตะวันออกในท้องที่ตำบลเจ๊ะเห ตำบลศาลาใหม่ และไหลไปบรรจบแม่น้ำโก-ลกที่บ้านตาบา ตำบลเจ๊ะเห อำเภอตากใบ ต่อชายแดนไทย-มาเลเซีย (แผนยุทธศาสตร์ด้านการประมงระดับจังหวัด ปี 2555 – 2558 จังหวัดนราธิวาส)

4.3.2 ทรัพยากรป่าไม้

1) จังหวัดสงขลา มีแหล่งทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญ ได้แก่

มีพื้นที่ป่าไม้ จำนวน 517,250 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.65 ของพื้นที่ทั้งหมด 4,868,937.50 ไร่ เป็นป่าบกจำนวน 471,937.50 ไร่ ป่าชายเลน 29,187.50 ไร่ ป่าพรุ 16,125 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ที่สำคัญ ได้แก่

- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง เนื้อที่ 113,750 ไร่ เนื้อที่อยู่ในจังหวัดสงขลา 92,621 ไร่ ท้องที่อำเภอรัตภูมิ อำเภอหาดใหญ่ มีราษฎรถือครอง 357 ราย 495 แปลง เนื้อที่ 6,485 ไร่ เหลือเนื้อที่ 86,136 ไร่

- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด เนื้อที่ 790,000 ไร่ เนื้อที่อยู่ในจังหวัดสงขลา 70,496 ไร่ ท้องที่อำเภอรัตภูมิ มีราษฎรถือครอง 444 ราย 512 แปลง เนื้อที่ 5,405-0-57 ไร่ เหลือเนื้อที่ 65,090-3-25 ไร่

- อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง เนื้อที่ 132,500 ไร่ ท้องที่อำเภอนาทวี อำเภอสะเดามีราษฎรถือครอง 2,041 ราย 2,833 แปลง เนื้อที่ 41,747-1-45 ไร่ เหลือเนื้อที่ 90,752-2-55 ไร่

- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เนื้อที่ 285,265 ไร่ เนื้อที่อยู่ในจังหวัดสงขลา 37,500 ไร่ ท้องที่อำเภอระโนด ไม่มีราษฎรถือครอง

- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาหลวง เนื้อที่ 68,250 ไร่ ท้องที่อำเภอจะนะ อำเภอนาหม่อมมี ราษฎรถือครอง 2,478 ราย 3,092 แปลง เนื้อที่ 28,533-3-32 ไร่ เหลือเนื้อที่ 39,716-0-68 ไร่
- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระงาม-แหลมขาม เนื้อที่ 146,875 ไร่ ท้องที่อำเภอจะนะ อำเภอ เทพา มีราษฎรถือครอง 368 ราย 403 แปลง เนื้อที่ 4,710 ไร่ เหลือเนื้อที่ 142,165 ไร่
- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบสงขลาเนื้อที่อยู่ในจังหวัดสงขลา 76,000 ไร่ ท้องที่อำเภอ สิงหนคร อำเภอสทิงพระ อำเภอควนเนียง ไม่มีราษฎรถือครอง
- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าปากราด เนื้อที่ 2,575 ไร่ ท้องที่อำเภอนาทวี มีราษฎรถือครอง 4 ราย 4 แปลง เนื้อที่ 20 ไร่ เหลือเนื้อที่ 2,555 ไร่
- วนอุทยานควนเขาวัง เนื้อที่ 2,037.50 ไร่ ท้องที่อำเภอหาดใหญ่ มีราษฎรถือครอง 18 ราย 24 แปลง เนื้อที่ 213 ไร่ เหลือเนื้อที่ 1,824.5 ไร่
- พื้นที่เตรียมการอุทยานแห่งชาติสันกาลาคีรีในจังหวัดสงขลา 133,887 ไร่ ท้องที่อำเภอ สะบ้าย้อย ราษฎรถือครอง 978 ราย 1,439 แปลง เนื้อที่ 28,876 ไร่ เหลือ เนื้อที่ 105,011 ไร่
- พื้นที่เตรียมการอุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว เนื้อที่อยู่ในจังหวัดสงขลา 21,387 ไร่ ท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย ราษฎรถือครอง 442 ราย 697 แปลง เนื้อที่ 7,894 ไร่ เหลือเนื้อที่ 13,493 ไร่

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าพุด่างควา เนื้อที่ 581 ไร่ ท้องที่อำเภอหาดใหญ่ ไม่มีราษฎรอยู่อาศัย (ที่มา: สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสงขลา)

จากการประกาศพื้นที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติรวม 41 ป่า เนื้อที่ 1,256,699.25 ไร่ หรือ ร้อย ละ 27.84 ของเนื้อที่จังหวัด จากการแปลสภาพถ่ายดาวเทียมคงเหลือพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ ปี 2549 ทั้ง จังหวัดเนื้อที่ 483,025-28 ไร่ หรือ ร้อยละ 9.98 ของเนื้อที่จังหวัด การดำเนินงานในปี 2551 สถิติคดีป่าไม้ มีพื้นที่ถูกบุกรุกจำนวน 1,050-3-00 ไร่ และได้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรา 25 แห่ง พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 กับคดีบุกรุกพื้นที่ป่าดังกล่าวไปแล้วจำนวน 114 คำสั่ง 124 คดี จำนวนเนื้อที่ 1,656-3-66 ไร่ ดำเนินการรื้อถอนไปแล้วจำนวน 16 คำสั่ง 32 คดี เนื้อที่จำนวน 323-1-99 ไร่

สำหรับแหล่งป่าชายเลนที่มากที่สุดของจังหวัดสงขลา คือ บริเวณทะเลสาบสงขลา ตอนล่าง รอบเกาะยอ ตำบลพะวง อำเภอเมือง และยังมีเป็นหย่อมๆ ที่อำเภอจะนะ อำเภอเทพา สภาพป่า ชายเลนในจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่มีสภาพเสื่อมโทรม ซึ่งได้รับผลจากการทำนาเกลือ และยังเป็นมีผลจากการ บุกรุกในรูปแบบต่างๆ การก่อสร้างสะพานข้ามเกาะยอก็คืออีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สภาพป่าในบริเวณนี้ต้อง ถูกแผ้วถาง ปัจจุบันสามารถเห็นสภาพป่าโดยเฉพาะริมชายฝั่งทะเลสาบอยู่บ้าง เป็นหย่อมเล็กๆ เท่านั้น

2) จังหวัดสตูลมีแหล่งทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญ ได้แก่

สำหรับในจังหวัดสตูลมีเนื้อที่ 787,175 ไร่ หรือประมาณ 1,259.48 ตารางกิโลเมตร มี พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 18 แห่ง เป็นป่าบก 13 แห่งและป่าชายเลน 5 แห่ง ได้แก่

- ป่าสงวนแห่งชาติป่าชายเลน 5 แห่ง เนื้อที่ 277,436.55 ไร่

- ป่าสงวนแห่งชาติป่าบก 13 แห่ง เนื้อที่ 452,538 ไร่
- อุทยานแห่งชาติ 3 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทะเลบัน เนื้อที่ 122,500 ไร่ อุทยานแห่งชาติตะรุเตา เนื้อที่ 931,250 ไร่ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา เนื้อที่ 308,987 ไร่
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 2 แห่งรวมเนื้อที่ 137,493 ไร่ คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด เนื้อที่ 88,250 ไร่ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตงงาช้าง เนื้อที่ 49,243 ไร่
- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองปลักพระยา เนื้อที่ 12,770 ไร่

พื้นที่ป่าชายเลนของจังหวัดสตูลสามารถพบได้ในเขตอำเภอที่ติดชายฝั่งทะเล ได้แก่ อำเภอทุ่งหว้า อำเภอละงู อำเภอท่าแพและอำเภอเมือง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2524 มีการกำหนดป่าชายเลนของจังหวัดสตูลออกเป็น 5 ป่า คือ

- ป่าชายเลน จ.สตูล ตอนที่ 1 อยู่ในเขต อ.ทุ่งหว้า อ.ละงู
- ป่าชายเลน จ.สตูล ตอนที่ 2 อยู่ในเขต อ.ละงู อ.เมือง
- ป่าชายเลน จ.สตูล ตอนที่ 3 (ป่าป่าเต๊ะ-ปากถัดจูด) อยู่ในเขต อ.เมือง
- ป่าชายเลน จ.สตูล ตอนที่ 4 (ป่าเจ๊ะบิลัง-ป่าตันหยงโป-ป่าตำมะลัง) อยู่ใน อ.เมือง
- ป่าชายเลน จ.สตูล ตอนที่ 5 อยู่ในเขต อ.เมือง

จากจากข้อมูลพื้นที่ป่าไม้รวมในปี 2543 และ 2547 จากทั้งพื้นที่สงขลาและสตูลพบว่า มีพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ของสตูลที่มีเพิ่มขึ้นสูงมาก นอกจากนี้แล้วข้อมูลพื้นที่ป่าไม้รวมในปี 2549 ของจังหวัดสงขลาพบว่ามีพื้นที่ 1,056 ตารางกิโลเมตร และ 1,3925.57 ตารางกิโลเมตรในจังหวัดสตูล ซึ่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้นก็สะท้อนได้ว่าโดยภาพรวมสถานการณ์ป่าไม้ในพื้นที่ทั้งสองจังหวัดมีแนวโน้มดีขึ้น แต่จำเป็นต้องมีการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูให้ต่อเนื่องต่อไป เพราะแนวโน้มจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นมากก็อาจจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้พื้นที่ป่าไม้ลดลงได้ในอนาคต

3) จังหวัดยะลา มีแหล่งทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญ ได้แก่

จังหวัดยะลา มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ป่าไม้บริเวณแนวชายแดนไทย - มาเลเซีย มีลักษณะเป็นป่าดงดิบที่อุดมสมบูรณ์อย่างยิ่งและมีพื้นที่ที่เป็นที่ราบลุ่มมีลักษณะเป็นป่าพรุ พื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดยะลา สามารถจำแนกพื้นที่ตามกฎหมายออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ 1)ป่าสงวนแห่งชาติ 2)อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สรุปได้ดังนี้

ป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้ได้ประกาศพื้นที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติโดยออกกฎกระทรวงในจังหวัดยะลา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมพื้นที่ทั้งสิ้น 957,015.25 ไร่ จำนวน 11 ป่า คือ ป่าตันหยงกาลอ เนื้อที่ 7,187.5 ไร่ ปากาโสดเนื้อที่ 6,281.25 ไร่ ปากาบัง เนื้อที่ 168,750 ไร่ ป่าเบตงเนื้อที่ 175,000 ไร่ ป่าลานูและป่าถ้ำทะเล เนื้อที่ 208,850 ไร่ ป่าสกายอควิวิง เนื้อที่ 8,125 ไร่ ป่าลาเกะ เนื้อที่ 11,039 ไร่ ป่า

มีอุทยานแห่งชาติที่อยู่ในจังหวัดยะลาเต็มพื้นที่ คืออุทยานแห่งชาติบางลาง เนื้อที่ (163,125 ไร่) ส่วนอุทยานแห่งชาติบูโด - สุไหงปาดี และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฮาลา-บาลา มีพื้นที่อยู่ในจังหวัดยะลาเพียงบางส่วน โดยมีที่ทำกรและพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดนราธิวาส ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรป่าไม้ที่ต้องแก้ไขในขณะนี้คือราษฎรในพื้นที่บุกรุก เพื่อต้องการขยายที่ดินทำกิน เพื่อเกษตรกรรม ซึ่งจากสถิติแต่ละปีพบว่า มีไม่มากนักแต่ก็นำมาสู่การหาวิธีป้องกันไม่ให้ขยายออกไปอีก โดยจุดสำคัญของการแก้ปัญหา ก็คือ การสร้างจิตสำนึกและให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าควบคู่กันไปและให้ทุกคนร่วมกันเพิ่มพื้นที่สีเขียวในทุกโอกาสและสถานที่ที่เหมาะสม

4) จังหวัดปัตตานีมีแหล่งทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญ ได้แก่

จังหวัดปัตตานีมีเนื้อที่ป่าตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ทั้งสิ้น 99,648 ไร่ ป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี 25,895.375 ไร่ กรมป่าไม้ได้ส่งมอบพื้นที่ให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ให้แก่เกษตรกร ทั้งสิ้น 9,292.368 ไร่ มีอุทยานแห่งชาติ 1 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติบูโด - สุไหงปาดี ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เนื้อที่ 8,607 ไร่ และอยู่ระหว่างประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ จำนวน 1 แห่ง คือ อุทยานเขตน้ำตกทรายขาว ครอบคลุม 3 จังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา และสงขลา เนื้อที่ประมาณ 16,137 ไร่ สภาพป่าส่วนใหญ่ของจังหวัดปัตตานีเป็นป่าดิบชื้น ป่าชายหาด และป่าพรุ

ข้อมูลในปี พ.ศ. 2547 จากการแปลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat - 5 ปี พ.ศ.2546 – 2547 จังหวัดปัตตานี มีเนื้อที่ป่าไม้รวม 50,125 ไร่ ป่าบก 26,937 ไร่ ป่าชายหาด 23,188 ไร่ (เนื้อที่ ป่าไม้ หมายถึง เนื้อที่ป่าทุกชนิดไม่ว่าจะอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ หรือเนื้อที่ป่าอื่น ๆ)

ป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้ได้ประกาศพื้นที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติโดยออกกฎกระทรวงในจังหวัดปัตตานี ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือ ป่าเลนยะหริ่ง เนื้อที่ 6,212 ไร่ ป่าเลนยะหริ่ง แปลงที่ 2 เนื้อที่ 1,250 ไร่ ป่าเลนยะหริ่งแปลงที่ 3 เนื้อที่ 375 ไร่ ป่าเลนหนองจิกเนื้อที่ 12,187 ไร่ ป่าไม้แก่นเนื้อที่ 4,020 ไร่ ป่าสายไธ้เนื้อที่ 6,750 ไร่ ป่าบาโงจะลาสีเนื้อที่ 625 ไร่ ป่าเขายีโต๊ะเนื้อที่ 22,500 ไร่ ป่านุเกะกึ่งเนื้อที่ 933

พื้นที่อุทยานแห่งชาติที่อยู่ในจังหวัดปัตตานี ได้แก่ อุทยานแห่งชาติบูโด-สุไหงปาดีเนื้อที่ 8,607 ไร่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว เนื้อที่ 16,137 ไร่

พื้นที่ป่าถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าไม้แก่นเนื้อที่ 4,934.375 ไร่ ป่าเลนหนองจิก เนื้อที่ 899 ไร่ ป่าดอหนา แปลง 1 เนื้อที่ 1,071 ไร่ ป่าดอหนา แปลง 2 เนื้อที่ 1,393 ไร่ ป่าสายโฮ เนื้อที่ 3,065 ไร่ ป่าเขาใหญ่ เนื้อที่ 2,223 ไร่ ป่าเทือกเขายีโต๊ะ เนื้อที่ 5,685 ไร่ ป่าบูเก๊ะกุ่ม เนื้อที่ 656 ไร่ ป่าเขาตุม เนื้อที่ 958 ไร่ ป่าบาโงจะลาซี เนื้อที่ 1,004 ไร่ ป่าเทือกเขาเปะยานิ เนื้อที่ 807 ไร่ ป่ากะรุปี เนื้อที่ 3,200 ไร่ ที่ดิน ส.ป.ก. ให้แก่เกษตรกร ได้แก่ ป่าสายโฮ เนื้อที่ 6,750 ไร่ ป่าบาโงจะลาซี เนื้อที่ 1,725 ไร่ ป่าเทือกเขาเปะยานิ เนื้อที่ 10,008 ไร่ ป่าเขายีโต๊ะ เนื้อที่ 28,050 ไร่ ป่าบูเก๊ะกุ่ม เนื้อที่ 1,450 ไร่

5) จังหวัดนราธิวาสมีแหล่งทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญ ได้แก่

จังหวัดนราธิวาส มีเนื้อที่ประมาณ 4,475.43 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,797,143.75 ไร่ พื้นที่ 2 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นป่าไม้และภูเขา มีภูเขาหนาแน่น แถบทิศตะวันตกเฉียงใต้จดเทือกเขา สันกาลาคีรี ซึ่งเป็นแนวกันพรมแดนไทย-มาเลเซีย ลักษณะของพื้นที่มีความลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปสู่ ทิศตะวันออก มีพุดิ๊ะแดงในอำเภอตากใบ อำเภอสุไหงโก-ลก และอำเภอสุไหงปาดีเป็นป่าพุดิ๊ะที่ใหญ่ที่สุด นอกจากนั้นยังมีพุดิ๊ะน้อยอีกมาก เช่น พุดิ๊ะจาเาะ ในอำเภอเมืองนราธิวาส ยี่งอ และบาเาะ รวมเป็น พื้นที่พุดิ๊ะทั้งหมดประมาณ 361,137 ไร่

4.3.3 ทรัพยากรดิน

โดยภาพรวมของพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัดชายแดนใต้พบว่า ดินส่วนใหญ่เป็นดินทราย และดินทรายน ดินร่วน และดินเหนียวบางส่วน ซึ่งเป็นดินที่มีอินทรีย์วัตถุต่ำ ทำให้ได้ผลผลิตต่ำและเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรมีมูลค่าสูงขึ้น

ตารางที่ 4.3.3-1 กลุ่มชุดดินที่พบในจังหวัดสงขลา

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ลุ่ม	
2	ดินเหนียวลึกมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก พบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารประกอบกำมะถันลึกกว่า 100 ซม. จากผิวดิน การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง
5	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง
6	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
7	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง
10	ดินเปรี้ยวจัดระดับต้นที่เกิดจากตะกอนน้ำทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
13	ดินเลนเค็มชายทะเลที่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินกรดกำมะถัน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเลวมาก ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง
14	ดินเปรี้ยวจัดระดับลึกปานกลางและมีชั้นดินเลนที่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินเปรี้ยวจัดหรือดินกรดกำมะถัน ภายในความลึก 150 ซม. จากผิวดิน ดินบนปฏิกริยาเป็นกรดจัดมากและดินล่างมีปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
16	ดินทรายแป้งลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากการระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
17	ดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
22	ดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
23	กลุ่มดินทรายลึกมากที่เกิดจากตะกอนทรายชายทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
25	ดินต้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
58	ดินที่มีวัสดุอินทรีย์หนามากกว่า 100 ซม. จากผิวดิน มีปฏิกริยาดินเป็นกรดและมีการระบายน้ำเลวมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีน้ำท่วมขังนานเกือบตลอดปี
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ดอนที่อยู่ในเขตดินชั้น	
26	ดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อละเอียด ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ที่มา: กลุ่มชุดดิน Available at http://osl101.ldd.go.th/soilgr_man/south/pdf_s/book/sng_soildist.pdf

ตารางที่ 4.3.3-2 (ต่อ) กลุ่มชุดดินที่พบในจังหวัดสงขลา

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ลุ่ม	
32	ดินร่วนหรือดินทรายแป้งละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนริมแม่น้ำปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง
34	ดินร่วนละเอียดลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
43	ดินทรายลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือสันทรายชายทะเล ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
45	ดินต้นถึงลูกรัง เศษหินหรือก้อนหิน ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
50	ดินร่วนลึกปานกลางถึงเศษหิน ก้อนหินหรือชั้นหินพื้น ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
51	ดินต้นถึงชั้นหินพื้น ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
53	ดินเหนียวลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น ลูกรังหรือเศษหิน ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
60	ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อน ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนหรือพื้นที่ภูเขา	
62	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนที่มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษา สุ่มและจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร

ที่มา: กลุ่มชุดดิน Available at http://osl101.idd.go.th/soilgr_man/south/pdf_s/book/sng_soildist.pdf

ตารางที่ 4.3.3-3 กลุ่มชุดดินที่พบในจังหวัดสตูล

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ลุ่ม	
2	ดินเหนียวลึกมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก พบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารประกอบกำมะถันลึกกว่า 100 ซม. จากผิวดิน การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง
5	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง
6	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
7	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง
10	ดินเปรี้ยวจัดระดับต้นที่เกิดจากตะกอนนํ้าทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
13	ดินเลนเค็มชายทะเลที่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินกรดกำมะถัน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเร็วมาก ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง
14	ดินเปรี้ยวจัดระดับลึกปานกลางและมีชั้นดินเลนที่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินเปรี้ยวจัดหรือดินกรดกำมะถัน ภายในความลึก 150 ซม. จากผิวดิน ดินบนปฏิกริยาเป็นกรดจัดมากและดินล่างมีปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
16	ดินทรายแปร่งลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากการระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
17	ดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
22	ดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
25	ดินต้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
29	ดินต้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
59	ดินตะกอนนํ้าพาเชิงซ้อน ชั้นดินมีลักษณะเป็นชั้นสลับ เนื้อดินไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับตะกอนที่มาทับถม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ดอนที่อยู่ในเขตดินขึ้น	
26	ดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อละเอียด ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
32	ดินร่วนหรือดินทรายแปร่งละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนริมแม่น้ำปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง
34	ดินร่วนละเอียดลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ที่มา: กลุ่มชุดดิน Available at http://osl101.idd.go.th/soilgr_man/south/pdf_s/book/stn_soildist.pdf

ตารางที่ 4.3.3-3(ต่อ) กลุ่มชุดดินที่พบในจังหวัดสตูล

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น
43	ดินทรายลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือสันทรายชายทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
45	ดินตื้นถึงลูกรัง เศษหินหรือก้อนหิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
50	ดินร่วนลึกปานกลางถึงเศษหิน ก้อนหินหรือชั้นหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
51	ดินตื้นถึงชั้นหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
53	ดินเหนียวลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น ลูกรังหรือเศษหิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
60	ดินตะกอนน้ำพาเชิงชัน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
พื้นที่ลาดชันเชิงชันหรือพื้นที่ภูเขา	
62	พื้นที่ลาดชันเชิงชันที่มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษา สํารวจและจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร

ที่มา: กลุ่มชุดดิน Available at http://osl101.ldd.go.th/soilgr_man/south/pdf_s/book/stn_soildist.pdf

ตารางที่ 4.3.3-4 กลุ่มชุดดินที่พบในจังหวัดยะลา

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ลุ่ม	
5	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง
6	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
17	ดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ดอนที่อยู่ในเขตดินขึ้น	
26	ดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อละเอียด ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
32	ดินร่วนหรือดินทรายแป้งละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนริมแม่นํ้าปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง
34	ดินร่วนละเอียดลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
39	ดินร่วนหยาบลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
45	ดินต้นถึงลูกรัง เศษหินหรือก้อนหิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
50	ดินร่วนลึกปานกลางถึงเศษหิน ก้อนหินหรือชั้นหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
51	ดินต้นถึงชั้นหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
53	ดินเหนียวลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น ลูกรังหรือเศษหิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
พื้นที่ลาดชันเชิงชันหรือพื้นที่ภูเขา	
62	พื้นที่ลาดชันเชิงชันที่มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษา สํารวจและจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร

ที่มา : คู่มือการจัดการดินจังหวัดยะลา

ตารางที่ 4.3.3-5 กลุ่มชุดดินที่พบในจังหวัดปัตตานี

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ลุ่ม	
2	ดินเหนียวลึกมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก พบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารประกอบกำมะถันลึกกว่า 100 ซม. จากผิวดิน การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง
3	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนน้ำกร่อย อาจพบชั้นดินเลนของตะกอนน้ำทะเลที่ไม่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินกรดกำมะถันภายในความลึก 150 ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง
5	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง
6	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
7	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง
10	ดินเปรี้ยวจัดระดับต้นที่เกิดจากตะกอนน้ำทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
11	ดินเปรี้ยวจัดระดับลึกปานกลางที่เกิดจากตะกอนน้ำทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก เพราะการระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
12	ดินเลนเค็มชายทะเลและไม่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินกรดกำมะถัน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเลวมาก ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง
13	ดินเลนเค็มชายทะเลที่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินกรดกำมะถัน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเลวมาก ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง
14	ดินเปรี้ยวจัดระดับลึกปานกลางและมีชั้นดินเลนที่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินเปรี้ยวจัดหรือดินกรดกำมะถันภายในความลึก 150 ซม. จากผิวดิน ดินบนปฏิกริยาเป็นกรดจัดมากและดินล่างมีปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
16	ดินทรายแป้งลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากการระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
17	ดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
18	ดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง
22	ดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
23	กลุ่มดินทรายลึกมากที่เกิดจากตะกอนทรายชายทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
59	ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อน ชั้นดินมีลักษณะเป็นชั้นสลับ เนื้อดินไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับตะกอนที่มาทับถม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ที่มา: คู่มือการจัดการดินจังหวัดปัตตานี

ตารางที่ 4.3.3-5(ต่อ) กลุ่มชุดดินที่พบในจังหวัดปัตตานี

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ดอนที่เป็นเขตดินชั้น	
26	ดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อละเอียด ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
32	ดินร่วนหรือดินทรายแป้งละเอียดลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนริมแม่นํ้าปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง
34	ดินร่วนละเอียดลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
39	ดินร่วนหยาบลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
42	ดินทรายที่มีชั้นดานอินทรีย์ภายในความลึก 100 ซม. จากผิวดินปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงปานกลาง การระบายน้ำค่อนข้างมาก อยู่บนชั้นดินที่มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
43	ดินทรายลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือสันทรายชายทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
45	ดินต้นถึงลูกรัง เศษหินหรือก้อนหิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
50	ดินร่วนลึกปานกลางถึงเศษหิน ก้อนหินหรือชั้นหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
51	ดินต้นถึงชั้นหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
60	ดินตะกอนนํ้าพาเชิงซ้อน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
พื้นที่ลาดเชิงซ้อนหรือพื้นที่ภูเขา	
62	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนที่มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษา สํารวจและจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร

ที่มา: คู่มือการจัดการดินจังหวัดปัตตานี

ตารางที่ 4.3.3-6 กลุ่มชุดดินที่พบในจังหวัดนราธิวาส

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ลุ่ม	
6	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
10	ดินเปรี้ยวจัดระดับตื้นที่เกิดจากตะกอนน้ำทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
13	ดินเลนเค็มชายทะเลที่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินกรดกำมะถัน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเลวมาก ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง
14	ดินเปรี้ยวจัดระดับลึกปานกลางและมีชั้นดินเลนที่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินเปรี้ยวจัดหรือดินกรดกำมะถัน ภายในความลึก 150 ซม. จากผิวดิน ดินบนปฏิกริยาเป็นกรดจัดมากและดินล่างมีปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
16	ดินทรายแฉะลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากการระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
17	ดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้า ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
23	กลุ่มดินทรายลึกมากที่เกิดจากตะกอนทรายชายทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
57	ดินที่มีวัสดุอินทรีย์หนากว่า 40-100 ซม. จากผิวดิน ที่อยู่บนตะกอนน้ำทะเลปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเลวมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำมีน้ำท่วมขังนานเกือบตลอดทั้งปี
58	ดินที่มีวัสดุอินทรีย์หนามากกว่า 100 ซม. จากผิวดิน มีปฏิกริยาดินเป็นกรดและมีการระบายน้ำเลวมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีน้ำท่วมขังนานเกือบตลอดปี
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ดอนที่เป็นเขตดินขึ้น	
26	ดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อละเอียด ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
32	ดินร่วนหรือดินทรายแฉะละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนริมแม่น้ำปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง
34	ดินร่วนละเอียดถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
39	ดินร่วนหยาบถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
42	ดินทรายที่มีชั้นดานอินทรีย์ภายในความลึก 100 ซม. จากผิวดินปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงปานกลาง การระบายน้ำค่อนข้างมาก อยู่บนชั้นดินที่มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
43	ดินทรายลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือดินทรายชายทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ที่มา: คู่มือการจัดการดินจังหวัดนราธิวาส

ตารางที่ 4.3.3-6(ต่อ) กลุ่มชุดดินที่พบในจังหวัดนราธิวาส

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ดอนที่เป็นเขตดินชั้น	
50	ดินร่วนลึกปานกลางถึงเศษหิน ก้อนหินหรือชั้นหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
51	ดินเหนียวลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น ลูกรังหรือเศษหิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
53	ดินเหนียวลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น ลูกรังหรือเศษหิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
พื้นที่ลาดเชิงชันหรือพื้นที่ภูเขา	
62	พื้นที่ลาดชันเชิงชันที่มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษา สำรวจและจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร

ที่มา: คู่มือการจัดการดินจังหวัดนราธิวาส

4.3.4 ทรัพยากรแร่ธาตุ

จังหวัดสงขลา มีเหมืองแร่ที่สัมปทานและเปิดทำการแล้ว 10 แห่ง คนงาน 110 คน มีรายได้จากค่าภาคหลวงแร่รวมจำนวน 2,417,047.06 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2540 จำนวน 331,725.82 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 15.91 แร่ธาตุที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลา ได้แก่

- แร่ดีบุก พื้นที่พบ ต.ท่าหมอไพร อ.จะนะ
- หินดินดาน (เพื่ออุตสาหกรรม ปูนซีเมนต์), หินควอตซ์, หินคอร์ตไซต์, หินทราย (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) พื้นที่พบ ต.เกาะสะบ้า อ.เทพา
- หินอุตสาหกรรมชนิดหินแกรนิต (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) ต.ท่าหมอไพร ต.คลองเปี้ยะ อ.จะนะ, ต.ทุ่งหวัง อ.เมือง
- หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูน (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) ต.ทุ่งตำเสา อ.หาดใหญ่ ต.คูหาใต้ ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ
- แร่หินประดับชนิดหินแกรนิต พื้นที่พบ ต.ท่าหมอไพร อ.จะนะ

จังหวัดสตูลมีเหมืองแร่ที่สัมปทานและเปิดทำการ 2 แห่ง คนงานรวม 50 ราย รายได้จากค่าภาคหลวงแร่และค่าธรรมเนียมแร่ จำนวนทั้งสิ้น 2,473,994.56 บาท แร่ธาตุที่สำคัญ คือ หินอุตสาหกรรม ชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้างตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง สภาพทางธรณีวิทยาของจังหวัดสตูล มีชั้นหินที่อายุแตกต่างกันหลายยุค ทำให้มีการพบแหล่งแร่และแร่ที่สำคัญหลายชนิดด้วยกัน ได้แก่

- แปะไรต์ พบบริเวณอำเภอทุ่งหว้าและอำเภอควนกาหลง
- พลวง พบบริเวณอำเภอควนกาหลงและอำเภอละงู

- ดิบุก พบบริเวณอำเภอควนโดนและอำเภอควนกาหลง
- แร่อื่นๆอีกหลายชนิด เช่น ถ่านหิน หินปูนและวุลแฟรม เป็นต้น

จังหวัดยะลาพบแหล่งแร่ที่สำคัญ ได้แก่

- ดิบุก พบใน 4 แหล่งสำคัญ ได้แก่ อำเภอยะหา ในเขตตำบลตาชีและตำบลปะแต อำเภอเมืองยะลา ในเขตตำบลลำพะยา อำเภอรามันในเขตตำบลป้อมมัง ตำบลยะดีและตำบลบาลอ อำเภอบันนังสตา ในเขตตำบลถ้ำทะลุ อำเภอเบตงในเขตตำบลอัยเยอร์เวง และตำบลตานาะแมเราะ

- แมงกานีส พบบริเวณตอนเหนือของตำบลท่าธง อำเภอรามัน
- หินปูน พบบริเวณอำเภอเมืองในเขตตำบลลำใหม่ ตำบลลิถล และตำบลพร่อน อำเภอกรงปินังในเขตตำบลห้วยกระทิง อำเภอบันนังสตาในเขตตำบลบันนังสตาและตำบลถ้ำทะลุและอำเภอธารโตในเขตตำบลธารโต

- ตะกั่ว พบบริเวณพื้นที่บริเวณเล็ก ๆ ในเขตอำเภอยะหา บริเวณทางด้านใต้ของตำบลปะแต และอำเภอบันนังสตา บริเวณตอนเหนือของตำบลถ้ำทะลุ

- หินอ่อน เป็นแร่ที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดยะลาประเภทหนึ่งในฐานะของแหล่งหินอ่อนสีชมพูแหล่งเดียวของประเทศไทยในพื้นที่ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมือง

- ทังสแตน พบบริเวณทางตอนเหนือของตำบล ตานาะแมเราะ อำเภอเบตง
- เหมืองหิน พบบริเวณอำเภอเมืองในเขตตำบลลำใหม่ ตำบลลิถล และตำบลพร่อน อำเภอบันนังสตาในเขตตำบลถ้ำทะลุ และอำเภอเบตงในเขตตำบล ตานาะแมเราะ

จังหวัดปัตตานี มีรายได้จากค่าภาคหลวงแร่หินอุตสาหกรรมชนิดแกรนิต (เพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง) ไม่มากนักเนื่องจากมีผู้ประกอบการเหมืองแร่เพียง 2 รายเท่านั้น รายได้แต่ละปีอยู่ระหว่าง 200,000 - 300,000 บาท ปัจจุบันไม่ได้ทำเหมืองแร่แต่อย่างใด เนื่องจากอยู่ระหว่างต่ออายุประทานบัตร 1 ราย และอยู่ในระหว่างดำเนินการขอใบอนุญาต ชื่อ มี ใช้ ซึ่งวัตถุประสงค์ (แบบ ป.5) 1 ราย และมีการพบแหล่งแร่และแร่ที่สำคัญอื่นๆ ได้แก่

- ดิบุก พบบริเวณ ตำบลเตราะบอนและตำบลกะคูน อำเภอสายบุรี ตำบลปล่อยหอย อำเภอกะพ้อ ตำบลบ้านกลาง อำเภอปะนาเระ และตำบลทุ่งพลา อำเภอโคกโพธิ์

- แมงกานีส พบบริเวณตำบลลูโบะยีไร เขตอำเภอมายอ
- วุลแฟรม พบบริเวณตำบลทุ่งพลาอำเภอ โคกโพธิ์

จังหวัดนราธิวาสพบแหล่งแร่ที่สำคัญ ได้แก่

- ดิบุก พบบริเวณอำเภอหรือเสาะ อำเภอระแงะ
- ดินขาว พบบริเวณอำเภอสุไหงปาดี อำเภอเจาะไอร้อง
- ทองคำ พบบริเวณบ้านโต๊ะไม้ อำเภอสุคีริน
- มังกานีส และทองแดง พบบริเวณพื้นที่รอยต่ออำเภอสุไหงปาดี และอำเภอแว้ง
- เหล็ก พบบริเวณพื้นที่ อำเภอหรือเสาะ

4.3.5 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

การใช้พื้นที่ จังหวัดสงขลามีพื้นที่ทั้งหมด 4,621,181 ไร่ จากข้อมูลปี 2552 ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม 3,170,973 ไร่ (68.81%) พื้นที่ป่าไม้ ที่มีสภาพเป็นป่า 626,212 ไร่ (13.55%) พื้นที่ชุมชน 221,687 ไร่ (4.18%) แหล่งน้ำ 376,559 ไร่ (8.14%) พื้นที่ไม่ได้จำแนกหรือพื้นที่อื่นๆ 225,750 ไร่ (4.89%)

จังหวัดสตูลมีพื้นที่ทั้งหมด 1,549,361 ไร่ จากข้อมูลปี 2552 ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม 675,244 ไร่ (43.58%) พื้นที่ป่าไม้ที่มีสภาพเป็นป่า 709,439 ไร่ (45.79%) พื้นที่ชุมชน 34,841 ไร่ (2.26%) แหล่งน้ำ 116,412 ไร่ (7.51%) พื้นที่ไม่ได้จำแนกหรือพื้นที่อื่นๆ 13,425 ไร่ (0.86%)

จังหวัดยะลามีพื้นที่ทั้งหมด 2,825,670 ไร่ จากข้อมูลปี 2552 ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม 1,460,578 ไร่ (51.68%) พื้นที่ป่าไม้ที่มีสภาพเป็นป่า 1,159,592 ไร่ (41.05%) พื้นที่ชุมชน 76,092 ไร่ (7.17%) แหล่งน้ำ 43,174 ไร่ (1.53%) พื้นที่ไม่ได้จำแนกหรือพื้นที่อื่นๆ 86,238 ไร่ (3.05%)

จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ทั้งหมด 1,212,144 ไร่ จากข้อมูลปี 2552 ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม 953,947 ไร่ (77.22 %) พื้นที่ป่าไม้ที่มีสภาพเป็นป่า 103,232 ไร่ (8.36%) พื้นที่ชุมชน 88,673 ไร่ (7.17%) แหล่งน้ำ 28,851 ไร่ (2.34 %) พื้นที่ไม่ได้จำแนกหรือพื้นที่อื่นๆ 60,787 ไร่ (4.91%)

จังหวัดนราธิวาสมีพื้นที่ทั้งหมด 2,797,144 ไร่ จากข้อมูลปี 2552 ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม 1,519,021 ไร่ (54.31 %) พื้นที่ป่าไม้ที่มีสภาพเป็นป่า 980,239 ไร่ (35.04%) พื้นที่ชุมชน 104,652 ไร่ (3.73%) แหล่งน้ำ 25,751 ไร่ (0.93 %) พื้นที่ไม่ได้จำแนกหรือพื้นที่อื่นๆ 167,473 ไร่ (5.99%)

จากข้อมูลปี 2552 พบว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่ใช้ในการทำการเกษตร และเป็นพื้นที่ป่าไม้ แต่เมื่อเทียบข้อมูลปี 2550 แล้วพบว่าในจังหวัดสงขลา ยะลา ปัตตานี มีเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยโดยในจังหวัดปัตตานีเพิ่มมากที่สุด ส่วนพื้นที่เกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลงในทั้ง 5 จังหวัด ส่วนพื้นที่ป่าไม้ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาสพื้นที่ป่าไม้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2.2.3-4 การใช้ที่ดินจำแนกตามประเภท ปี 2550

จังหวัด	เนื้อที่		เนื้อที่แยกประเภทการใช้ที่ดินปี 2550 (ไร่)									
			ชุมชน		เกษตรกรรม		ป่าไม้		แหล่งน้ำ		พื้นที่อื่นๆ	
	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ
สงขลา	4,621,181	100	204,269	4.41	3,183,519	68.90	630,759	13.65	375,781	8.13	375,853	4.91
สตูล	1,549,361	100	44,311	2.86	699,071	45.12	761,975	49.18	21,226	1.37	14,099	0.91
ยะลา	2,825,674	100	75,728	2.68	1,656,127	58.61	1,001,136	35.43	40,407	1.43	21,192	0.75
ปัตตานี	1,212,722	100	75,698	6.23	950,108	78.36	99,580	8.21	27,548	2.26	59,788	4.94
นราธิวาส	2,797,144	100	108,951	3.88	1,757,099	62.83	844,138	30.19	23,442	0.83	63,514	2.27

ที่มา: ฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ กรมพัฒนาที่ดิน

ตารางที่ 2.2.3-5 การใช้ที่ดินจำแนกตามประเภท ปี 2552

จังหวัด	เนื้อที่		เนื้อที่แยกประเภทการใช้ที่ดินปี 2552 (ไร่)									
			ชุมชน		เกษตรกรรม		ป่าไม้		แหล่งน้ำ		พื้นที่อื่นๆ	
	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ
สงขลา	4,621,181	100	221,687	4.81	3,170,973	68.81	626,212	13.55	376,559	8.14	225,750	4.89
สตูล	1,549,361	100	34,841	2.26	675,244	43.58	709,439	45.79	116,412	7.51	13,425	0.86
ยะลา	2,825,674	100	76,092	2.69	1,460,578	51.68	1,159,592	41.05	43,174	1.53	86,238	3.05
ปัตตานี	1,212,722	100	88,673	7.17	953,947	77.22	103,232	8.36	28,851	2.34	60,787	4.91
นราธิวาส	2,797,144	100	104,652	3.73	1,519,021	54.31	980,239	35.04	25,751	0.93	167,473	5.99

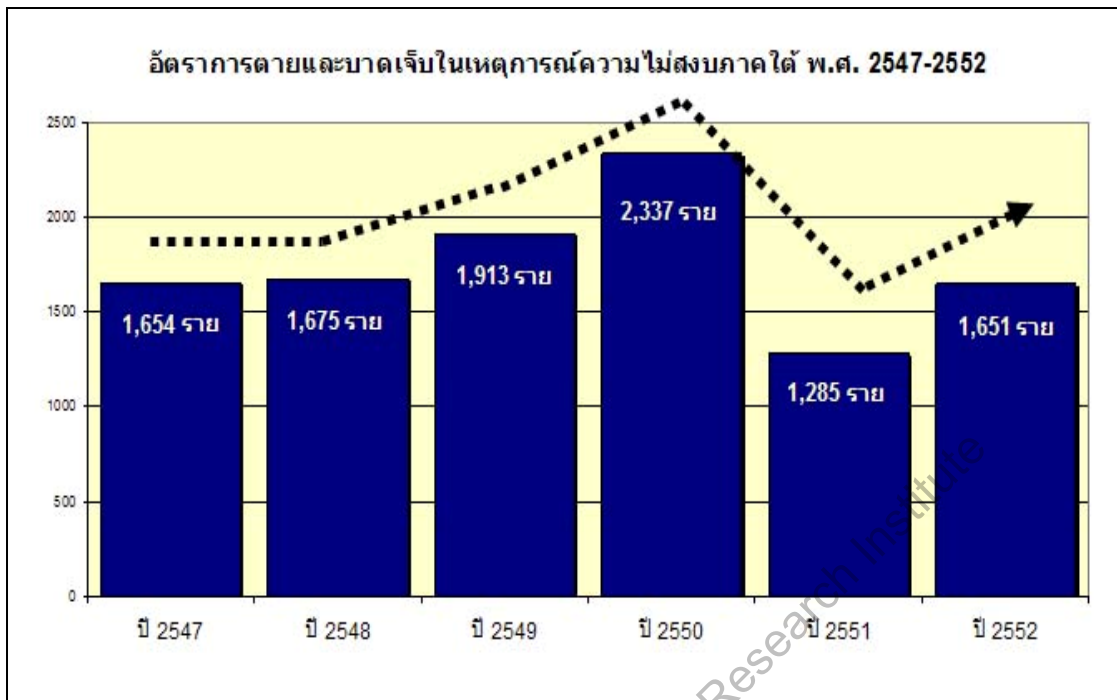
ที่มา: ฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ กรมพัฒนาที่ดิน

4.4 สถานการณ์ความไม่สงบใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากข้อมูลศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้เสนอข้อมูลว่าตั้งแต่มกราคม 2547 ถึงเดือนมกราคม 2553 ได้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้น 9,446 ครั้ง ทำให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ 4,100 ราย บาดเจ็บ 6,509 ราย รวมผู้ได้รับผลกระทบจากการบาดเจ็บและเสียชีวิตอีกประมาณ 53,045 ราย เมื่อดูสถิติเป็นรายปีจะพบว่า ในปี 2547 มีคนตายและบาดเจ็บ 1,654 คน ปี 2548 มีคนตายและบาดเจ็บ 1,675 คน ปี 2549 มีคนตายและบาดเจ็บ 1,913 คน ปี 2550 มีคนตายและบาดเจ็บ 2,337 คน ปี 2551 มีคนตายและบาดเจ็บ 1,285 คน และปี 2552 มีคนตายและบาดเจ็บ 1,651 คน ดังภาพที่ 4.4-1 โดยพบว่าผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่จะเป็นชาวมุสลิมมากกว่ามากกว่าชาวพุทธแต่ในกลุ่มผู้ได้รับบาดเจ็บนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคนพุทธมากกว่ามุสลิม ดังจะเห็นได้จากกลุ่มผู้ตายเป็นคนมุสลิม ร้อยละ 58.95 (2,417 คน) คนพุทธร้อยละ 38.02 (1,559 คน) ในกลุ่มผู้ได้รับบาดเจ็บ ซึ่งเป็นคนพุทธร้อยละ 59.82 (3,894 คน) คนมุสลิมร้อยละ 32.17 (2,094 คน) ดังภาพที่ 4.4-2

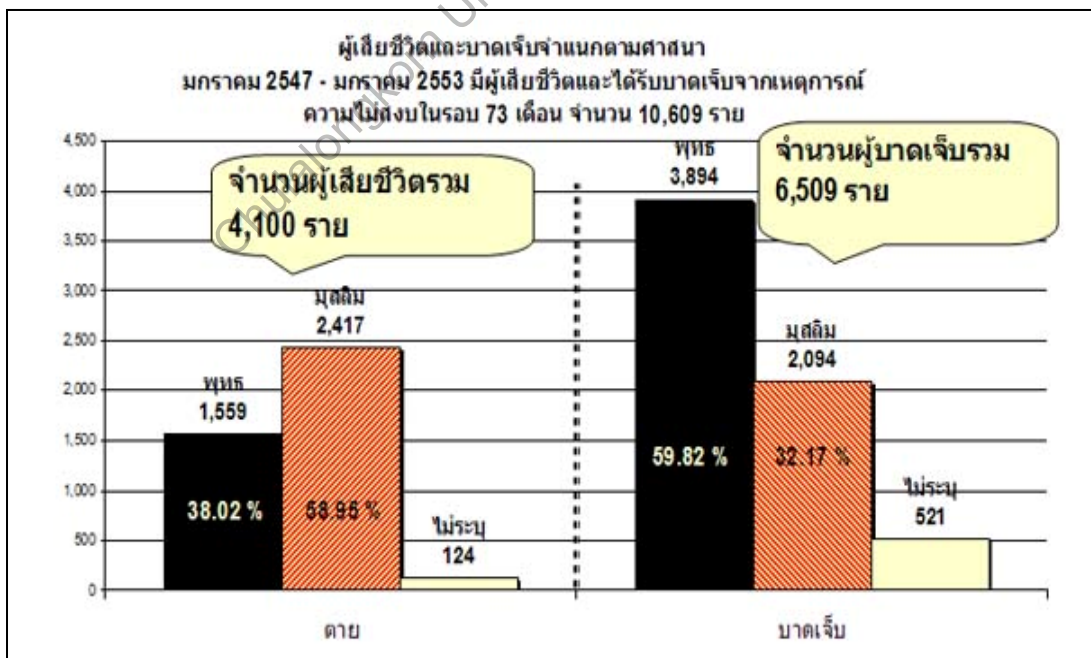
หากพิจารณาเป็นรายอาชีพ พบว่า ผู้ที่ตกเป็นเป้าหมายความรุนแรงมักอยู่ในกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ ที่หากไม่นับราษฎรทั่วไปโดยจำแนกเป็นสัดส่วนคือ ราษฎรร้อยละ 50 ทหารร้อยละ 16 ตำรวจร้อยละ 11 ชุติรักษาความปลอดภัยภายในหมู่บ้าน (ชรบ) และอาสาสมัคร ร้อยละ 5 กำนันผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 4 ลูกจ้างของรัฐร้อยละ 4 เยาวชนร้อยละ 2 ข้าราชการร้อยละ 2 อบต.และ อบจ.ร้อยละ 1 ที่เหลือเป็นอาชีพอื่นๆ ดังภาพที่ 4.4-3

ภาพที่ 4.4-1 แผนภูมิแสดงอัตราการตายและบาดเจ็บในเหตุการณ์ความไม่สงบภาคใต้ ปี 2547-2552

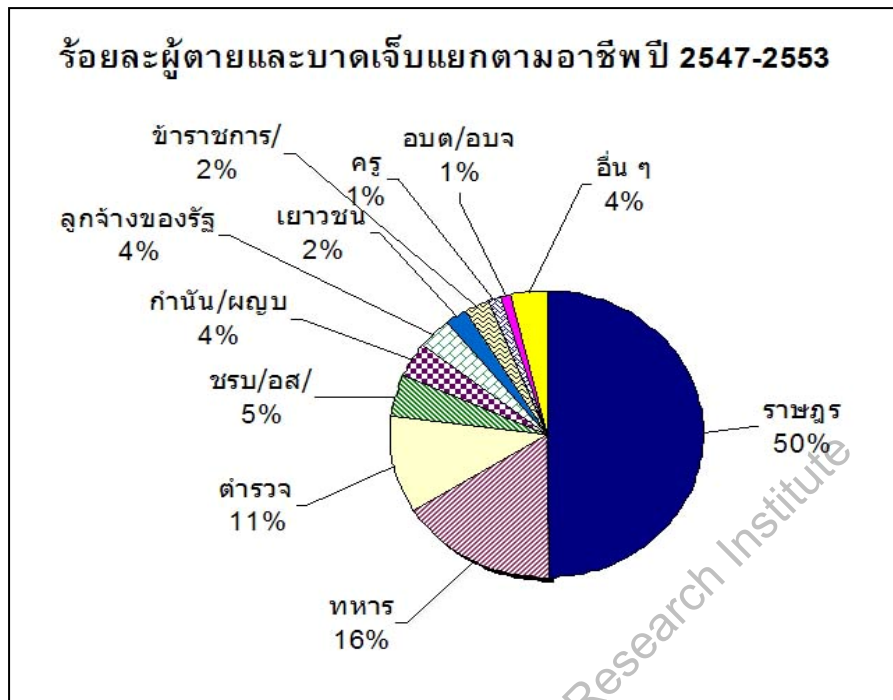
ที่มา : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภาพที่ 4.4-2 แผนภูมิแสดงจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บตามศาสนา

ที่มา : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

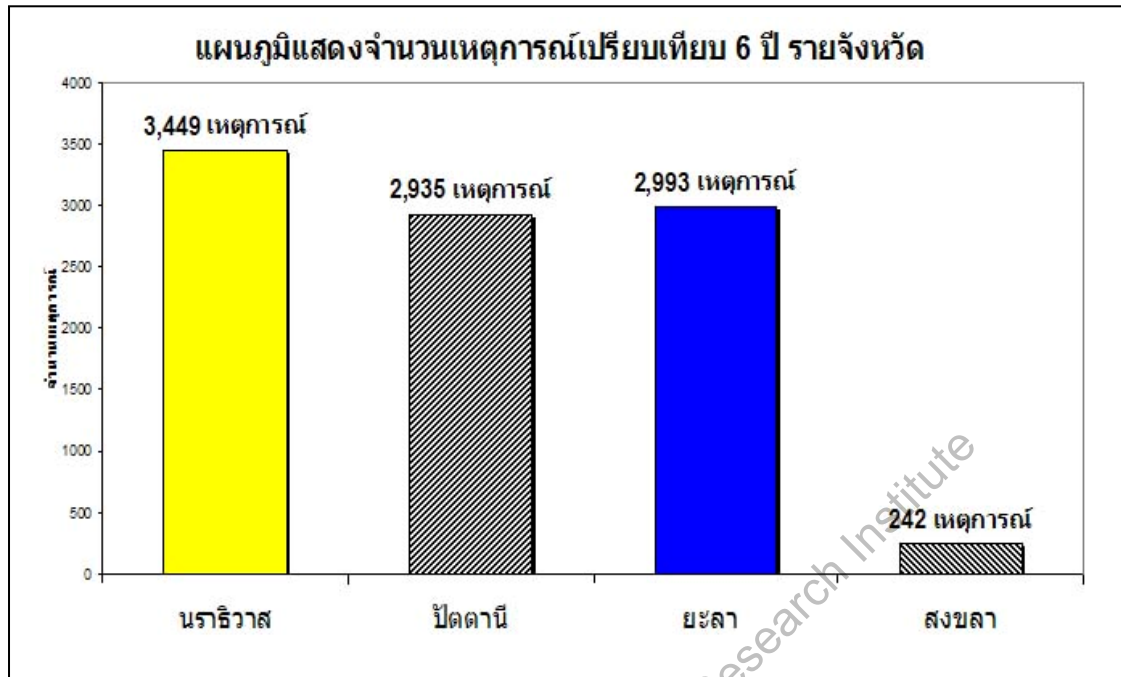
ภาพที่ 4.4-3 แผนภูมิแสดงจำนวนร้อยละผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บแยกตามอาชีพ

ที่มา : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

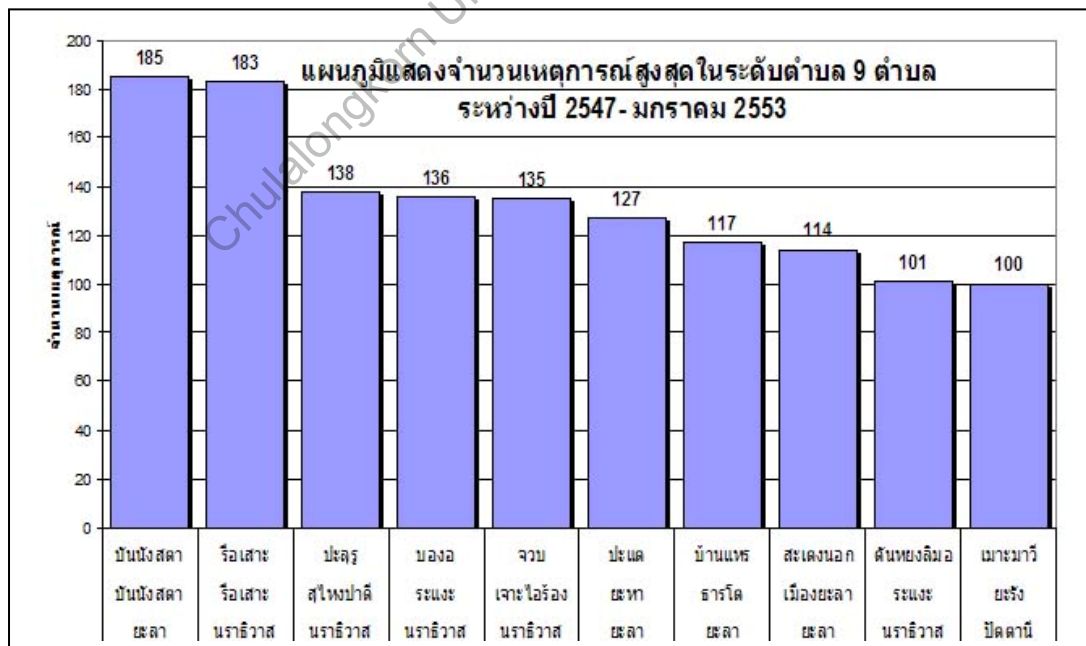
เมื่อพิจารณาแนวโน้มเหตุการณ์ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปี 2552 จะเห็นได้ว่า เหตุการณ์ความไม่สงบ ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปี 2548 เพิ่มสูงขึ้น และค่อยๆ ลดลงจนถึงปี 2551 ซึ่งพบว่าในปี 2547 เกิดเหตุการณ์ 1,838 ครั้ง ในปี 2548 เกิดเหตุการณ์ 2,173 ครั้ง ในปี 2549 เกิดเหตุการณ์ 1,847 ครั้ง และในปี 2550 เกิดเหตุการณ์ 1,850 ครั้ง แต่ทว่าหลังจากปลายปี 2550 เหตุการณ์ความไม่สงบมีแนวโน้มลดลง ผลที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ ในช่วงปี 2551 มีเหตุการณ์เกิดขึ้นประมาณ 821 ครั้ง แต่ในปี 2552 เหตุการณ์ความไม่สงบดูคล้ายกับว่าจะเพิ่มสูงขึ้นอีกระดับหนึ่ง มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในปีดังกล่าวประมาณ 1,035 ครั้ง ถ้าวิเคราะห์เป็นรายจังหวัดจะพบว่า จังหวัดนราธิวาส มีเหตุการณ์ความไม่สงบสูงสุด รองลงมาคือจังหวัดยะลาและจังหวัดปัตตานี โดยสถิติเหตุการณ์ความไม่สงบตั้งแต่ปี 2547-2552 เป็นรายจังหวัดพบว่า เหตุการณ์ที่จังหวัดนราธิวาสเกิดขึ้น 3,449 ครั้ง จังหวัดยะลา 2,993 ครั้ง จังหวัดปัตตานี 2,935 ครั้ง และจังหวัดสงขลา 242 ครั้ง ดังภาพที่ 4.4-4

ภาพที่ 4.4-4 แผนภูมิแสดงจำนวนเหตุการณ์เปรียบเทียบเป็นรายจังหวัด

ที่มา : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภาพที่ 4.4-5 แผนภูมิแสดงเหตุการณ์สูงสุดในระดับ 9 ตำบล ระหว่างปี 2547-2553

ที่มา : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ถ้าพิจารณาระดับหน่วยย่อยสุดคือระดับตำบล เห็นได้ว่าตำบลที่มีระดับความรุนแรงสูงสุด 9 ลำดับแรกก็คือ ตำบลบันนังสตา (อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา) ตำบลรือเสาะ (อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส) ตำบลปะลุก (อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส) ตำบลบองอ (อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส) ตำบลจวบ (อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส) ตำบลปะแต (อำเภอยะหา จังหวัดยะลา) ตำบลบ้านแห (อำเภอธารโต จังหวัดยะลา) ตำบลสะเตงนอก (อำเภอเมือง จังหวัดยะลา) ตำบลตันหยงลิมอ (อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส) และตำบลเกาะมาวี (อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี) ดังภาพที่ 4.4-5 (ที่มา : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

Chulalongkorn University Social Research Institute

บทที่ 5

สถานการณ์แนวโน้มทางเศรษฐกิจ

5.1 ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด

ผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ ราคาประจำปีของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี 2552 อันได้แก่ จังหวัดสงขลา มีมูลค่า 153,022 ล้านบาท จังหวัดสตูล 25,984 ล้านบาท จังหวัด ยะลา 39,224 ล้านบาท จังหวัดปัตตานี 39,658 ล้านบาท และจังหวัดนราธิวาส 48,357 ล้านบาท พบว่าเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลาใหญ่เป็นอันดับที่หนึ่งใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ รองลงมาคือ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสตูลตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลาซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดมีมูลค่ามากกว่าเศรษฐกิจจังหวัดสตูลซึ่งเศรษฐกิจเล็กที่สุดอยู่มากประมาณ 5 เท่าตัว ส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเฉลี่ยต่อคนต่อปี (GPP Per capita) ในปี 2552 พบว่าจังหวัดสงขลา มีมูลค่า เท่ากับ 105,782 บาท จังหวัดสตูล 90,103 ล้านบาท จังหวัดยะลา 81,736 บาท จังหวัดปัตตานี 58,092 บาท และจังหวัดนราธิวาส 63,180 บาท พบว่าเมื่อพิจารณาจากตัวเลข GPP Per capita แล้วรายได้โดยเฉลี่ยของประชากรต่อคนต่อปีของทุกจังหวัดแล้วสงขลามีค่า GPP Per capita สูงที่สุด รองลงมาคือจังหวัดสตูล ยะลา นราธิวาสและปัตตานี ตามลำดับ การที่สตูลมี GPP Per capita สูงรองลงมาจากสงขลา เนื่องจากจังหวัดสตูลมีประชากรน้อยที่สุดใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ส่วนจังหวัดปัตตานีพบว่ามีค่า GPP Per capita น้อยที่สุดเนื่องจากจังหวัดปัตตานี มีประชากรค่อนข้างมาก และค่าGPP ณ ราคาประจำปีไม่สูงเท่าไรนัก เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ GPP Per capita ของทุกจังหวัดส่งเทียบกับ 14 จังหวัดในภาคใต้พบว่า จังหวัดสงขลามี GPP Per capita สูงเป็นอันดับที่ 5 ของภาคใต้ ในขณะที่จังหวัดสตูลสูงเป็นอันดับที่ 8 จังหวัดยะลาเป็นอันดับที่ 9 นราธิวาสเป็นอันดับที่ 12 และปัตตานีเป็นอันดับที่ 14 และเมื่อพิจารณาจากตัวเลข GPP Per capita แล้วรายได้โดยเฉลี่ยของประชากรต่อคนต่อปีของจังหวัดสงขลาที่มีตัวเลข GPP Per capita สูงที่สุดใน 5 จังหวัดสูงกว่าของจังหวัดนราธิวาสซึ่งมีตัวเลข GPP Per capita ต่ำที่สุดอยู่ถึงคนละ 42,602 บาท (ดังตาราง 5.1-1)

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ของทั้ง 5 จังหวัดโดยพิจารณาจากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดราคาคงที่เฉลี่ยในช่วงเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2548 ถึง 2552 พบว่าจังหวัดสงขลาเฉลี่ยเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 0.59 ต่อปี จังหวัดสตูลเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 2.68 ต่อปี จังหวัดยะลาเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 2.81 ต่อปี จังหวัดนราธิวาส เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.92 ต่อปี จังหวัดปัตตานีเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 2.8 ต่อปี ซึ่งยะลานั้นพบว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สูงที่สุดโดยเฉลี่ย ส่วนสงขลาพบว่ามีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่ำที่สุดใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลาที่มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยในช่วงระยะเวลา 8 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือสัดส่วน GPP สาขาเกษตรกรรมมีค่าเท่ากับ 25.95% และสาขาภาคนอก

เกษตรกรรมมีค่าเท่ากับ 74.05% ในปี 2545 เทียบกับ GPP ปี 2552 ซึ่งสาขาเกษตรกรรมมีค่าเท่ากับ 23.01% และสาขาภาคนอกเกษตรกรรมมีค่าเท่ากับ 76.99% กล่าวคือโครงสร้างเศรษฐกิจในภาคการเกษตรโดยเฉพาะยางพาราขยายตัวอย่างมากซึ่งโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลาภาคเกษตรกรรมบทบาทน้อยกว่าภาคนอกเกษตรกรรมอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างเศรษฐกิจของ สตูลและ นราธิวาส แล้วปรากฏว่า ภาคเกษตรกรรมและประมงมีความสำคัญพอๆ กับภาคนอกเกษตรกรรม ส่วนจังหวัดยะลาและ ปัตตานี ที่มีอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงที่สุดนั้น นั้น ภาคเกษตรกรรมมีบทบาทน้อยกว่าภาคนอกเกษตรกรรมอยู่ไม่มากนัก (ดังตาราง 5.1-2)

ตารางที่ 5.1-1 เปรียบเทียบ GPP ของ 14 จังหวัดภาคใต้

ภาคใต้	GPP 2009p1 (ล้านบาท)	ประชากร 2009p1 (ล้านคน)	PER CAPITA 2009p1 (บาท)
ภูเก็ต	70,196	297	236,401
สุราษฎร์ธานี	123,451	999	123,633
ระนอง	18,197	188	96,902
พังงา	33,437	265	125,944
กระบี่	49,236	392	125,595
ชุมพร	52,048	505	99,052
นครศรีธรรมราช	123,651	1,712	72,242
สงขลา	153,022	1,447	105,782
สตูล	25,984	288	90,103
ยะลา	39,224	480	81,736
ตรัง	59,584	680	81,575
นราธิวาส	48,357	765	63,180
พัทลุง	32,962	560	58,812
ปัตตานี	39,658	683	58,092

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 5.1-2 ผลិតภัณท์มวลรวมจ้งหวัดในราคาประจำปี จ้งหวัดสงขลา

หน่วย: (ล้านบาท)

รายการ	ผลิตภัณท์มวลรวมจ้งหวัดในราคาประจำปี				
	2548	2549r	2550r	2551r	2552p
ภาคเกษตรกรรม	37,492	44,244	41,931	41,670	36,828
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	23,126	30,097	31,209	33,316	27,550
การประมง	14,366	14,147	10,722	8,354	9,278
ภาคนอกเกษตรกรรม	104,505	109,348	113,863	118,098	116,194
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	534	609	562	907	3,538
การผลิตอุตสาหกรรม	42,762	44,569	45,246	46,242	40,937
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	2,885	3,241	3,276	3,058	3,705
การก่อสร้าง	5,245	5,198	4,939	5,225	4,948
ขายส่ง การขายปลีกและการซ่อมแซม	14,661	15,649	16,325	16,965	15,455
โรงแรมและภัตตาคาร	3,656	2,770	2,888	2,830	3,288
ขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	8,334	8,639	9,376	9,683	9,349
ตัวกลางทางการเงิน	3,815	4,334	4,894	5,406	5,618
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การเช่า	3,678	3,705	3,734	3,775	3,805
การบริหารราชการแผ่นดิน	6,860	7,287	7,759	8,321	8,863
การศึกษา	8,323	9,169	10,357	11,066	11,620
การบริการทางด้านสุขภาพ	2,917	3,287	3,618	3,745	4,149
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	729	835	827	806	846
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	55	58	63	69	74
ผลิตภัณท์มวลรวมจ้งหวัด	141,977	153,591	155,794	159,768	153,022
GPP Per capita (GPP)	111,312	110,545	110,527	111,843	105,782
ประชากร (พันคน)	1,368	1,389	1,410	1,429	1,447

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : r หมายถึงตัวเลขข้อมูลที่มีการปรับปรุงใหม่

ตารางที่ 5.1-3 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่ จังหวัดสงขลา

หน่วย: (ล้านบาท)

รายการ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่				
	2548	2549r	2550r	2551r	2552p
ภาคเกษตรกรรม	17,635	18,056	16,852	15,373	15,119
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	9,614	9,688	9,820	9,646	9,128
การประมง	8,021	8,368	7,032	5,727	5,990
ภาคนอกเกษตรกรรม	50,535	49,620	50,437	49,508	50,593
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	343	401	349	357	847
การผลิตอุตสาหกรรม	19,408	18,322	18,190	17,386	17,501
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	2,330	2,505	2,652	2,644	2,770
การก่อสร้าง	2,299	2,160	1,986	1,912	1,919
ขายส่ง การขายปลีกและการซ่อมแซม	7,581	7,767	7,892	7,738	7,130
โรงแรมและภัตตาคาร	1,517	1,191	1,203	1,127	1,329
ขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	5,992	5,907	6,105	6,081	6,444
ตัวกลางทางการเงิน	1,064	2,131	2,354	2,454	2,549
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การเช่า	2,372	2,425	2,455	2,514	2,567
การบริหารราชการแผ่นดิน	2,446	2,401	2,501	2,547	2,604
การศึกษา	2,796	2,830	3,085	3,108	3,185
การบริการทางด้านสุขภาพ	1,069	1,113	1,202	1,194	1,282
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	396	444	438	420	440
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	24	24	25	27	28
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	68,170	67,676	67,289	64,881	65,711
เฉลี่ยร้อยละอัตราความเจริญต่อปี	6.55	-0.72	-0.57	-3.57	1.27

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : r หมายถึงตัวเลขข้อมูลที่มีการปรับปรุงใหม่

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในราคาประจำปีของจังหวัดสตูลปี 2552 มีมูลค่าทั้งสิ้น 25,984 ล้านบาท เทียบกับ 21,970 ล้านบาทในปี 2548 หรือ GPP ของจังหวัดสตูลเพิ่มขึ้น 4,014 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นเป็นเฉลี่ยร้อยละ 2.68 ต่อปีและผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเฉลี่ยต่อคนต่อปี (GPP Per capita) เพิ่มจาก 80,769 บาท ในปี 2548 เป็น 90,103 บาท ในปี 2552 หรือเพิ่มขึ้น 9,334 บาท ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ดังปรากฏใน (ดังตาราง 5.1-4) และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ GPP Per capita ในภาคใต้โดยข้อมูลของ สศช. ปรากฏว่าในปี 2552 รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อคนต่อปีของประชากรในจังหวัดสตูลสูงเป็นอันดับที่ 8 ของ 14 จังหวัดภาคใต้และเป็นอันดับ 2 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รองจากสงขลา

เมื่อพิจารณาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดสตูลโดยพิจารณาจากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่ (GPP at Constant 2009 Prices) ที่จัดทำโดย สศช. ในช่วงเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2548 ถึง 2552 เฉลี่ยเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 2.68 ต่อปี ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงนัก (ดังตาราง 5.1-5) เมื่อพิจารณาโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดสตูลโดยพิจารณาจากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากกล่าวคือสัดส่วน GPP จากภาคเกษตรกรรมและประมงในปี 2545 มีค่าเท่ากับ 49.83% เทียบกับ 50.05% ในปี 2552 ในขณะที่ GPP จากภาคนอกเกษตรกรรมมีสัดส่วนเป็น 50.17% และ 49.94% ในปี 2545 และ 2552 ตามลำดับ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดสตูลนั้น สาขาเกษตรกรรมและการประมงมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัดมากเมื่อเทียบกับสาขาการผลิตอื่นๆ เช่น สาขาอุตสาหกรรม เป็นต้น (ดังตาราง 5.1-5)

ตารางที่ 5.1-4 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาประจำปี จังหวัดสตูล

หน่วย: (ล้านบาท)

รายการ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาประจำปี				
	2548	2549r	2550r	2551r	2552p
ภาคเกษตรกรรม	11,566	12,707	12,189	12,949	12,808
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	5,844	7,406	7,823	8,459	7,820
การประมง	5,723	5,301	4,366	4,490	4,987
ภาคนอกเกษตรกรรม	10,404	11,656	12,411	13,235	13,176
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	140	165	161	162	166
การผลิตอุตสาหกรรม	2,620	2,921	3,047	3,610	3,104
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	265	318	335	341	419
การก่อสร้าง	491	559	731	624	736
ขายส่ง การขายปลีกและการซ่อมแซม	2,132	2,312	2,284	2,449	2,482
โรงแรมและภัตตาคาร	116	111	118	127	131
ขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	524	723	780	710	742
ตัวกลางทางการเงิน	278	369	427	457	454
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การเช่า	603	624	617	620	641
การบริหารราชการแผ่นดิน	911	970	1,043	1,123	1,055
การศึกษา	1,350	1,474	1,717	1,824	1,922
การบริการทางด้านสุขภาพ	423	486	548	610	705
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	547	618	600	572	611
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	5	5	5	6	6
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	21,970	24,363	24,600	26,184	25,984
GPP Per capita (GPP)	80,769	88,277	87,820	92,113	90,103
ประชากร (พันคน)	272	276	280	284	288

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : r หมายถึงตัวเลขข้อมูลที่มีการปรับปรุงใหม่

ตารางที่ 5.1-5 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่ จังหวัดสตูล

หน่วย: (ล้านบาท)

รายการ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่				
	2548	2549r	2550r	2551r	2552p
ภาคเกษตรกรรม	5,823	5,970	5,553	5,875	6,014
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	2,632	2,836	2,686	2,802	2,798
การประมง	3,191	3,135	2,866	3,073	3,216
ภาคนอกเกษตรกรรม	5,378	5,658	5,743	5,907	6,001
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	58	73	69	61	63
การผลิตอุตสาหกรรม	1,458	1,473	1,387	1,577	1,512
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	211	242	266	288	310
การก่อสร้าง	215	232	293	228	283
ขายส่ง การขายปลีกและการซ่อมแซม	1,102	1,147	1,104	1,117	1,146
โรงแรมและภัตตาคาร	65	62	62	63	71
ขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	507	577	610	615	622
ตัวกลางทางการเงิน	143	182	205	208	206
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การเช่า	404	424	424	436	455
การบริหารราชการแผ่นดิน	324	320	336	344	310
การศึกษา	461	465	521	521	535
การบริการทางด้านสุขภาพ	154	163	180	190	210
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	274	298	284	259	276
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	2	2	2	2	2
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	11,201	11,628	11,296	11,781	12,015
เฉลี่ยร้อยละอัตราความเจริญต่อปี	6.11	3.81	-2.85	4.29	1.98

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : r หมายถึงตัวเลขข้อมูลที่มีการปรับปรุงใหม่

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในราคาประจำปีของจังหวัดยะลาปี 2552 มีมูลค่าทั้งสิ้น 39,224 ล้านบาท เทียบกับ 30,665 ล้านบาทในปี 2548 หรือ GDP ของจังหวัดยะลาเพิ่มขึ้น 8,559 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นเป็นเฉลี่ยร้อยละ 2.81 ต่อปีและผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเฉลี่ยต่อคนต่อปี (GPP Per capita) เพิ่มขึ้นจาก 67,626 บาทในปี 2548 เป็น 81,736 บาท ในปี 2552 หรือเพิ่มขึ้น 14,110 บาท ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ดังปรากฏใน (ดังตาราง 5.1-6) และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ GDP Per capita ในภาคใต้โดยข้อมูลของ สศช. ปรากฏว่าในปี 2552 รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อคนต่อปีของประชากรในจังหวัดยะลาสูงเป็นอันดับที่ 9 ของ 14 จังหวัดภาคใต้และเป็นอันดับ 3 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

เมื่อพิจารณาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดยะลาโดยพิจารณาจากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่ (GPP at Constant 2009 Prices) ที่จัดทำโดย สศช. ในช่วงเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2548 ถึง 2552 เฉลี่ยเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 2.81 ต่อปี ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าจังหวัดอื่นๆ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ดังตาราง 5.1-7) เมื่อพิจารณาโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดยะลาโดยพิจารณาจากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่พบว่าการเปลี่ยนแปลงพอสมควร กล่าวคือสัดส่วน GDP จากภาคเกษตรกรรมและประมงในปี 2545 มีค่าเท่ากับ 58.67% เทียบกับ 40.35% ในปี 2552 ในขณะที่ GDP จากภาคนอกเกษตรกรรมมีสัดส่วนเป็น 41.32% และ 59.64% ในปี 2545 และ 2552 ตามลำดับ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดยะลานั้น สาขาเกษตรกรรมและการประมงมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัดน้อยลงเมื่อเทียบกับสาขาการผลิตอื่นๆ เช่น สาขาอุตสาหกรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดยะลามากขึ้น (ดังตาราง 5.1-7)

ตารางที่ 5.1-6 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาประจำปี จังหวัดยะลา

หน่วย: (ล้านบาท)

รายการ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาประจำปี				
	2548	2549r	2550r	2551r	2552p
ภาคเกษตรกรรม	12,852	16,930	18,284	20,894	17,901
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	12,807	16,888	18,242	20,863	17,866
การประมง	45	42	42	31	35
ภาคนอกเกษตรกรรม	17,813	18,807	20,172	21,052	21,323
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	342	354	349	341	341
การผลิตอุตสาหกรรม	2,124	2,371	2,573	2,751	2,336
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	438	446	423	420	478
การก่อสร้าง	906	915	942	1,367	1,285
ขายส่ง การขายปลีกและการซ่อมแซม	3,527	3,976	4,043	4,344	3,972
โรงแรมและภัตตาคาร	459	429	365	442	460
ขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	1,149	1,230	1,332	1,435	1,438
ตัวกลางทางการเงิน	788	726	825	945	986
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การเช่า	996	997	1,000	999	1,034
การบริหารราชการแผ่นดิน	3,199	3,301	3,553	2,844	3,366
การศึกษา	2,435	2,453	3,023	3,315	3,545
การบริการทางด้านสุขภาพ	1,097	1,247	1,391	1,513	1,721
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	340	351	338	322	345
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	11	12	13	14	15
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	30,665	35,737	38,456	41,945	39,224
GPP Per capita (GPP)	67,626	77,821	82,571	88,741	81,736
ประชากร (พันคน)	453	459	466	473	480

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : r หมายถึงตัวเลขข้อมูลที่มีการปรับปรุงใหม่

ตารางที่ 5.1-7 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่ จังหวัดยะลา

หน่วย: (ล้านบาท)

รายการ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่				
	2548	2549r	2550r	2551r	2552p
ภาคเกษตรกรรม	5,248	5,270	5,541	5,764	5,927
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	5,220	5,244	5,515	5,739	5,902
การประมง	29	26	25	24	25
ภาคนอกเกษตรกรรม	8,307	8,280	8,574	8,632	8,759
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	97	96	84	73	78
การผลิตอุตสาหกรรม	869	797	831	836	831
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	287	282	281	294	310
การก่อสร้าง	396	379	377	499	493
ขายส่ง การขายปลีกและการซ่อมแซม	1,823	1,972	1,953	1,980	1,832
โรงแรมและภัตตาคาร	225	215	176	202	220
ขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	1,030	1,065	1,113	1,181	1,166
ตัวกลางทางการเงิน	405	357	397	429	448
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การเช่า	669	685	691	707	736
การบริหารราชการแผ่นดิน	1,141	1,087	1,145	871	989
การศึกษา	790	748	898	930	971
การบริการทางด้านสุขภาพ	397	420	458	475	520
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	174	173	164	149	159
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	5	5	5	6	6
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	13,555	13,550	14,114	14,396	14,686
เฉลี่ยร้อยละอัตราความเจริญต่อปี	4.92	0.99	4.16	1.99	2.01

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : r หมายถึงตัวเลขข้อมูลที่มีการปรับปรุงใหม่

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในราคาประจำปีของจังหวัดนราธิวาสปี 2552 มีมูลค่าทั้งสิ้น 48,357 ล้านบาท เทียบกับ 35,441 ล้านบาทในปี 2548 หรือ GPP ของจังหวัดนราธิวาสเพิ่มขึ้น 12,916 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นเป็นเฉลี่ยร้อยละ 0.92 ต่อปีและผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเฉลี่ยต่อคนต่อปี (GPP Per capita) เพิ่มขึ้นจาก 49,046 บาทในปี 2548 เป็น 63,180 บาท ในปี 2552 หรือเพิ่มขึ้น 14,134 บาท ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ดังปรากฏใน (ดังตาราง 5.1-8) และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ GPP Per capita ในภาคใต้โดยข้อมูลของ สศช. ปรากฏว่าในปี 2552 รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อคนต่อปีของประชากรในจังหวัดนราธิวาสสูงเป็นอันดับที่ 12 ของ 14 จังหวัดภาคใต้และเป็นอันดับ 4 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

เมื่อพิจารณาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดนราธิวาสโดยพิจารณาจากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่ (GPP at Constant 2009 Prices) ที่จัดทำโดย สศช. ในช่วงเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2548 ถึง 2552 เฉลี่ยเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 0.92 ต่อปี ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เพิ่มขึ้นแต่ไม่สูงนัก (ดังตาราง 5.1-9) เมื่อพิจารณาโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดนราธิวาสโดยพิจารณาจากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่พบว่าการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยยกเว้นคือสัดส่วน GPP จากภาคเกษตรกรรมและประมงในปี 2545 มีค่าเท่ากับ 46.63% เทียบกับ 48.81% ในปี 2552 ในขณะที่ GPP จากภาคนอกเกษตรกรรมมีสัดส่วนเป็น 53.36% และ 51.18% ในปี 2545 และ 2552 ตามลำดับ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดนราธิวาสนั้น สาขาเกษตรกรรมและการประมงมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัดมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อเทียบกับสาขาการผลิตอื่นๆ เช่น สาขาอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มลดลง (ดังตาราง 5.1-9)

ตารางที่ 5.1-8 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาประจำปี จังหวัดนราธิวาส

หน่วย: (ล้านบาท)

รายการ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาประจำปี				
	2548	2549r	2550r	2551r	2552p
ภาคเกษตรกรรม	18,034	23,866	26,564	29,075	26,815
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	17,525	23,075	25,813	28,162	25,803
การประมง	508	791	751	913	1,013
ภาคนอกเกษตรกรรม	17,408	18,607	19,652	20,832	21,541
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	214	213	203	200	209
การผลิตอุตสาหกรรม	1,589	1,899	2,166	2,212	1,868
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	321	338	335	325	397
การก่อสร้าง	837	918	982	1,386	1,455
ขายส่ง การขายปลีกและการซ่อมแซม	4,432	4,271	4,416	4,531	4,296
โรงแรมและภัตตาคาร	169	154	150	176	201
ขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	982	1,240	983	1,107	1,160
ตัวกลางทางการเงิน	510	600	577	719	707
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การเช่า	1,282	1,292	1,295	1,292	1,335
การบริหารราชการแผ่นดิน	2,711	2,971	3,164	3,039	3,547
การศึกษา	3,016	3,239	3,778	4,147	4,435
การบริการทางด้านสุขภาพ	955	1,097	1,235	1,341	1,553
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	352	338	330	319	337
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	38	38	39	40	41
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	35,441	42,473	46,215	49,907	48,357
GPP Per capita (GPP)	49,046	58,056	62,284	66,248	63,180
ประชากร (พันคน)	723	732	742	753	765

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : r หมายถึงตัวเลขข้อมูลที่มีการปรับปรุงใหม่

ตารางที่ 5.1-9 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่ จังหวัดนราธิวาส

หน่วย: (ล้านบาท)

รายการ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่				
	2548	2549r	2550r	2551r	2552p
ภาคเกษตรกรรม	8,675	8,805	8,898	8,428	8,591
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	8,390	8,337	8,406	7,801	7,937
การประมง	285	468	492	626	654
ภาคนอกเกษตรกรรม	8,367	8,530	8,550	8,710	9,009
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	84	89	78	66	74
การผลิตอุตสาหกรรม	686	689	732	715	695
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	257	262	273	286	305
การก่อสร้าง	366	380	393	505	558
ขายส่ง การขายปลีกและการซ่อมแซม	2,291	2,120	2,135	2,067	1,983
โรงแรมและภัตตาคาร	81	75	68	75	90
ขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	967	1,193	959	1,065	1,128
ตัวกลางทางการเงิน	263	295	278	326	321
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การเช่า	865	889	896	915	950
การบริหารราชการแผ่นดิน	966	979	1,020	930	1,042
การศึกษา	996	1,005	1,132	1,172	1,222
การบริการทางด้านสุขภาพ	347	368	405	417	464
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	183	172	166	156	164
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	16	16	16	16	15
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	17,042	17,334	17,448	17,138	17,600
เฉลี่ยร้อยละอัตราความเจริญต่อปี	1.34	1.71	0.65	-1.77	2.69

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : r หมายถึงตัวเลขข้อมูลที่มีการปรับปรุงใหม่

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในราคาประจำปีของจังหวัดปัตตานีปี 2552 มีมูลค่าทั้งสิ้น 39,658 ล้านบาท เทียบกับ 32,842 ล้านบาทในปี 2548 หรือ GPP ของจังหวัดปัตตานีเพิ่มขึ้น 6,816 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นเป็นเฉลี่ยร้อยละ 2.80 ต่อปีและผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเฉลี่ยต่อคนต่อปี (GPP Per capita) เพิ่มจาก 50,775 บาทในปี 2548 เป็น 58,092 บาท ในปี 2552 หรือเพิ่มขึ้น 7,317 บาท ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ดังปรากฏใน (ดังตาราง 5.1-10) และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ GPP Per capita ในภาคใต้โดยข้อมูลของ

สศช. ปรากฏว่าในปี 2552 รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อคนต่อปีของประชากรในจังหวัดปัตตานีสูงเป็นอันดับสุดท้ายของ 14 จังหวัดภาคใต้และเป็นอันดับสุดท้าย ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

เมื่อพิจารณาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดปัตตานีโดยพิจารณาจากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่ (GPP at Constant 2009 Prices) ที่จัดทำโดย สศช. ในช่วงเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี 2548 ถึง 2552 เฉลี่ยเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 2.80 ต่อปี ซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สูงเป็นอันดับ 2 ในรองจากยะลา ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ดังตาราง 5.1-11) เมื่อพิจารณาโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัด ปัตตานี โดยพิจารณาจากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงพอสมควร กล่าวคือสัดส่วน GPP จากภาคเกษตรกรรมและประมงในปี 2545 มีค่าเท่ากับ 52.13% เทียบกับ 45.69% ในปี 2552 ในขณะที่ GPP จากภาคนอกเกษตรกรรมมีสัดส่วนเป็น 47.86% และ 54.30% ในปี 2545 และ 2552 ตามลำดับ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดปัตตานีนั้น สาขานอกเกษตรกรรมนั้นมีความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดมากกว่าสาขาเกษตรกรรมและการประมงตั้งแต่ปี 48 เป็นต้นมา (ดังตาราง 5.1-11)

Chulalongkorn University Social Research Institute

ตารางที่ 5.1-10 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาประจำปี จังหวัดปัตตานี

หน่วย: (ล้านบาท)

รายการ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาประจำปี				
	2548	2549r	2550r	2551r	2552p
ภาคเกษตรกรรม	14,240	15,755	13,881	15,404	15,845
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	4,302	6,081	6,178	6,726	6,220
การประมง	9,938	9,673	7,702	8,678	9,625
ภาคนอกเกษตรกรรม	18,602	20,787	22,429	22,681	23,813
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	36	39	37	37	39
การผลิตอุตสาหกรรม	2,569	2,482	2,719	2,741	2,758
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	398	440	442	426	508
การก่อสร้าง	788	818	968	1,115	1,041
ขายส่ง การขายปลีกและการซ่อมแซม	4,221	5,295	5,766	5,462	5,371
โรงแรมและภัตตาคาร	113	137	122	131	158
ขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	989	1,309	1,114	1,195	1,213
ตัวกลางทางการเงิน	580	626	716	741	765
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การเช่า	1,128	1,131	1,137	1,135	1,176
การบริหารราชการแผ่นดิน	3,152	3,323	3,550	3,427	4,062
การศึกษา	3,329	3,736	4,291	4,632	4,939
การบริการทางด้านสุขภาพ	876	1,008	1,136	1,218	1,331
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	390	408	396	381	408
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	35	36	38	41	43
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	32,842	36,542	36,310	38,084	39,658
GPP Per capita (GPP)	50,775	55,843	54,756	56,622	58,092
ประชากร (พันคน)	647	654	663	673	683

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : r หมายถึงตัวเลขข้อมูลที่มีการปรับปรุงใหม่

ตารางที่ 5.1-11 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่ จังหวัดปัตตานี

หน่วย: (ล้านบาท)

รายการ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในราคาคงที่				
	2548	2549r	2550r	2551r	2552p
ภาคเกษตรกรรม	7,505	7,871	7,158	8,027	8,353
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	1,953	2,150	2,105	2,083	2,144
การประมง	5,552	5,720	5,054	5,944	6,210
ภาคนอกเกษตรกรรม	8,913	9,688	9,969	9,623	9,925
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	14	13	11	10	12
การผลิตอุตสาหกรรม	1,254	1,213	1,227	1,164	1,175
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	337	355	374	386	401
การก่อสร้าง	345	339	388	407	399
ขายส่ง การขายปลีกและการซ่อมแซม	2,182	2,628	2,787	2,491	2,480
โรงแรมและภัตตาคาร	44	65	56	59	78
ขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	928	1,192	999	1,046	1,050
ตัวกลางทางการเงิน	299	308	344	336	347
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การเช่า	762	781	789	807	839
การบริหารราชการแผ่นดิน	1,124	1,094	1,144	1,049	1,194
การศึกษา	1,096	1,150	1,275	1,299	1,353
การบริการทางด้านสุขภาพ	318	338	372	379	397
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	197	198	189	173	186
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	15	15	15	16	16
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	16,418	17,558	17,127	17,650	18,278
เฉลี่ยร้อยละอัตราความเจริญต่อปี	2.94	6.94	-2.45	3.05	3.55

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : r หมายถึงตัวเลขข้อมูลที่มีการปรับปรุงใหม่

5.2 ภาพรวมเศรษฐกิจของพื้นที่

5.2.1 สาขาเกษตรกรรม

การผลิตในสาขาเกษตรกรรมของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดสงขลา สตูล ยะลา นราธิวาส และปัตตานี โดยมีพืชขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ยางพารา ดังนั้นหากมีการเปลี่ยนแปลงความต้องการยางพาราในตลาดต่างประเทศก็จะส่งผลกระทบต่อภาพรวมด้านเศรษฐกิจในสาขาเกษตรกรรมของทั้ง 5 จังหวัด

สำหรับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของในปี 2552 ของทั้งสองพื้นที่ประกอบด้วย

ข้าวนาปี ในพื้นที่สงขลามีเนื้อที่ปลูกประมาณ 369,622 ไร่ ให้ผลผลิต 163,912 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 477 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดสตูลมีเนื้อที่ปลูกประมาณ 73,669 ไร่ ให้ผลผลิต 20,707 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 382 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดนราธิวาส มีเนื้อที่ปลูกประมาณ 127,540 ไร่ ให้ผลผลิต 49,680 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 400 กิโลกรัมต่อไร่ และจังหวัดปัตตานีมีเนื้อที่ปลูกประมาณ 269,223 ไร่ ให้ผลผลิต 99,092 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 372 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบการปลูกข้าวนาปีพบว่าที่สงขลามีพื้นที่เพาะปลูกและให้ผลผลิตต่อไร่มากที่สุด รองลงมาคือปัตตานีและนราธิวาส

ปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่สงขลามีเนื้อที่ปลูกประมาณ 28,340 ไร่ ให้ผลผลิต 44,788 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 2,290 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่จังหวัดสตูลมีเนื้อที่ปลูกประมาณ 112,165 ไร่ ให้ผลผลิต 201,875 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 2,140 กิโลกรัมต่อไร่ และจังหวัดนราธิวาส มีเนื้อที่ปลูกประมาณ 12,446 ไร่ ให้ผลผลิต 24,232 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 1,940 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบการปลูกปาล์มน้ำมัน พบว่าที่สตูลมีพื้นที่เพาะปลูกและให้ผลผลิตต่อไร่มากที่สุด รองลงมาคือสงขลาและนราธิวาส

ยางพารา ในพื้นที่สงขลามีเนื้อที่ปลูกประมาณ 1,461,249 ไร่ ให้ผลผลิต 324,879 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 271 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดสตูลมีเนื้อที่ปลูกประมาณ 382,255 ไร่ ให้ผลผลิต 73,739 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 220 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดยะลา มีเนื้อที่ปลูกประมาณ 953,204 ไร่ ให้ผลผลิต 217,522 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 288 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดนราธิวาส มีเนื้อที่ปลูกประมาณ 804,490 ไร่ ให้ผลผลิต 183,597 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 220 กิโลกรัมต่อไร่ และจังหวัดปัตตานีมีเนื้อที่ปลูกประมาณ 304,375 ไร่ ให้ผลผลิต 77,920 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 256 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบการยางพาราของทั้ง 5 จังหวัด พบว่าที่สงขลามีพื้นที่เพาะปลูกและให้ผลผลิตต่อไร่มากที่สุด รองลงมาคือ ยะลา นราธิวาส สตูลและปัตตานี ตามลำดับ

มังคุด ในพื้นที่สงขลามีเนื้อที่ปลูกประมาณ 5,373 ไร่ ให้ผลผลิต 4,060 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่เท่ากับ 604 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่จังหวัดสตูลมีเนื้อที่ปลูกประมาณ 2,630 ไร่ ให้ผลผลิต 1,153 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 620 กิโลกรัมต่อไร่ และจังหวัดนราธิวาส มีเนื้อที่ปลูกประมาณ 22,286 ไร่ ให้ผลผลิต 6,216 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 320 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบการปลูกมังคุดพบว่าที่นราธิวาสมีพื้นที่เพาะปลูกและให้ผลผลิตต่อไร่มากที่สุด รองลงมาคือสงขลาและสตูล

ลองกอง ในพื้นที่สงขลามีเนื้อที่ปลูกประมาณ 462,974 ไร่ ให้ผลผลิต 158,343 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 448 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่จังหวัดสตูลมีเนื้อที่ปลูกประมาณ 7,367 ไร่ ให้ผลผลิต 4,635 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 760 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดยะลา มีเนื้อที่ปลูกประมาณ 36,799 ไร่ ให้ผลผลิต 40,546 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 1,101 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดนราธิวาส มีเนื้อที่ปลูกประมาณ 77,374 ไร่ ให้ผลผลิต 5,192 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 160 กิโลกรัมต่อไร่ และจังหวัดปัตตานีมีเนื้อที่ปลูกประมาณ 16,064 ไร่ ให้ผลผลิต 2,894 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 176 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบการวางพาราของทั้ง 5 จังหวัด พบว่าที่สงขลามีพื้นที่เพาะปลูกและให้ผลผลิตต่อไร่มากที่สุด รองลงมาคือ นราธิวาส ยะลา ปัตตานี และ สตูล ตามลำดับ

เงาะ ในพื้นที่สงขลามีเนื้อที่ปลูกประมาณ 4,798 ไร่ ให้ผลผลิต 4,462 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 930 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่จังหวัดสตูลมีเนื้อที่ปลูกประมาณ 6,077 ไร่ ให้ผลผลิต 4,819 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 793 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดนราธิวาส มีเนื้อที่ปลูกประมาณ 31,822 ไร่ ให้ผลผลิต 13,154 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 470 กิโลกรัมต่อไร่ และจังหวัดปัตตานีมีเนื้อที่ปลูกประมาณ 2,168 ไร่ ให้ผลผลิต 1,690 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 780 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบการปลูกเงาะพบว่าที่นราธิวาสมีพื้นที่เพาะปลูกและให้ผลผลิตต่อไร่มากที่สุด รองลงมาคือสตูล สงขลาและปัตตานี

ทุเรียน ในพื้นที่สงขลามีเนื้อที่ปลูกประมาณ 13,139 ไร่ ให้ผลผลิต 13,927 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 1,060 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่จังหวัดสตูลมีเนื้อที่ปลูกประมาณ 3,898 ไร่ ให้ผลผลิต 3,793 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 973 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดยะลา มีเนื้อที่ปลูกประมาณ 49,976 ไร่ ให้ผลผลิต 22,151 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 443 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดนราธิวาส มีเนื้อที่ปลูกประมาณ 29,499 ไร่ ให้ผลผลิต 15,801 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 640 กิโลกรัมต่อไร่ และจังหวัดปัตตานีมีเนื้อที่ปลูกประมาณ 9,509 ไร่ ให้ผลผลิต 5,705 ตัน คิดเป็นผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 600 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบการวางพาราของทั้ง 5 จังหวัด พบว่าที่ยะลามีพื้นที่เพาะปลูกและให้ผลผลิตต่อไร่มากที่สุด รองลงมาคือ นราธิวาส สงขลา ปัตตานี และ สตูล ตามลำดับ

(ที่มา: สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดสงขลา สตูล นราธิวาส และปัตตานี และแผนพัฒนาจังหวัดยะลา พ.ศ.2553 – 2556)

ตารางที่ 5.2.1-1 สถานการณ์พืชเศรษฐกิจที่สำคัญปี 2552

พืชเศรษฐกิจ	สงขลา	สตูล	**ยะลา	นราธิวาส	ปัตตานี
ข้าวนาปี					
เนื้อที่ปลูก (ไร่)	369,622	73,669	-	127,540	269,223
ผลผลิต (ตัน)	163,912	20,707	-	49,680	99,092
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	477	396	-	400	372
ปาล์มน้ำมัน					
เนื้อที่ปลูก (ไร่)	28,340	112,165	-	12,446	-
ผลผลิต (ตัน)	44,788	201,875	-	24,232	-
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	2,290	2,140	-	1,940	-
ยางพารา					
เนื้อที่ปลูก (ไร่)	1,461,249	382,225	953,204	804,490	304,375
ผลผลิต (ตัน)	324,879	73,739	217,522	183,597	77,920
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	271	220	228	220	256
มังคุด					
เนื้อที่ปลูก (ไร่)	5,373	2,630	-	22,286	-
ผลผลิต (ตัน)	4,060	1,153	-	6,216	-
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	604	620	-	320	-
ลองกอง					
เนื้อที่ปลูก (ไร่)	462,974	7,367	36,799	77,374	16,064
ผลผลิต (ตัน)	158,343	4,635	40,546	5,192	2,894
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	448	760	1,101	160	176
*เงาะ					
เนื้อที่ปลูก (ไร่)	4,798	6,077	-	31,822	2,168
ผลผลิต (ตัน)	4,462	4,819	-	13,154	1,690
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	930	793	-	470	780
*ทุเรียน					
เนื้อที่ปลูก (ไร่)	13,139	3,898	49,976	29,499	9,509
ผลผลิต (ตัน)	13,927	3,793	22,151	15,801	5,705
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	1,066	973	443	640	600

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สงขลา สตูล นราธิวาส และปัตตานี

* ที่มา: รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ที่มีสมรรถนะสูงในช่วงแผนพัฒนาฯ

ฉบับที่ 10, สิงหาคม 2551

** ที่มา: แผนพัฒนาจังหวัดยะลา พ.ศ.2553 – 2556

จากสถานการณ์ในปี 2552 มีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อการเป็นพลังงานทดแทนและมีความต้องการสูง กอปรกับรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้เกษตรกรขยายเนื้อที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน (ช่วงปี 2551-2555) ซึ่งก็เป็นแรงจูงใจแก่เกษตรกร ซึ่งคาดว่าพื้นที่เพาะปลูกสวนไม่ผลไม่แก่รวมทั้งที่นาและพื้นที่ว่างเปล่าจะถูกแทนที่ด้วยปาล์มน้ำมัน ซึ่งคาดว่าราคาปาล์มสดจะขายได้ใกล้เคียงกับราคาที่ผ่านมา (ปี 2549 เท่ากับ 2.33 บาทต่อกิโลกรัม ปี 2550 เท่ากับ 3.86 บาทต่อกิโลกรัม ปี 2551 เท่ากับ 4.23 บาทต่อกิโลกรัม และปี 2552 เท่ากับ 3.63 บาทต่อกิโลกรัม)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากราคาขายปาล์มที่สูงขึ้นสามารถจูงใจให้ชาวสวนขยายเนื้อที่การเพาะปลูก ตามการขยายตัวของอุตสาหกรรมรถยนต์ในจีนและผลผลิตยางพาราของจีนเองก็มีไม่มากนัก ซึ่งก็ทำให้ราคาขายปาล์มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ไม่ผล (เงาะ ทุเรียน มังคุด) มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ราคาผลผลิตตกต่ำ ในขณะที่ราคาสถานการณ์ยางพาราและปาล์มน้ำมันที่สูงขึ้น จึงมีแนวโน้มว่าพื้นที่เพาะปลูกไม่ผลเหล่านี้จะลดลงเรื่อยๆ (ที่มา: รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ที่มีสมรรถนะสูงในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 10, สิงหาคม 2551)

5.2.2 สาขาอุตสาหกรรม

จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปีล่าสุด พบว่าจังหวัดสงขลามีสถานประกอบการอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 170 โรงงาน เงินลงทุนรวม 65,939.048 ล้านบาท มีจ้างงาน 78,076 คน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง อุตสาหกรรมอาหาร จังหวัดสตูลมีสถานประกอบการอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 285 โรงงาน เงินลงทุนรวม 2,209.83 ล้านบาท มีจ้างงาน 4,349 คน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กเพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่น จังหวัดยะลามีสถานประกอบการอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 320 โรงงาน เงินลงทุนรวม 6,997.26 ล้านบาท มีจ้างงาน 74 คน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการเกษตรรองลงมาคือไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้และปิโตรเคมีตามลำดับ จังหวัดปัตตานีมีสถานประกอบการอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 589 โรงงาน เงินลงทุนรวม 3,721.33 ล้านบาท มีจ้างงาน 8,487 คน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมพลาสติก และจังหวัดนราธิวาสมีสถานประกอบการอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 252 โรงงาน เงินลงทุนรวม 1,879.26 ล้านบาท มีจ้างงาน 4,151 คน ส่วนใหญ่เป็นไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้รองลงมาคืออุตสาหกรรมด้านโลหะ (ที่มา : ที่มาสำนักงานสถิติแห่งชาติ)

ตารางที่ 5.2.2-1 จำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2549 - 2551

ประเภท	สงขลา			อัตราการเปลี่ยนแปลง	
	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2550	ปี 2551
การเกษตร	1	67	4	100.0	153.7
อาหาร	2	2	9	250.0	100.0
เครื่องดื่ม	11	7	1	-90.9	28.6
สิ่งทอ	-	1	-	-	-
เครื่องแต่งกาย	-	-	-	-	-
เครื่องหนัง	-	-	-	-	-
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	-	-	29	-	-
เฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	2	11	6	-50.0	163.6
กระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	1	1	1	-	500
สิ่งพิมพ์	-	-	-	-	-
เคมี	2	-	3	-50	-
ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	-	1	5	-	200
ยาง	1	2	8	100	150
พลาสติก	2	2	6	-	300
อลูมิเนียม	1	2	4	100	200
โลหะ	-	2	-	-	100
ผลิตภัณฑ์โลหะ	2	-	7	-	-
เครื่องจักรกล	-	2	3	-	250
ไฟฟ้า	-	3	-	-	-
ขนส่ง	1	-	5	300	-
อื่น ๆ	31	4	79	-12.9	25
รวม	57	27	170	17.5	192.6

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.2.2-2 จำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม จังหวัดสตูล พ.ศ. 2550 - 2552

ประเภท	สตูล			อัตราการเปลี่ยนแปลง	
	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2550	ปี 2551
การเกษตร	91	91	91	-	-
อาหาร	21	23	24	2	1
เครื่องดื่ม	-	-	-	-	-
สิ่งทอ	-	-	-	-	-
เครื่องแต่งกาย	-	-	-	-	-
เครื่องหนัง	-	-	-	-	-
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	28	30	32	2	2
เฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	1	1	1	-	-
กระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	-	-	-	-	-
สิ่งพิมพ์	1	1	1	-	-
เคมี	-	-	-	-	-
ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	1	1	3	-	2
ยาง	23	23	23	-	-
พลาสติก	-	-	-	-	-
อลูมิเนียม	15	15	15	-	-
โลหะ	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์โลหะ	10	10	10	-	-
เครื่องจักรกล	3	3	3	-	-
ไฟฟ้า	-	-	-	-	-
ขนส่ง	18	18	18	-	-
อื่น ๆ	55	59	64	4	5
รวม	267	275	285	8	10

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.2.2-3 จำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม จังหวัดยะลา พ.ศ. 2550 - 2552

ประเภท	ยะลา			อัตราการเปลี่ยนแปลง	
	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2551	ปี 2552
การเกษตร	70	70	71	0	1.4
อาหาร	23	23	25	0	8.7
เครื่องดื่ม	1	0	1	-100	-
สิ่งทอ	-	-	-	-	-
เครื่องแต่งกาย	-	-	-	-	-
เครื่องหนัง	-	-	-	-	-
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	61	52	54	-14.8	3.8
เฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	15	16	16	6.7	0
กระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	-	-	-	-	-
สิ่งพิมพ์	6	6	6	0	0
เคมี	-	-	-	-	3.0
ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	1	2	2	100	0
ยาง	37	33	34	-10.8	0
พลาสติก	1	1	1	0.0	0
อลูมิเนียม	22	21	21	-4.5	0
โลหะ	1	1	1	0	0
ผลิตภัณฑ์โลหะ	14	14	14	0	0
เครื่องจักรกล	11	11	11	0	0
ไฟฟ้า	2	2	2	0	0
ขนส่ง	16	15	17	-6.3	0
อื่น ๆ	47	41	44	-12.8	13.3
รวม	328	308	320	-6.1	3.9

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.2.2-4 จำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม จังหวัด นราธิวาส พ.ศ. 2550 - 2552

ประเภท	นราธิวาส			อัตราการเปลี่ยนแปลง	
	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2551	ปี 2552
การเกษตร	114	-	-	-100	-
อาหาร	39	28	22	-28.2	-21.0
เครื่องดื่ม	2	2	2	-	-
สิ่งทอ	1	1	1	-	-
เครื่องแต่งกาย	1	1	2	-	100
เครื่องหนัง	2	3	-	50	-100
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	46	45	43	-2.2	-4.0
เฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	14	13	12	-7.1	-8.0
กระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	-	-	-	-	-
สิ่งพิมพ์	5	1	1	80	-
เคมี	-	-	-	-	-
ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	4	4	-	-	-100
ยาง	38	38	4	-	-11
พลาสติก	3	3	3	-	-
อลูมิเนียม	33	33	30	-	-9.0
โลหะ	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์โลหะ	14	17	15	21.4	-12
เครื่องจักรกล	17	14	15	-17.7	7.0
ไฟฟ้า	3	-	-	-100	-
ขนส่ง	42	41	40	-2.4	-2.0
อื่น ๆ	70	70	62	-	-11
รวม	448	314	252	-29.9	-19.8

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.2.2-5 จำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม จังหวัด
ปัตตานี พ.ศ. 2550 - 2552

ประเภท	ปัตตานี			อัตราการเปลี่ยนแปลง	
	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2551	ปี 2552
การเกษตร	-	-	319	-	-
อาหาร	-	-	49	-	-
เครื่องดื่ม	-	-	2	-	-
สิ่งทอ	-	-	1	-	-
เครื่องแต่งกาย	-	-	-	-	-
เครื่องหนัง	-	-	-	-	-
ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	-	-	26	-	-
เฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	-	-	5	-	-
กระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	-	-	1	-	-
สิ่งพิมพ์	-	-	4	-	-
เคมี	-	-	2	-	-
ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	-	-	3	-	-
ยาง	-	-	10	-	-
พลาสติก	-	-	2	-	-
อลูมิเนียม	-	-	46	-	-
โลหะ	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์โลหะ	-	-	37	-	-
เครื่องจักรกล	-	-	24	-	-
ไฟฟ้า	-	-	1	-	-
ขนส่ง	-	-	37	-	-
อื่น ๆ	-	-	2	-	-
รวม	-	-	589	-	-

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำหรับอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับยางพารา ปาล์มน้ำมัน
ประมงชายฝั่งและอุตสาหกรรมแช่แข็ง ผลิตภัณฑ์อาหาร แต่ยังคงเป็นลักษณะอุตสาหกรรมเบื้องต้น ยังไม่
มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น

สำหรับแนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคตจึงควรส่งเสริมสาขาการผลิตเดิมให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น และเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น ในขณะที่แนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ ยังอาจมีประเด็นเรื่องของการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่และความชัดเจนทางด้านกฎหมายต่อแนวทางการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในมาตรา 76 วรรค 2

5.2.3 สาขาบริการและการท่องเที่ยว

สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้มีทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยเอง นับจากผู้มาเยือนโดยไม่ใช่ผู้ทำงานประจำ ศึกษา และคนท้องถิ่น โดยพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน โดยในปี 2550 จังหวัดสงขลามีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวต่างประเทศที่เดินทางผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองเท่ากับ 2,144,479 คน จังหวัดสตูลมีนักท่องเที่ยว จำนวน 527,327 คน จังหวัดยะลา มีนักท่องเที่ยว จำนวน 239,506 คนจังหวัดปัตตานีมีนักท่องเที่ยว จำนวน 99,620 คน จังหวัดนราธิวาสมีนักท่องเที่ยว จำนวน 258,530 คน (ที่มา:สำนักงานสถิติแห่งชาติ) สำหรับการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ตั้งแต่ปี 2548-2550 ดังตาราง

ตารางที่ 5.2.3-1 ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา ปี 2548-2550

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน (คน)	2,349,488	2,579,480	2,645,770
ชาวไทย	1,628,628	1,760,696	1,885,052
ชาวต่างประเทศ	720,860	818,784	760,718
เพศ (คน)	2,349,488	2,579,480	2,645,770
ชาย	1,157,170	1,304,277	1,371,328
หญิง	1,192,318	1,275,203	1,274,442
กลุ่มอายุ (ปี)	2,349,488	2,579,480	2,645,770
15 - 24	571,335	217,639	824,750
25 - 34	854,466	903,870	789,877
35 - 44	503,217	772,329	626,374
45 - 54	192,368	428,676	314,226
55 - 60	65,230	216,368	69,420
65 ขึ้นไป	162,872	40,598	21,123
วัตถุประสงค์ (คน)	2,349,488	2,579,480	2,442,770
ท่องเที่ยว/พักผ่อน/เยี่ยมญาติ/เพื่อน	1,873,535	2,079,423	1,942,575
ประชุม/อบรม/สัมมนา/ดูงาน/ชมนิทรรศการ/แสดง สินค้า/ได้รับรางวัล	96,942	219,026	172,574
ติดต่อธุรกิจ	282,041	150,679	197,996
ปฏิบัติราชการ	64,239	121,678	106,938
อื่น ๆ	32,731	8,674	22,687
การจัดการเดินทาง (คน)	2,349,488	2,579,480	2,645,770
โดยผ่านบริษัทนำเที่ยว	345,893	380,151	536,840
เดินทางมาเอง	2,003,595	2,199,329	2,108,930
พาหนะการเดินทาง (คน)	2,349,488	2,579,480	2,645,770
เครื่องบิน	379,375	485,101	504,471
รถไฟ	345,315	398,422	397,055
รถโดยสารประจำทาง	564,448	590,005	664,432
รถส่วนตัว	1,060,350	1,103,889	1,079,812
อื่น ๆ	-	2,063	-

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.2.3-2 ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล ปี 2548-2550

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน (คน)	582,057	659,198	743,233
ชาวไทย	531,666	609,112	698,521
ชาวต่างประเทศ	50,391	50,086	44,712
เพศ (คน)	582,057	659,198	743,233
ชาย	278,494	344,274	409,209
หญิง	303,563	314,924	334,024
กลุ่มอายุ (ปี)	582,057	659,189	743,233
15 - 24	161,446	86,691	131,676
25 - 34	215,352	234,235	307,764
35 - 44	127,080	214,681	213,865
45 - 54	49,398	92,125	78,385
55 - 60	12,572	19,233	11,543
65 ขึ้นไป	16,209	12,224	-
วัตถุประสงค์ (คน)	582,057	659,198	743,233
ท่องเที่ยว/พักผ่อน/เยี่ยมญาติ/เพื่อน	448,741	611,842	478,244
ประชุม/อบรม/สัมมนา/ดูงาน/ชมนิทรรศการ/แสดง สินค้า/ได้รับรางวัล	19,259	21,985	114,748
ติดต่อธุรกิจ	45,577	12,848	112,700
ปฏิบัติราชการ	43,660	10,967	9,645
อื่น ๆ	24,820	1,556	27,896
การจัดการเดินทาง (คน)	582,057	659,198	743,233
โดยผ่านบริษัทนำเที่ยว	55,245	61,325	155,583
เดินทางมาเอง	526,812	597,873	587,650
พาหนะการเดินทาง (คน)	582,057	659,198	743,233
เครื่องบิน	-	-	-
รถไฟ	-	-	-
รถโดยสารประจำทาง	203,788	250,072	206,517
รถส่วนตัว	378,269	409,126	532,890
อื่น ๆ	-	-	3,826

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.2.3-3 ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดยะลา ปี 2548-2550

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน (คน)	220,606	282,463	269,368
ชาวไทย	57,179	51,030	45,297
ชาวต่างประเทศ	163,427	231,433	224,071
เพศ (คน)	220,606	282,463	269,368
ชาย	179,225	153,045	180,975
หญิง	41,381	129,418	88,393
กลุ่มอายุ (ปี)	220,606	282,463	269,368
15 - 24	32,223	54,806	38,710
25 - 34	85,068	88,221	106,335
35 - 44	69,429	60,614	97,701
45 - 54	25,539	31,205	19,750
55 - 60	7,457	31,490	6,201
65 ขึ้นไป	890	16,127	671
วัตถุประสงค์ (คน)	220,606	282,463	269,368
ท่องเที่ยว/พักผ่อน/เยี่ยมญาติ/เพื่อน	135,237	212,347	133,887
ประชุม/อบรม/สัมมนา/ดูงาน/ชมนิทรรศการ/แสดง สินค้า/ได้รับรางวัล	9,937	28,262	54,505
ติดต่อธุรกิจ	48,227	22,096	3,950
ปฏิบัติราชการ	24,874	19,722	2,475
อื่น ๆ	2,331	36	63,410
การจัดการเดินทาง (คน)	220,606	282,463	269,368
โดยผ่านบริษัทนำเที่ยว	1,356	2,814	2,299
เดินทางมาเอง	219,250	279,649	267,069
พาหนะการเดินทาง (คน)	220,606	282,463	269,368
เครื่องบิน	-	-	-
รถไฟ	-	-	-
รถโดยสารประจำทาง	61,561	78,424	75,379
รถส่วนตัว	159,045	204,039	193,989
อื่น ๆ	-	-	-

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.2.3-4 ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดปัตตานี ปี 2548-2550

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน (คน)	170,475	160,320	131,998
ชาวไทย	168,915	159,350	131,133
ชาวต่างประเทศ	1,560	970	865
เพศ (คน)	170,475	160,320	131,998
ชาย	87,809	85,645	65,778
หญิง	82,666	74,675	66,220
กลุ่มอายุ (ปี)	170,475	160,320	131,998
15 - 24	74,975	27,599	39,492
25 - 34	49,317	78,202	52,015
35 - 44	27,597	43,342	24,447
45 - 54	13,625	7,599	13,601
55 - 60	4,961	3,578	2,443
65 ขึ้นไป	-	-	-
วัตถุประสงค์ (คน)	170,475	160,320	131,998
ท่องเที่ยว/พักผ่อน/เยี่ยมญาติ/เพื่อน	76,258	127,902	72,211
ประชุม/อบรม/สัมมนา/ดูงาน/ชมนิทรรศการ/แสดง สินค้า/ได้รับรางวัล	11,974	11,942	31,345
ติดต่อธุรกิจ	15,712	8,409	8,123
ปฏิบัติราชการ	61,045	11,045	5,185
อื่น ๆ	5,486	1,022	15,134
การจัดการเดินทาง (คน)	170,475	160,320	131,998
โดยผ่านบริษัทนำเที่ยว	2,828	622	-
เดินทางมาเอง	167,647	159,698	131,998
พาหนะการเดินทาง (คน)	170,475	160,320	131,998
เครื่องบิน	-	-	-
รถไฟ	24,776	13,847	15,223
รถโดยสารประจำทาง	42,801	27,433	30,712
รถส่วนตัว	102,898	119,040	86,063
อื่น ๆ	-	-	-

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.2.3-5 ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดนราธิวาส ปี 2548-2550

รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
จำนวนโรงแรม(แห่ง)	35	49	49
จำนวนห้องพัก(ห้อง)	1,707	2,394	1,967
จำนวนผู้มาเยือน	407,761	353,303	284,073
ชาวไทย	110,987	115,384	76,968
ชาวต่างประเทศ	296,774	237,919	207,105
จำนวนนักท่องเที่ยว	336,410	314,908	258,530
ชาวไทย	95,506	405,792	71,153
ชาวต่างประเทศ	240,907	209,116	187,377
จำนวนนักท่องเที่ยว	71,351	38,395	25,543
ชาวไทย	15,481	9,592	5,815
ชาวต่างประเทศ	55,820	28,803	19,728

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสงขลา ได้แก่ (1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ หาดสมิหลา แหลมสนอ่อน สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำจังหวัดสงขลา หาดเก้าเส้ง หาดปากบางสะกอม หาดสร้อยสวรรค์ หาดมหาราช หาดทรายแก้ว เขาน้อย-เขาตังกวน สวนสาธารณะเทศบาลนครหาดใหญ่ สวนสัตว์สงขลา อุทยานนกน้ำคูขุด น้ำตกโตนงาช้างและน้ำตกบริพัตร (2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุและโบราณสถาน ได้แก่ วัดพระเจดีย์งาม วัดพระราชาประดิษฐาน (วัดพะโคะ) วัดจะทิ้งพระ วัดมัชฌิมาวาส (วัดกลาง) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลา วัดชัยมงคล วัดถ้ำตลอด เจดีย์เขาตังกวน ตัวเมืองเก่าสงขลา อุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง วัดหาดใหญ่ใน วัดคงคาเลียบ ตำนกเขาน้อย ศาลหลักเมืองสงขลาและวัดคงคาเลียบ (3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ สถาบันทักษิณคดีศึกษา ชุมชนสทิงหม้อ เกาะยอและศูนย์ศิลปวัฒนธรรม หมู่บ้านสะกอม

จังหวัดสตูลมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดสตูล (คูหาสฤฎ์กูเด็น) มัสยิดกลางประจำจังหวัด อุทยานแห่งชาติตะรุเตา เกาะกลางและเกาะไข่ เกาะอาดัง เกาะหลีเป๊ะ เกาะหินงาม เกาะบุโหลน อุทยานแห่งชาติทะเลบัน อุทยานแห่งชาติทางทะเลหมู่เกาะเภตรา แหลมตันหยงโปและหาดทรายขาว หาดปากบารา น้ำตกวังสายทอง น้ำตกธาราสวรรค์ น้ำตกปายัน น้ำตกธารปลิว ถ้ำเจ็ดคต ถ้ำภูผาเพชร ถ้ำลอดปยู ถ้ำวังกลาง เป็นต้น สำหรับปัญหาด้านการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดสตูลพบว่า (1) แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่ให้บริการ

บางส่วน น่าจะเปิดโอกาสให้เอกชนมาเช่าลงทุนได้ ภายใต้ความควบคุมอย่างเคร่งครัดของทางราชการ เพื่อพัฒนาให้สามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้ (2) โครงสร้างพื้นฐานในเรื่องที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดสตูลยังไม่ดีและมีไม่เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว (3) สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวทางบก (ในตัวเมือง) ยังไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนเท่าที่ควร ทำให้ไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ (4) ชุมชนท้องถิ่นบางส่วนยังขาดศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนเสื่อมโทรมลง และบางครั้งสร้างความแตกแยกในชุมชน (5) บุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในเรื่องการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ (6) ปัญหาการจัดการขยะในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่ยังดำเนินการได้ไม่ดีขาดประสิทธิภาพ

จังหวัดยะลาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ (1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตก ตะวันรัศมี ถ้ำทะเลอำเภอบันนังสตา บ่อน้ำร้อนอำเภอบางปะกำ ป่าฮาลา-บาลา วนอุทยานน้ำตกธารโต น้ำตกละออกรุง (2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ศาสนาและสิ่งก่อสร้าง ได้แก่ พระพุทธไสยาสน์ วัดคูหาถ้ำกิมข (วัดหน้าถ้ำ) ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง สวนสาธารณะสนามช้างเผือก สวนขวัญเมือง มัสยิดกลางจังหวัดยะลา เขื่อนบางลาง อุโมงค์เบตง ตู้ไปรษณีย์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย สถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดพบว่าผู้มาเยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติโดยส่วนใหญ่ จาก มาเลเซีย จีน และ สิงคโปร์ ที่มักเข้าพักบริเวณ ตำบลเบตง เนื่องจากมีกิจกรรมยามค่ำคืน โดยใช้รถส่วนตัวเป็นพาหนะหลัก สำหรับผู้มาเยี่ยมชมเยือนชาวไทย เป็นการเดินทางในภูมิภาคเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือมาจากภาค ตะวันออก ส่วนใหญ่มักเป็นกลุ่มที่มาติดต่อธุรกิจ และกลุ่มนักเรียน นักศึกษา

จังหวัดปัตตานีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ (1) แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา อันได้แก่ มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นมัสยิดให้มีขนาดใหญ่และสวยงามที่สุดในจังหวัด เพื่อใช้เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของชาวไทยมุสลิม อีกทั้งเป็นที่เชิดชูเกียรติเป็นศรีสง่าแก่ชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลามทั่วประเทศ ศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวหรือศาลเล่งจูเกียง และวัดช้างให้ หรือวัดราษฎร์บูรณะ ส่วนแหล่ง (2) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว น้ำตกโผน น้ำตกอัญญาวัน หาดทะเลกาโบรี หาดแหมแหม หาดราชรักษ์ หาดवासกรี และแหลมตาชี สำหรับสถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดปัตตานี พบว่ายังมีกระแสการเดินทางอยู่บ้างในช่วงหลังเทศกาลตรุษจีน คือ งานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว ซึ่งมีนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและคนมาเลเซียเชื้อสายจีน เข้ามาสักการะกราบไหว้ ให้เห็นประปราย โดยนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและคนต่างประเทศส่วนหนึ่งค้างคืนที่จังหวัดปัตตานี และมีส่วนหนึ่งไปเข้าพักที่ หาดใหญ่เนื่องจากมีข้อกังวลในเรื่องความปลอดภัยในพื้นที่

จังหวัดนราธิวาส สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของ ได้แก่ (1) แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาที่สำคัญ อันได้แก่ มัสยิด โดยจังหวัดนราธิวาสมีมัสยิดกลางอยู่สองแห่ง คือ มัสยิดกลาง(เก่า)หอนาฬิกา มีชื่อว่า

มัสยิดยุมอียะห์ หรือมัสยิดรายอ ตั้งอยู่ทางเหนือของตัวเมืองห่างจากศาลากลางจังหวัดขึ้นไปตามถนน พิชิตบำรุงก่อนถึงหอนาฬิกาเล็กน้อย เป็นมัสยิดเก่าแก่คู่บ้านคู่มืองนราธิวาส และเป็นที่ตั้งของสุสานเจ้าเมืองเก่า ส่วนอีกแห่ง คือ มัสยิดกลาง (ใหม่) ตั้งอยู่ที่บ้านบางนรา ก่อนถึงหาดนราทัศน์ เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของชาวไทยมุสลิม สร้างเป็นอาคาร ๓ ชั้น แบบอาหรับ แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา และประวัติศาสตร์อื่นๆ เช่น พุทธอุทยานเขากง (วัดเขากง - พระพุทธทักษิณมิ่งมงคล) วัดชลธาราสিংเห ศาลเจ้าแม่โต๊ะโมะ มัสยิด ๓๐๐ ปี (มัสยิดวาตีลฮูเซ็น หรือ มัสยิดตะโละมาเนาะ) หลวงพ่อแดงวัดเชิงเขา พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ หมู่บ้านยะกัง หมู่บ้านทอน (2) ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ชายหาดนราทัศน์ อุทยานแห่งชาติอ่าวมะนาว - เขาตันหยง เกาะยาว ชายหาดกูปู- บ้านคลองตัน ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร (ป่าพรุโต๊ะแดง) น้ำตกฉัตรวาริน อุทยานแห่งชาติบูโด - สุไหงปาดี น้ำตกสิรินธร เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฮาลา - บาลา ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง

5.2.4 สาขาการพาณิชย์

สถานการณ์การค้าชายแดนของจังหวัดสงขลามีมูลค่าการนำเข้า - ส่งออกที่ผ่านด่านศุลกากร จังหวัดมี มูลค่าการค้ารวม 577,739.45 ล้านบาท มูลค่าสินค้านำเข้า 214,751.29 ล้านบาท มูลค่าสินค้าส่งออก 362,988.16 ล้านบาท สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ สื่อบันทึกที่ยังไม่ได้บันทึกที่จัดทำไว้เพื่อการบันทึกเสียง เครื่องจักร อะไหล่และอุปกรณ์ สัตว์น้ำแช่เย็น/แช่แข็ง เครื่องประมวลผลข้อมูล ส่วนประกอบและอุปกรณ์ เป็นต้น สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ยาง ถุ้งมือยาง สัตว์น้ำอาหารทะเลแช่เย็น/แช่แข็ง อาหารบรรจุภาชนะ เครื่องจักร อะไหล่และอุปกรณ์ เป็นต้น (ข้อมูลปี 2551 อ้างอิงจากแผนพัฒนาจังหวัด สงขลา พ.ศ. 2553-2556)

สำหรับจังหวัดสตูล ส่วนใหญ่เป็นการค้าและค้าปลีกในสาขาเกษตรกรรมที่เกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตร สำหรับการการค้าชายแดนมีมูลค่าการนำเข้า - ส่งออก 334.09 ล้านบาท มูลค่าการนำเข้า 191.41 ล้านบาท มูลค่าการส่งออก 142.68 ล้านบาท สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ วัสดุก่อสร้าง (อิฐดินเผา กระเบื้องหลังคา กระเบื้องเซรามิกปูพื้นและทางเดิน ตะปูเคลือบสังกะสี) สินค้ากสิกรรม (ข้าว หอมหัวเล็ก) สินค้าประมงและปศุสัตว์ (ปลากระตักแห้ง หอยแครง หอยลาย) เป็นต้น สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องจักร อุปกรณ์โรงงาน สินค้าประมง ปศุสัตว์และสิ่งทอ เป็นต้น (ข้อมูลปี 2551 อ้างอิงจากแผนพัฒนา จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2553-2556)

ตารางที่ 5.2.4-1 มูลค่าการค้าทางชายแดนของจังหวัดสงขลา

หน่วย: (ล้านบาท)

เดือน	2551			2552			2553		
	มูลค่าการค้าชายแดน			มูลค่าการค้าชายแดน			มูลค่าการค้าชายแดน		
	รวม	ส่งออก	นำเข้า	รวม	ส่งออก	นำเข้า	รวม	ส่งออก	นำเข้า
มกราคม	31,833.87	20,525.57	11,308.30	24,188.33	13,482.23	10,706.10	39,414.32	24,161.54	15,252.78
กุมภาพันธ์	24,243.82	14,526.98	9,716.84	26,484.71	15,610.05	10,874.66	37,734.29	24,009.74	13,724.55
มีนาคม	31,987.62	21,724.65	10,262.97	29,938.85	16,125.86	13,812.99	43,274.48	27,867.41	15,407.07
เมษายน	30,258.79	19,526.94	10,731.85	26,207.95	14,262.85	11,945.10	24,974.61	9,287.94	15,686.67
พฤษภาคม	31,170.59	21,812.69	9,357.90	28,031.89	15,370.75	12,661.14	42,187.46	26,462.23	15,722.23
มิถุนายน	33,947.10	22,148	11,798.24	29,816.26	16,527.33	13,288.93	40,892.22	27,011.83	13,880.39
กรกฎาคม	42,415.56	25,668.45	16,747.11	31,562.11	17,905.48	13,656.63	41,608.47	27,198.57	14,409.90
สิงหาคม	40,107.04	24,897.54	15,209.50	32,861.03	18,943.88	13,917.15	42,051.21	27,667.41	14,383.80
กันยายน	39,464.80	23,536.08	15,928.72	33,890.81	20,102.72	13,788.09	39,697.69	26,413.13	13,284.56
ตุลาคม	38,046.92	22,290.26	15,756.66	35,984.18	21,700.41	14,283.77	40,592.68	25,483.15	15,109.53
พฤศจิกายน	38,461.30	23,364.92	15,096.38	35,675.67	22,406.69	13,268.98	37,134.02	23,857.68	13,276.34
ธันวาคม	30,418.41	17,867.25	12,551.16	39,146.68	24,432.15	14,714.53	39,985.84	26,633.87	13,281.90
รวม	412,355.82	257,889.33	154,465.63	373,788.47	216,870.40	156,918.07	496,547.29	296,054.50	173,419.72

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 5.2.4-2 มูลค่าการค้าทางชายแดนของจังหวัดสตูล

หน่วย: (ล้านบาท)

เดือน	2551			2552			2553		
	มูลค่าการค้าชายแดน			มูลค่าการค้าชายแดน			มูลค่าการค้าชายแดน		
	รวม	ส่งออก	นำเข้า	รวม	ส่งออก	นำเข้า	รวม	ส่งออก	นำเข้า
มกราคม	331.38	80.94	250.44	334.09	142.68	191.41	403.03	183.37	219.66
กุมภาพันธ์	19.13	8.60	10.53	70.11	56.40	29.79	29.79	13.67	16.72
มีนาคม	33.50	15.63	17.88	104.67	38.12	66.56	49.10	23.05	26.05
เมษายน	54.74	24.88	24.86	169.77	73.02	96.74	84.53	36.45	47.68
พฤษภาคม	82.74	66.49	44.95	169.77*	73.02*	96.74*	117.70	47.55	63.85
มิถุนายน	106.36	50.46	55.88	191.22	81.75	109.47	134.87	60.27	74.60
กรกฎาคม	104.67	66.49	74.17	211.13	95.49	115.64	180.92	84.20	96.72
สิงหาคม	224.33	97.78	126.55	325.18	106.40	128.78	217.69	106.66	111.02
กันยายน	199.27	89.97	109.30	264.76	123.57	141.19	239.36	115.90	123.46
ตุลาคม	226.19	98.21	127.98	301.59	142.20	159.39	239.36*	115.90*	123.46*
พฤศจิกายน	274.06	114.43	459.63	331.69	161.44	170.25	258.13	124.60	133.53
ธันวาคม	303.67	130.00	173.67	403.03	183.37	219.66	278.13	135.73	142.40
รวม	1,960.04	843.88	1,475.84	2,877.01	1,277.46	1,525.62	2,232.61	1,047.35	1,179.15

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสตูล

หมายเหตุ : * เนื่องจากตัวเลขมูลค่าการค้าชายแดน เดือนพฤษภาคม 2552 ไม่มีตัวเลขสมบูรณ์ จึงได้ประมาณการณ เป็นตัวเลขเช่นเดียวกับตัวเลขมูลค่าการค้าชายแดน เดือนเมษายน 2552 เช่นเดียวกันกับตัวเลขมูลค่าการค้าชายแดน เดือน ตุลาคม 2553 ซึ่งได้ประมาณการณเป็นตัวเลข เช่นเดียวกับตัวเลขมูลค่าการค้าชายแดนเดือนกันยายน 2553

ตารางที่ 5.2.4-3 มูลค่าการค้าทางชายแดนของจังหวัดยะลา

หน่วย: (ล้านบาท)

เดือน	2551			2552			2553		
	มูลค่าการค้าชายแดน			มูลค่าการค้าชายแดน			มูลค่าการค้าชายแดน		
	รวม	ส่งออก	นำเข้า	รวม	ส่งออก	นำเข้า	รวม	ส่งออก	นำเข้า
มกราคม	422.91	409.56	13.35	158.31	149.21	9.10	406.75	398.12	8.63
กุมภาพันธ์	355.91	345.67	10.24	227.79	263.12	14.67	368.37	357.07	11.30
มีนาคม	294.55	285.23	9.32	206.96	195.48	11.48	412.76	400.94	11.82
เมษายน	230.70	223.78	6.32	1482.80	1404.65	78.15	263.24	257.57	5.67
พฤษภาคม	261.11	253.61	7.50	1689.51	1599.94	89.75	300.88	280.37	20.51
มิถุนายน	320.30	316.50	3.80	238.58	224.69	13.89	491.44	481.53	9.91
กรกฎาคม	326.31	318.15	8.16	221.02	206.48	14.49	370.33	361.16	9.17
สิงหาคม	407.20	399.11	8.09	212.82	203.80	9.02	370.33	361.16	9.17
กันยายน	291.95	283.90	8.05	234.09	226.41	7.68	389.03	380.64	8.39
ตุลาคม	293.90	283.93	9.97	245.42	231.98	13.44	335.81	328.01	7.80
พฤศจิกายน	222.09	210.58	11.51	245.42	231.98	13.44	335.81	328.01	7.80
ธันวาคม	158.31	149.21	9.10	406.75	398.12	8.63	336.82	327.13	9.69
รวม	3585.24	3479.23	3980.85	5569.47	5335.86	283.74	4381.57	4261.71	119.86

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดยะลา

หมายเหตุ : * เนื่องจากตัวเลขมูลค่าการค้าชายแดน เดือนพฤษภาคม 2552 ไม่มีตัวเลขสมบูรณ์ จึงได้ประมาณการณ เป็นตัวเลขเช่นเดียวกับตัวเลขมูลค่าการค้าชายแดน เดือนเมษายน 2552 เช่นเดียวกันกับตัวเลขมูลค่าการค้าชายแดน เดือน ตุลาคม 2553 ซึ่งได้ประมาณการณเป็นตัวเลข เช่นเดียวกับตัวเลขมูลค่าการค้าชายแดนเดือนกันยายน 2553

ตารางที่ 5.2.4-4 มูลค่าการค้าทางชายแดนของจังหวัดนราธิวาส

หน่วย: (ล้านบาท)

เดือน	2551			2552			2553		
	มูลค่าการค้าชายแดน			มูลค่าการค้าชายแดน			มูลค่าการค้าชายแดน		
	รวม	ส่งออก	นำเข้า	รวม	ส่งออก	นำเข้า	รวม	ส่งออก	นำเข้า
มกราคม	412.47	180.53	231.94	3,782.21	1,532.01	2,250.20	289.66	123.24	166.42
กุมภาพันธ์	318.63	168.75	149.88	289.55	110.60	178.95	231.40	102.79	126.63
มีนาคม	338.23	121.10	217.13	291.45	117.72	173.73	327.08	138.16	188.92
เมษายน	372.37	124.68	247.69	245.51	102.01	143.50	295.03	130.12	164.91
พฤษภาคม	1,778.85	724.23	1,054.62	230.43	107.91	122.52	318.56	137.78	1,180.78
มิถุนายน	2,189.08	828.27	1,357.81	280.93	132.17	148.76	318.56	137.78	1,180.78
กรกฎาคม	2,429.92	951.75	1,478.17	284.41	145.89	138.52	295.53	125.34	1,180.78
สิงหาคม	2,713.19	1,063.24	1,649.95	318.89	104.96	213.93	275.79	126.24	149.45
กันยายน	3,000.92	1,191.46	1,809.46	204.06	91.63	112.43	261.57	114.41	147.46
ตุลาคม	3,291.82	1,326.94	1,964.88	383.60	140.67	242.93	336.78	156.02	180.76
พฤศจิกายน	3,570.23	1,440.19	2,130.04	382.08	120.14	261.94	225.53	93.12	162.71
ธันวาคม	3,782.21	1,532.01	2,250.20	289.66	123.24	166.42	277.45	101.51	175.94
รวม	24,197.92	9,653.15	14,541.77	6,982.78	2,828.95	4,153.83	3,452.94	1486.51	5005.54

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนราธิวาส

หมายเหตุ : * เนื่องจากตัวเลขมูลค่าการค้าชายแดน เดือนพฤษภาคม 2552 ไม่มีตัวเลขสมบูรณ์ จึงได้ประมาณการณ เป็นตัวเลขเช่นเดียวกับตัวเลขมูลค่าการค้าชายแดน เดือนเมษายน 2552 เช่นเดียวกันกับตัวเลขมูลค่าการค้าชายแดน เดือน ตุลาคม 2553 ซึ่งได้ประมาณการณเป็นตัวเลข เช่นเดียวกับตัวเลขมูลค่าการค้าชายแดนเดือนกันยายน 2553

จากตารางการค้าระหว่างประเทศของจังหวัดสงขลานั้น ส่วนใหญ่เป็นการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยเกือบทั้งหมดทำธุรกรรมผ่าน 2 ด้านศุลกากรคือ ด้านสะเดา และด้านปาดังเบซาร์ มูลค่าการค้าชายแดนสงขลา-มาเลเซีย ในปี พ.ศ. 2553 มีมูลค่า 496,547.29 ล้านบาท โดยสงขลาส่งออกสินค้าผ่านแดนมีมูลค่า 296,870.50 ล้านบาท และนำเข้าผ่านแดน 173,419.72 ล้านบาท (ดังตารางที่ 5.2.4-1) เมื่อเทียบกับมูลค่าการค้าชายแดน ในปี พ.ศ. 2551 และ 2553 ปรากฏว่า มูลค่าการค้าชายแดนสงขลา-มาเลเซีย นั้นเพิ่มขึ้น

ประเภทสินค้าการส่งออกของจังหวัดสงขลาที่สำคัญได้แก่ ยางพารา ถูมือยาง เครื่องจักร อะไหล่และอุปกรณ์ สินค้าประมงพวกปลาแห้ง เป็นต้น ในขณะที่สินค้านำเข้าได้แก่ เครื่องจักร อะไหล่และอุปกรณ์ สัตว์น้ำแช่เย็น แช่แข็ง ตีบูก เป็นต้น

ในส่วนของจังหวัดสตูลจากตารางมูลค่าการค้าชายแดน ในปี พ.ศ.2553 รวมทั้งสิ้น 2,232.61 ล้านบาท โดยมูลค่ารวมของสินค้าส่งออกเท่ากับ 1,047.35 ล้านบาท สินค้านำเข้ามูลค่า 1,179.15 ล้านบาท (ดังตารางที่ 5.2.4-2) เมื่อเทียบกับดุลการค้าของจังหวัดสตูล ในปี พ.ศ. 2552 กับปี 2553 แล้วมีมูลค่าการขาดดุลการค้าของจังหวัดสตูลลดลงมาก

ประเภทสินค้าส่งออกที่ผ่านจังหวัดสตูลที่สำคัญได้แก่ ข้าวสาร อาหารแห้ง อุปกรณ์ก่อสร้าง เช่น อิฐ กระเบื้องมุงหลังคา เป็นต้น ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ สินค้าประมงแช่เย็น แช่แข็ง ผ้าโสร่งและเครื่องจักร เป็นต้น

ในส่วนของจังหวัดยะลาจากตารางมูลค่าการค้าชายแดน ในปี พ.ศ.2553 รวมทั้งสิ้น 4,381.57 ล้านบาท โดยมูลค่ารวมของสินค้าส่งออกเท่ากับ 4,261.71 ล้านบาท สินค้านำเข้ามูลค่า 119.86 ล้านบาท (ดังตารางที่ 5.2.4-3) เมื่อเทียบกับดุลการค้าของจังหวัดยะลา ในปี พ.ศ. 2552 กับปี 2553 แล้วมีมูลค่าการขาดดุลการค้าของจังหวัดยะลาลดลงมาก

ประเภทสินค้าส่งออกที่ผ่านจังหวัดยะลาที่สำคัญได้แก่ สินค้าทางการเกษตรโดยเฉพาะยางพารา เป็นสินค้าหลักของประชากรรองลงมาคือ ไม้ผล เช่น ทุเรียน ลองกอง และส้มโชกุน ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ แอมโมเนียเหลว ไม้แปรรูป ดอกไม้สด อะไหล่เก่า เป็นต้น (ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดยะลา)

ในส่วนของจังหวัดนราธิวาสจากตารางมูลค่าการค้าชายแดน ในปี พ.ศ.2553 รวมทั้งสิ้น 3,452.94 ล้านบาท โดยมูลค่ารวมของสินค้าส่งออกเท่ากับ 1,486.51 ล้านบาท สินค้านำเข้ามูลค่า 5,005.54 ล้านบาท (ดังตารางที่ 5.2.4-4) เมื่อเทียบกับดุลการค้าของจังหวัดนราธิวาส ในปี พ.ศ. 2552 กับปี 2553 แล้วมีมูลค่าการขาดดุลการค้าของจังหวัดนราธิวาสลดลงมาก

ประเภทสินค้าส่งออกที่ผ่านจังหวัดนราธิวาสที่สำคัญได้แก่ ไคกระบือมีชีวิต ผลไม้ต่างๆ สินค้าประมง เช่น ปลาหู ปลากระพง แป้งมันสำปะหลังและก๊าซปิโตรเลียมเหลว เป็นต้น ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ ไม้แปรรูป ไม้หมอน เศษกระดาษ เศษไม้ขี้เสื่อ เสื้อผ้าเก่า มะพร้าว ขนมปังกอบและขนมขบเคี้ยว เป็นต้น (ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนราธิวาส)

โดยภาพรวมด้านการค้าชายแดนไทยของพื้นที่สงขลา สตูล และยะลา เป็นการค้าขายกับประเทศมาเลเซีย ทางด่านปาดังเบซาร์ ด่านเบตงและด่านสะเดา สำหรับจังหวัดนราธิวาสผ่านทางด่านตากใบ ด่านสุโงโกลก และด่านบูเก๊ะตา สำหรับสินค้าส่งออกของไทยไปมาเลเซียที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สินค้าเกษตรจำพวกวัตถุดิบและสินค้าปฐมภูมิ เครื่องจักรไม่ใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ อุตสาหกรรม การเกษตร ไม้แปรรูปและเครื่องจักรใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ ขณะที่ไทยนำเข้าสินค้าคอมพิวเตอร์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรไม่ใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ เหล็กและเหล็กกล้า เครื่องจักรที่ใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบ รองลงไปเป็นผลิตภัณฑ์เม็ดพลาสติก น้ำมันสำเร็จรูปและน้ำมันดิบเคมีภัณฑ์ ยางพารา

ในขณะเดียวกัน มาเลเซียมีนโยบายกีดกันทางการค้าโดยจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากสินค้าประมง จัดเก็บภาษีสินค้าประเภทผัก ผลไม้สดในอัตราที่สูงนอกจากนี้ยังกำหนดมาตรฐานคุณภาพสินค้า กำหนดเงื่อนไขด้านการขนส่งสินค้า ในขณะเดียวกันก็ยังมีปัญหาการค้ำอกระบบและการลักลอบขนส่งสินค้าหนีภาษี

แนวโน้มสถานการณ์การค้าชายแดนในอนาคตน่าจะขยายตัวได้มากขึ้นจากแผนงานความร่วมมือเศรษฐกิจสามฝ่าย (IMT-GT) ที่มีการแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเชื่อมเส้นทางคมนาคมเพื่อพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ชายแดนและกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ความร่วมมือ ในขณะเดียวกันพื้นที่ทั้งสงขลาและสตูลเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นประตูการค้าการขนส่งเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบความร่วมมือ IMT-GT

5.2.5 สาขาประมง

จังหวัดสงขลามีผลผลิตจากการประมงทะเลปริมาณ 83,246,501 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 2,390,781,772.85 บาท สัตว์น้ำที่สำคัญ คือ ปลาทุ กุ้ง กุ้ง หมีก ปู ปลาหลังเขียวและปลาเบ็ด มีธุรกิจต่อเนื่องเกี่ยวกับการประมงทะเล ประกอบด้วยโรงน้ำแข็ง 23 โรง โรงงานผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแช่เยือกแข็ง 21 โรง โรงงานปลากระป๋อง 6 โรง โรงงานปลาป่น 14 โรง

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง มีสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ กุ้งทะเลและปลากะพงขาว การเลี้ยงปลาน้ำจืดมีผู้เลี้ยงปลาน้ำจืดทั้งสิ้น 5,851 ราย 9,399 บ่อ พื้นที่ 3,023.63 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นปลากินพืช เช่น ปลาดุก ปลาไน ปลาหมอ เป็นต้น (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2553-2556)

กลุ่มวิจัยและวิเคราะห์สถิติการประมง ศูนย์สารสนเทศกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ข้อมูลสถิติประมงในปี 2548 จังหวัดสงขลา ดังนี้ ปริมาณสัตว์น้ำจืด แยกเป็นสัตว์น้ำจืดที่จับได้ จำนวน 1,120 ตัน การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด 4,439 ตัน และมีปริมาณสัตว์น้ำเค็ม แยกเป็นสัตว์น้ำเค็มที่จับได้ จำนวน 311,675 ตัน การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด 2,262 ตัน การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล 19,139 ตัน และเมื่อ

พิจารณาเฉพาะผลผลิตจากการประมงทะเลในปี 2548 (311,675 ตัน) เทียบกับ ปี 2551 (83,247 ตัน) พบว่า ผลผลิตดังกล่าวมีปริมาณลดลงถึงประมาณ 228,428 ตัน

สำหรับจังหวัดสตูล มีการดำเนินกิจกรรมด้านการประมงหลายกิจกรรม ทั้งด้านการจับสัตว์น้ำ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยในปีการผลิต 2552 มีมูลค่าการผลิตทั้งหมด 6,063.76 ล้านบาท แยกเป็นรายละเอียดคือ

- (1) ประมงทะเลพาณิชย์ (น้ำลึก) มีปริมาณปลารวม 114,765 ตัน มูลค่า 2,214 ล้านบาท
- (2) ประมงทะเลพื้นบ้าน (ชายฝั่ง) มีชาวประมง 3,408 ครอบครัว มีผลผลิตปลาที่จับได้ ประมาณ 9,600 ตันเศษ คิดเป็นมูลค่า 586 ล้านบาท
- (3) การทำฟาร์มปลาน้ำกร่อยในพื้นที่ 4 อำเภอ (อำเภอเมือง ท่าแพ พงษ์หัวและละงู) มีเกษตรกร 1,188 ราย จำนวน 7,978 กระชัง พื้นที่ 44.88 ไร่ ผลผลิต 916.67 ตัน มูลค่า 118.79 ล้านบาท
- (4) การเพาะและอนุบาลปลาน้ำกร่อย (ปลากะพงขาวเพื่อการส่งออกไปประเทศเพื่อนบ้านและเลี้ยงในจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง) มีจำนวนเกษตรกร 171 ราย มีผลผลิต 3 ล้านตัว มูลค่า 33 ล้านบาทเศษ
- (5) การทำฟาร์มกึ่งเลี้ยงทะเล (เชิงพาณิชย์) ในพื้นที่ 4 อำเภอ (อำเภอเมือง ท่าแพ พงษ์หัวและละงู) มี 426 ฟาร์ม จำนวน 2,292 บ่อ พื้นที่ 8,424 ไร่
- (6) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด มีเกษตรกร 1,915 ราย พื้นที่ 508.36 ไร่ ผลผลิต 842.21 ตัน มูลค่า 36.60 ล้านบาท
- (7) การเพาะพันธุ์และอนุบาลกุ้งทะเล มีเกษตรกร 15 ราย
- (8) การจับสัตว์น้ำจืดจากแหล่งน้ำธรรมชาติ มีประชากรจับสัตว์น้ำจืด 1,289 ตัน คิดเป็นมูลค่า 76 ล้านบาทเศษ

กลุ่มวิจัยและวิเคราะห์สถิติการประมง ศูนย์สารสนเทศกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ข้อมูลสถิติประมงในปี 2548 จังหวัดสตูลดังนี้ ปริมาณสัตว์น้ำจืด แยกเป็นสัตว์น้ำจืดที่จับได้ จำนวน 46 ตัน การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด 365 ตัน และมีปริมาณสัตว์น้ำเค็ม แยกเป็นสัตว์น้ำเค็มที่จับได้ จำนวน 114,168 ตัน การเพาะเลี้ยงปลาน้ำกร่อย 866 ตัน การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล 18,732 ตัน เมื่อพิจารณาเฉพาะผลผลิตจากการประมงทะเลในปี 2548 (124,365 ตัน) เทียบกับ ปี 2551 (114,168 ตัน) พบว่า ผลผลิตดังกล่าวมีปริมาณเพิ่มขึ้นประมาณ 10,197 ตัน (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดสตูล พ.ศ. 2553-2556)

สำหรับจังหวัดนราธิวาส มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดกระจายอยู่ทั้ง 13 อำเภอ จำนวน 5,171 ราย พื้นที่ 1,457.51 ไร่ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย จำนวน 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองนราธิวาส และอำเภอตากใบ จำนวน 458 ราย พื้นที่ 82.06 ไร่ การประมงทะเล มีประชากรชาวประมง 24 หมู่บ้าน จำนวน 3,321 ครอบครัว จำนวนประชากร 12,771 คน เรือประมงจังหวัดนราธิวาส มีทั้งหมด 1,644 ลำ เรือประมงพื้นบ้าน จำนวน 1,572 ลำ เรือประมงพาณิชย์ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง จำนวน 72 ลำ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีประมาณ 5,000 ไร่ กระจายอยู่ในทุกอำเภอ สำหรับการทำการประมงทะเล ทำในท้องที่

อำเภอเมืองนราธิวาสและอำเภอตากใบ มีพื้นที่ความยาวชายฝั่ง 59 กิโลเมตร (ที่มา : แผนยุทธศาสตร์ด้านการประมงระดับจังหวัดนราธิวาส (ปี 2555 – 2558))

สำหรับจังหวัดปัตตานี จากข้อมูลปี 2548 สัตว์น้ำมีปริมาณรวม 93,175.46 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่ารวม 3,202.49 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2547 พบว่าปริมาณลดลงร้อยละ 3.75 และคิดเป็นมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.25 ตามลำดับ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากราคาน้ำมันสูงขึ้น ส่วนราคากุ้งกุลาดำขนาด 50 ตัวต่อกิโลกรัม ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 208.7 บาท เมื่อเทียบกับปี 2547 (ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดปัตตานี 4 ปี (2551-2554))

5.2.6 สาขาแรงงาน

ประชากรและแรงงานในจังหวัดสงขลาในปี พ.ศ.2553 มี 1,462,271 คน (อันดับ 2 ของภาคใต้) โดยแยกเป็นผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 1,113,508 คน และผู้มีอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 348,763 คน ในจำนวนผู้ที่มาอายุ 15 ปีขึ้นไป มีผู้มีงานทำ 815,618 คน และผู้ว่างงาน 17,251 คน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานรวมร้อยละ 1.00 ของผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน สำหรับอัตราการว่างงานของผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานของจังหวัดสงขลามีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2548 ซึ่งมีอัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 1.57 โดยในปี พ.ศ. 2553 อัตราการจ้างงานขั้นต่ำอยู่ที่ 159 บาท/คน/วัน

เมื่อพิจารณาลักษณะงานของผู้ที่มีงานทำทั้งหมด 815,618 คนในปี 2553 ปรากฏว่า อยู่ในภาคเกษตรกรรม 263,103 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 32.25 ของผู้มีงานทำ ในขณะที่ผู้ทำงานนอกสาขาเกษตรกรรมมีจำนวน 552,515 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 67.74 ของผู้มีงานทำ ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า สาขานอกภาคการเกษตรกรรมมีบทบาทสูงในการรองรับการทำงานของแรงงานในปัจจุบันของจังหวัดสงขลา

ประชากรในจังหวัดสตูลในปี พ.ศ. 2553 มี 292,300 คน (อันดับที่ 12 ของภาคใต้) โดยแยกเป็นผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป 220,478 คน และผู้มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 71,822 คน

ในจำนวนผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีงานทำ 164,167 คน และเป็นผู้ว่างงาน 2,189 คน ผู้ว่างงานที่รอฤดูกาล 88 คน หรือคิดเป็นอัตรา 1.36 ของผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน ซึ่งอัตราการว่างงานของจังหวัดสตูลเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับอัตราการว่างงานร้อยละ 2.27 ในปี พ.ศ. 2548 และในปี พ.ศ.2553 อัตราค่าแรงขั้นต่ำของจังหวัดสตูลอยู่ที่ 161 บาท/คน/วัน

เมื่อพิจารณาลักษณะงานของผู้ที่มีงานทำของจังหวัดสตูลปรากฏว่า ผู้มีงานทำที่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรมมีจำนวน 94,069 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 57.30 ของผู้มีงานทำ ในขณะที่ผู้ทำงานนอกสาขาเกษตรกรรมมีจำนวน 70,098 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 42.69 ของผู้มีงานทำ ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า สาขาเกษตรกรรมและประมง มีบทบาทสำคัญในการรองรับแรงงานของประชากรในจังหวัดสตูลเทียบกับจังหวัดสงขลาซึ่งสาขาเกษตรกรรมมีบทบาทรองรับแรงงานน้อยกว่าภาคคนนอกเกษตรกรรม

ประชากรในจังหวัดยะลาในปี พ.ศ. 2553 มี 487,380 คน (อันดับที่ 9 ของภาคใต้) โดยแยกเป็น ผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป 364,531 คน และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 122,849 คน

ในจำนวนผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีงานทำ 261,583 คน และเป็นผู้ว่างงาน 1,724 คน ผู้ว่างงานที่รอฤดูกาล 0 คน หรือคิดเป็นอัตรา 0.65 ของผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน ซึ่งอัตราการว่างงานของจังหวัดยะลาเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับอัตราการว่างงานร้อยละ 0.85 ในปี พ.ศ. 2548 และในปี พ.ศ.2553 อัตราค่าแรงขั้นต่ำของจังหวัดยะลาอยู่ที่ 160 บาท/คน/วัน

เมื่อพิจารณาลักษณะงานของผู้ที่มีงานทำของจังหวัดยะลาปรากฏว่า ผู้มีงานทำที่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรมมีจำนวน 177,321 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 67.78 ของผู้ที่มีงานทำ ในขณะที่ผู้ทำงานนอกสาขาเกษตรกรรมมีจำนวน 1,724 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 32.21 ของผู้ที่มีงานทำ

ประชากรในจังหวัดปัตตานีในปี พ.ศ. 2553 มี 517,377 คน (อันดับที่ 5 ของภาคใต้) โดยแยกเป็น ผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป 354,264 คน และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 163,113 คน

ในจำนวนผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีงานทำ 364,483 คน และเป็นผู้ว่างงาน 7,649 คน ผู้ว่างงานที่รอฤดูกาล 114 คน หรือคิดเป็นอัตรา 2.22 ของผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน ซึ่งอัตราการว่างงานของจังหวัดยะลาเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับอัตราการว่างงานร้อยละ 3.00 ในปี พ.ศ. 2548 และในปี พ.ศ.2553 อัตราค่าแรงขั้นต่ำของจังหวัดปัตตานีอยู่ที่ 159 บาท/คน/วัน

เมื่อพิจารณาลักษณะงานของผู้ที่มีงานทำของจังหวัดปัตตานีปรากฏว่า ผู้มีงานทำที่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรมมีจำนวน 119,836 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 34.53 ของผู้ที่มีงานทำ ในขณะที่ผู้ทำงานนอกสาขาเกษตรกรรมมีจำนวน 226,647 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 65.41 ของผู้ที่มีงานทำ

ประชากรในจังหวัดนราธิวาสในปี พ.ศ. 2553 มี 737,162 คน (อันดับที่ 4 ของภาคใต้) โดยแยกเป็น ผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป 579,407 คน และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 157,755 คน

ในจำนวนผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีงานทำ 385,677 คน และเป็นผู้ว่างงาน 12,288 คน ผู้ว่างงานที่รอฤดูกาล 291 คน หรือคิดเป็นอัตรา 3.08 ของผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน ซึ่งอัตราการว่างงานของจังหวัดยะลาเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับอัตราการว่างงานร้อยละ 2.67 ในปี พ.ศ. 2548 และในปี พ.ศ.2553 อัตราค่าแรงขั้นต่ำของจังหวัดนราธิวาสอยู่ที่ 160 บาท/คน/วัน

เมื่อพิจารณาลักษณะงานของผู้ที่มีงานทำของจังหวัดนราธิวาสปรากฏว่า ผู้มีงานทำที่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรมมีจำนวน 159,122 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 41.25 ของผู้ที่มีงานทำ ในขณะที่ผู้ทำงานนอกสาขาเกษตรกรรมมีจำนวน 226,555 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 58.25 ของผู้ที่มีงานทำ

ตารางที่ 5.2.6-1 สถานการณ์กำลังแรงงาน การที่มีงานทำ และการว่างงาน ปี พ.ศ. 2548-2553

รายการ	สงขลา											
	2548		2549		2550		2551		2552		2553	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
ผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป	985,048	71.90	1,005,794	75.79	1,021,875	76.03	1,060,984	75.92	1,096,083	75.81	1,113,508	76.14
1. ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	725,867	52.98	749,123	56.45	757,150	74.09	780,919	55.88	811,389	56.12	823,869	56.34
1.1 กำลังแรงงานปัจจุบัน	725,867	52.98	749,123	56.45	757,150	74.09	780,919	55.88	811,015	56.09	823,869	56.34
1.1.1 ผู้มีงานทำ	714,452	52.15	741,254	55.86	748,914	98.91	766,674	54.98	790,553	54.68	815,618	55.77
-สาขาเกษตรกรรม	225,644	31.58	238,051	32.11	273,343	36.50	237,946	31.03	242,742	30.70	263,103	32.25
-นอกสาขาเกษตรกรรม	488,808	68.42	503,203	67.89	475,571	63.50	528,731	68.96	547,811	69.29	552,515	67.74
1.1.2 ผู้ว่างงาน	11,415	0.83	7,869	0.59	8,236	1.73	14,245	1.01	20,462	1.41	17,251	1.17
1.2 ผู้ที่รอฤดูกาล	-	-	-	-	-	-	-	-	374	0.02	-	-
2. ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	259,181	18.92	256,671	19.34	264,725	25.91	280,065	20.04	284,694	19.69	280,639	1.34
2.1 ทำงานบ้าน	65,449	4.78	66,251	4.99	78,599	29.69	78,836	5.64	79,239	5.4	78,575	5.37
2.2 เรียนหนังสือ	105,169	7.68	106,099	8.00	98,557	125.39	103,923	7.43	108,691	7.5	99,936	6.83
2.3 ชรา ทำงานไม่ได้ อื่นๆ	88,563	6.46	84,320	6.35	87,569	88.85	97,307	6.96	96,765	6.69	102,128	6.98
ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี	384,935	28.10	321,271	24.21	322,213	367.95	336,362	24.07	349,602	24.18	348,763	23.85
อัตราการว่างงานรวม ^{1/}	1.57		1.05		1.09		1.82		2.61		1.00	
อัตราค่าจ้าง (บาท/คน/วัน) ^{2/}	144		144		152		155		155		159	

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา และสตูล, สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

หมายเหตุ: 1/ จากการคำนวณ 2/ อัตราค่าจ้างค่าแรงขั้นต่ำ ข้อมูลจากกรมคุ้มครองและสวัสดิการแรงงาน กระทรวงแรงงาน

ตารางที่ 5.2.6-2 สถานการณ์กำลังแรงงาน การที่มีงานทำ และการว่างงาน ปี พ.ศ. 2548-2553

รายการ	สตูล											
	2548		2549		2550		2551		2552		2553	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
ผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป	179,935	67.06	204,523	72.25	209,204	72.56	213,450	73.68	215,877	74.90	220,478	75.42
1. ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน	130,242	48.54	141,189	49.88	146,774	50.90	158,472	54.71	160,365	55.64	166,377	56.91
1.1 กำลังแรงงานปัจจุบัน	130,242	48.54	141,189	49.88	146,774	50.84	158,472	54.71	160,365	55.64	166,377	56.91
1.1.1 ผู้มีงานทำ	127,286	47.44	139,685	49.35	142,248	49.33	156,458	54.02	158,543	55.01	164,167	56.16
-สาขาเกษตรกรรม	62,327	48.97	75,972	54.39	83,267	58.54	92,052	58.83	92,644	58.43	94,069	57.30
-นอกสาขาเกษตรกรรม	64,959	51.03	63,713	45.61	58,981	41.46	64,406	41.16	64,018	40.37	70,098	42.69
1.1.2 ผู้ว่างงาน	2,956	1.10	1,504	0.53	4,330	1.50	1,922	0.66	1,822	0.63	2,189	0.74
1.2 ผู้ที่รอฤดูกาล	-	-	-	-	196	0.07	185	0.06	-	-	88	0.03
2. ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	49,693	18.52	63,334	22.37	62,430	21.65	54,978	18.98	55,512	19.26	54,101	18.50
2.1 ทำงานบ้าน	19,722	7.35	23,813	8.41	22,255	7.72	26,068	9.00	23,556	8.17	22,635	7.74
2.2 เรียนหนังสือ	15,943	5.94	202,226	71.44	20,154	6.99	12,968	4.47	13,355	4.63	12,867	4.40
2.3 ชรา ทำงานไม่ได้ อื่นๆ	14,029	5.23	19,295	6.82	20,021	6.94	15,942	5.50	18,602	6.45	18,600	6.36
ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี	88,401	32.94	78,550	27.75	79,132	27.44	76,179	26.30	72,306	25.09	71,822	24.57
อัตราการว่างงานรวม ^{1/}	2.27		1.07		2.95		1.38		1.13		1.36	
อัตราค่าจ้าง (บาท/คน/วัน) ^{2/}	144		144		148		157		157		161	

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา และสตูล, สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

หมายเหตุ: 1/ จากการคำนวณ 2/ อัตราจ้างค่าแรงขั้นต่ำ ข้อมูลจากกรมคุ้มครองและสวัสดิการแรงงาน กระทรวงแรงงาน

ตารางที่ 5.2.6-3 สถานการณ์กำลังแรงงาน การที่มีงานทำ และการว่างงาน ปี พ.ศ. 2548-2553

รายการ	ยะลา											
	2548		2549		2550		2551		2552		2553	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
ผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป	324,183	69.78	351,627	70.44	359,943	70.79	357,864	72.32	356,088	74.13	364,531	74.47
1. ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน	224,570	48.34	250,119	50.10	255,600	38.90	248,045	50.13	247,401	51.50	263,308	54.02
1.1 กำลังแรงงานปัจจุบัน	224,528	48.33	250,119	50.10	255,380	38.87	247,045	49.93	247,162	51.45	263,308	54.02
1.1.1 ผู้มีงานทำ	222,604	47.92	247,171	49.51	253,380	38.56	242,787	49.07	244,652	50.93	261,583	53.67
-สาขาเกษตรกรรม	121,229	54.45	147,555	59.69	168,045	66.40	158,538	65.49	161,800	66.09	177,321	67.78
-นอกสาขาเกษตรกรรม	101,375	45.54	99,615	40.30	85,335	33.67	84,249	34.70	82,852	33.86	84,262	32.21
1.1.2 ผู้ว่างงาน	1,924	0.41	2,950	0.74	2,008	0.30	4,258	0.86	2,510	0.52	1,724	0.35
1.2 ผู้ที่รอฤดูกาล	42	0.009	60	0.015	283	0.043	1,000	0.202	239	0.049	0	0
2. ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	99,613	21.44	101,450	25.50	104,341	15.88	109,819	22.19	108,687	22.62	101,224	20.76
2.1 ทำงานบ้าน	32,346	6.96	29,470	7.14	30,355	4.62	34,221	6.87	33,085	6.88	27,706	5.68
2.2 เรียนหนังสือ	37,039	7.97	39,710	9.98	42,597	6.48	42,573	8.55	43,921	9.14	44,728	9.17
2.3 ชรา ทำงานไม่ได้ อื่นๆ	30,228	6.50	32,270	8.11	31,389	4.77	33,025	6.63	31,682	6.59	28,787	5.90
ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี	140,333	30.21	147,520	37.09	148,515	22.60	136,909	27.49	124,246	25.86	122,849	25.20
อัตราการว่างงานรวม ^{1/}	0.85		1.17		0.78		1.72		1.01		0.65	
อัตราค่าจ้าง (บาท/คน/วัน) ^{2/}	144		144		148		153		155		160	

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา และสตูล, สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

หมายเหตุ: 1/ จากการคำนวณ 2/ อัตราจ้างค่าแรงขั้นต่ำ ข้อมูลจากกรมคุ้มครองและสวัสดิการแรงงาน กระทรวงแรงงาน

ตารางที่ 5.2.6-4 สถานการณ์กำลังแรงงาน การที่มีงานทำ และการว่างงาน ปี พ.ศ. 2548-2553

รายการ	นราธิวาส											
	2548		2549		2550		2551		2552		2553	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
ผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป	509,100	68.87	553,700	69.10	568,205	69.79	564,066	71.43	565,015	73.86	579,407	78.59
1. ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน	373,500	50.41	388,200	48.44	398,475	48.94	392,442	49.70	395,825	51.74	398,256	54.02
1.1 กำลังแรงงานปัจจุบัน	373,400	50.40	388,100	48.43	398,225	48.91	392,135	49.66	395,169	51.66	397,965	53.98
1.1.1 ผู้มีงานทำ	363,400	49.05	377,400	47.09	389,225	47.81	382,311	48.42	380,284	49.71	385,677	52.31
-สาขาเกษตรกรรม	171,010	47.05	167,940	44.49	151,650	38.96	140,811	36.83	141,031	37.08	159,122	41.25
-นอกสาขาเกษตรกรรม	192,000	52.83	209,460	55.50	237,575	61.03	241,500	63.16	239,253	62.91	226,555	58.25
1.1.2 ผู้ว่างงาน	10,000	1.34	10,600	1.32	9,000	1.10	9,824	1.24	14,885	1.94	12,288	1.66
1.2 ผู้ที่รอฤดูกาล	100	0.013	60	0.007	1,200	0.14	307	0.04	656	0.08	291	0.039
2. ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	13,560	1.83	165,500	20.65	166,600	20.46	171,624	21.73	69,190	22.11	181,151	24.57
2.1 ทำงานบ้าน	50,000	6.74	60,000	7.48	62,250	7.64	62,425	7.90	62,547	8.17	66,555	9.02
2.2 เรียนหนังสือ	42,000	5.66	47,700	5.95	49,950	6.13	53,443	6.77	56,450	7.37	58,764	7.97
2.3 ชรา ทำงานไม่ได้ อื่นๆ	43,700	5.89	57,800	7.21	61,850	7.59	55,756	7.06	50,193	6.56	55,832	7.57
ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี	231,700	31.27	247,600	30.89	248,870	30.45	225,586	28.57	199,900	26.13	157,755	21.40
อัตราการว่างงานรวม ^{1/}	2.67		2.75		2.26		2.50		3.76		3.08	
อัตราค่าจ้าง (บาท/คน/วัน) ^{2/}	144		144		148		153		153		160	

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา และสตูล, สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

หมายเหตุ: 1/ จากการคำนวณ 2/ อัตราจ้างค่าแรงขั้นต่ำ ข้อมูลจากกรมคุ้มครองและสวัสดิการแรงงาน กระทรวงแรงงาน

ตารางที่ 5.2.6-5 สถานการณ์กำลังแรงงาน การที่มีงานทำ และการว่างงาน ปี พ.ศ. 2548-2553

รายการ	ปีตติยานี											
	2548		2549		2550		2551		2552		2553	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
ผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป	417,470	69.17	392,609	69.56	396,575	69.88	350,460	78.24	359,459	71.12	354,264	68.47
1. ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน	298,672	49.48	290,589	51.48	297,533	52.43	322,559	72.01	359,459	71.12	354,246	68.47
1.1 กำลังแรงงานปัจจุบัน	298,634	49.48	290,580	51.48	297,139	52.36	322,493	71.99	355,069	70.25	354,131	68.44
1.1.1 ผู้มีงานทำ	289,688	48.00	285,724	50.62	292,499	51.54	317,406	70.86	343,806	69.58	346,483	66.96
-สาขาเกษตรกรรม	107,373	37.06	118,900	41.58	123,023	42.05	122,622	38.63	343,806	34.13	119,836	34.58
-นอกสาขาเกษตรกรรม	182,315	62.93	166,824	58.38	196,476	57.94	197,784	62.31	226,463	65.86	226,647	65.41
1.1.2 ผู้ว่างงาน	8,945	1.48	4,856	0.86	4,640	0.81	5,087	1.13	7,743	1.53	7,649	1.47
1.2 ผู้ที่รอฤดูกาล	3,825	0.63	9	0.0001	788	0.13	266	0.059	0	0	114	0.022
2. ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	118,797	19.68	102,020	17.97	99,042	17.45	125,350	27.98	145,959	28.87	163,131	31.53
2.1 ทำงานบ้าน	35,459	5.87	30,915	5.47	30,697	5.40	44,926	10.03	54,056	28.87	59,217	11.44
2.2 เรียนหนังสือ	40,682	6.74	32,373	5.70	31,847	5.61	36,378	8.12	43,074	8.52	50,288	9.71
2.3 ชรา ทำงานไม่ได้ อื่นๆ	42,655	7.06	38,733	6.86	36,497	6.43	44,046	9.83	48,829	9.66	53,625	10.36
ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี	186,030	30.82	171,808	30.26	170,859	30.11	97,000	21.65	145,959	28.87	163,113	31.52
อัตราการว่างงานรวม ^{1/}	3.00		1.67		1.56		1.57		3.17		2.22	
อัตราค่าจ้าง (บาท/คน/วัน) ^{2/}	144		144		148		155		155		159	

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา และสตูล, สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

หมายเหตุ: 1/ จากการคำนวณ 2/ อัตราจ้างค่าแรงขั้นต่ำ ข้อมูลจากกรมคุ้มครองและสวัสดิการแรงงาน กระทรวงแรงงาน

โดยสรุปสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ในภาพรวมพบว่า ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าสาขาเกษตรกรรมและประมง มีบทบาทสำคัญในการรองรับแรงงานของประชากรในจังหวัดสตูลและจังหวัดยะลาเทียบกับจังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส ซึ่งสาขาเกษตรกรรมมีบทบาทรองรับแรงงานน้อยกว่าภาคนอกเกษตรกรรม

เมื่อพิจารณาเฉพาะภาคการเกษตรในพื้นที่พบว่า มีพืชเศรษฐกิจสำคัญเพียงไม่กี่ชนิดโดยมียางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ สำหรับภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเกษตร มีขนาดเล็ก มีปริมาณเงินลงทุนน้อยและกระจุกตัวอยู่ในเขตสงขลา-หาดใหญ่ ภาคการประมงมีสถานการณ์และแนวโน้มที่ดีขึ้นเพราะสัตว์น้ำที่จับได้ และผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีปริมาณมากขึ้นนับตั้งแต่ปี 2548 แต่ปัจจุบันต้องประสบกับปัญหาราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น ส่วนในภาคการท่องเที่ยวและบริการมีสถานการณ์และแนวโน้มที่ดีเช่นเดียวกันจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นมาโดยตลอดแต่ก็ยังขาดการสนับสนุนให้มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เป็นสาขานำในภาคเศรษฐกิจของพื้นที่ ซึ่งการคาดประมาณการเติบโตทางเศรษฐกิจของพื้นที่ประเมินได้ว่าในอนาคต ภาคอุตสาหกรรมและการบริการและการท่องเที่ยวอาจจะค่อยๆ มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น

5.2.7 แนวโน้มความเหลื่อมล้ำ

ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของประชากรทั้งประเทศ ปี 2547 ถึงปี 2552 โดยจำแนกกลุ่มประชากรตามลำดับรายได้ (Quintile by Income) แบ่งเป็น 5 กลุ่ม โดยไล่จากกลุ่มที่ 1 (จนที่สุด) ไปจนถึงกลุ่มที่ 5 (รวยที่สุด) โดยเรียงลำดับจากรายได้ประจำเฉลี่ยและรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย จากน้อยไปมาก โดยจากข้อมูลปี 2547 จนถึงปี 2552 พบว่า รายได้ประจำเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 (จนที่สุด) ไปจนถึงกลุ่มที่ 5 (รวยที่สุด) มีรายได้ประจำเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกปีสอดคล้องกับข้อมูลรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยซึ่งเพิ่มขึ้นทุกปีตามลำดับ ส่วนข้อมูลสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายได้ ข้อมูลปี 2552 พบว่าความไม่เท่าเทียมของรายได้ทั่วประเทศลดลงโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค ของรายได้ อยู่ที่ 0.49 ลดลงจากปี 2549 และ 2550 ส่วนภาคใต้ พบว่าความไม่เท่าเทียมของรายได้ทั่วประเทศเพิ่มมากขึ้นโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค ของรายได้ อยู่ที่ 0.48 เพิ่มมากขึ้นจากปี 2549 และ 2550 โดยเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค ของรายได้ในปี 2552 ของภาคใต้ กรุงเทพมหานครและค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคในเขตเมืองมีค่าใกล้เคียงกัน

จากข้อมูลสถานการณ์ความยากจนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยพิจารณาจากเส้นความยากจน จำนวนคนจนและสัดส่วนคนจนที่คิดเป็นร้อยละ ตั้งแต่ปี 2543 ถึงปี 2552 โดยพบว่าในปี 2552 จังหวัดสงขลามีเส้นความยากจนอยู่ที่ 1,591 สัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 0.23 จำนวนคนจนเท่ากับ 3,200 คน จังหวัดสตูลมีเส้นความยากจนอยู่ที่ 1,515 สัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 1.26 จำนวนคนจน

เท่ากับ 3,600 คน จังหวัดยะลามีเส้นความยากจนอยู่ที่ 1,572 สัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 13.01 จำนวนคนจนเท่ากับ 62,200 คน จังหวัดปัตตานีมีเส้นความยากจนอยู่ที่ 1,455 สัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 19.6 จำนวนคนจนเท่ากับ 128,300 คน จังหวัดนราธิวาสมีเส้นความยากจนอยู่ที่ 1,447 สัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 22.85 จำนวนคนจนเท่ากับ 173,900 คน ส่วนภาพโดยรวมทั้ง 5 จังหวัด พบว่ามีเส้นความยากจนอยู่ที่ 1,516 สัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 11.36 จำนวนคนจนเท่ากับ 74,240 คน

จากข้อมูลข้างต้นพิจารณาได้ว่าจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุดคือ จังหวัดนราธิวาส รองลงมาคือจังหวัดปัตตานีโดยมีสัดส่วนคนจนคิดเป็นร้อยละ 22.85 และ ร้อยละ 19.46 ตามลำดับ โดยจังหวัดสงขลามีสัดส่วนคนจนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 0.23 ส่วนเส้นความยากจนพบว่าใน 5 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ สงขลามีเส้นความยากจนสูงที่สุดคือ 1,591 (บาท/คน/เดือน) รองลงมาคือจังหวัดยะลา คือ 1,572(บาท/คน/เดือน) ส่วนจังหวัดปัตตานีมีเส้นความยากจนต่ำที่สุดใน 5 จังหวัด คือ 1,455 (บาท/คน/เดือน)

ตารางที่ 5.2.7-1 สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายได้ จำแนกตามภาคและจำแนกตามเขตพื้นที่ ปี พ.ศ. 2547-2552

ปี พ.ศ.	ทั่วประเทศ	กรุงเทพมหานคร	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้	เขตเมือง	ชนบท
2547	0.49	0.42	0.43	0.48	0.45	0.45	0.46	0.45
2549	0.51	0.45	0.44	0.48	0.49	0.47	0.48	0.48
2550	0.5	0.47	0.42	0.47	0.47	0.46	0.47	0.46
2552	0.49	0.47	0.41	0.45	0.46	0.48	0.48	0.44

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยสำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและกระจายรายได้ สศช.

ตารางที่ 5.2.7-2 รายได้ประจำเฉลี่ยต่อคนต่อเดือน และรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยคนต่อเดือน จำแนกตามกลุ่มประชากรทั้งประเทศตามลำดับรายได้ (Quintile by Income)

ปี พ.ศ. 2547 - 2552

กลุ่มประชากรตามลำดับรายได้	รายได้ประจำเฉลี่ย				รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย			
	2547	2549	2550	2552	2547	2549	2550	2552
กลุ่ม 20 % ที่ 1 (จนสุด)	982	1,057	1,224	1,503	12,62	1,502	1,624	1,767
กลุ่ม 20 % ที่ 2	1,741	2,016	2,231	2,622	1,772	2,151	2,169	2,502
กลุ่ม 20 % ที่ 3	2,686	3,179	3,449	3,941	2,375	1,860	2,977	3,325
กลุ่ม 20 % ที่ 4	4,367	5,254	5,608	6,299	3,556	4,125	4,241	4,792
กลุ่ม 20 % ที่ 5 (รวยสุด)	11,874	14,707	15,248	16,993	6,969	8,322	8,198	9,151
รวม	4,331	5,243	5,552	6,272	3,178	3,792	3,842	4,307

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยสำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและกระจายรายได้ สศช.

ตารางที่ 5.2.7-3 เส้นความยากจนของประชากร จำแนกเป็นรายจังหวัด ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2543- 2552

จังหวัด	เส้นความยากจน(บาท/คน/เดือน)						
	2543	2545	2547	2549	2550	2551	2552
สงขลา	1,081	1,141	1,239	1,368	1,397	1,528	1,591
สตูล	1,009	1,068	1,129	1,289	1,340	1,492	1,515
ยะลา	1,000	1,070	1,104	1,311	1,352	1,542	1,572
ปัตตานี	983	1,043	1,106	1,269	1,311	1,446	1,455
นราธิวาส	979	1,096	1,100	1,262	1,307	1,461	1,447
รวม	1,010	1,084	1,136	1,300	1,341	1,494	1,516

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะทางสังคม

ตารางที่ 5.2.7-4 จำนวนคนจน และสัดส่วนคนจนที่คิดเป็นร้อยละ จำแนกเป็นรายจังหวัด ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2543- 2552

จังหวัด	จำนวนคนจน (พันคน)							สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)						
	2543	2545	2547	2549	2550	2551	2552	2543	2545	2547	2549	2550	2551	2552
สงขลา	178.6	28.7	32.7	10.2	14.6	33.6	3.2	14.39	2.25	2.54	0.81	1.13	2.47	0.23
สตูล	20.8	12.7	22.2	17.9	6.3	0.4	3.6	8.46	4.98	8.55	6.5	2.25	0.16	1.26
ยะลา	78.6	64.1	33.7	33.4	38.2	33.5	62.2	19.04	15.21	7.76	6.71	7.53	7.11	13.01
ปัตตานี	231.8	129.6	128.2	88.9	108.2	134.4	128.3	39.16	21.09	20.54	16.31	19.72	2.063	19.46
นราธิวาส	282.1	285.3	101.7	215.8	162.2	96.1	173.9	42.8	42.25	14.78	27.05	20.02	12.83	22.85
รวม	158.38	104.08	63.7	73.24	65.9	59.6	74.24	24.77	17.15	11.47	11.47	10.13	4.92	11.36

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะทางสังคม สศช.

บทที่ 6

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT ANALYSIS)

ของกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.1 สรุปสถานการณ์ แนวโน้มทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และสมรรถนะของพื้นที่ (SWOT Analysis)

จากรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ แนวโน้มทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมเพื่อพิจารณาถึงค่าสมรรถนะของพื้นที่โดยสำนักพัฒนายุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนประกอบการจัดทำแผนพัฒนาภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2553 -2556 ได้สรุปสาระไว้ดังนี้

6.1.1 สถานการณ์และแนวโน้มด้านเศรษฐกิจ

1) **ฐานเศรษฐกิจของพื้นที่มีขนาดเล็กขึ้นอยู่กับการผลิตภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก และมีความแตกต่างระหว่างพื้นที่ค่อนข้างมาก**

(1) สงขลาเป็นฐานเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุด สัดส่วนมูลค่าผลผลิตรวมประมาณครึ่งหนึ่ง (ประมาณ ร้อยละ 53) ของทั้งกลุ่มจังหวัด รองลงมาได้แก่ 3 จังหวัดภาคใต้ชายแดน (นราธิวาส ปัตตานี ยะลา) ที่มีขนาดการผลิตใกล้เคียงกันรวมกันประมาณร้อยละ 39 ของพื้นที่ สำหรับสตูลเป็นจังหวัดที่เล็กที่สุด ขนาดมูลค่าผลผลิตรวมเพียงประมาณร้อยละ 9 ของพื้นที่

(2) โครงสร้างการผลิตของพื้นที่ 5 จังหวัดขึ้นอยู่กับภาคเกษตร ประมาณร้อยละ 40 ของมูลค่าผลผลิตรวม รองลงมาได้แก่อุตสาหกรรม การค้าและบริการ โดยมีสงขลาเป็นศูนย์กลางความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม การค้า การบริการของภาคใต้ตอนล่าง ส่วน 4 จังหวัดที่เหลือมีฐานเศรษฐกิจแคบและไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง โดยขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะจังหวัดสตูลและนราธิวาส มีสัดส่วนค่อนข้างสูงในภาคการเกษตรถึงร้อยละประมาณ 54 และ 59 ตามลำดับ

(3) จากลักษณะโครงสร้างการผลิตดังกล่าว ทำให้เศรษฐกิจในประเทศขยายตัวต่ำกว่าพื้นที่อื่นของภาค กลายเป็นช่องว่างการพัฒนาที่ต่อเนื่องมาตลอดประกอบกับสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ส่งผลทำให้ขยายตัวทางเศรษฐกิจของ 3 จังหวัดภาคใต้ชายแดนอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของภาคใต้

2) **ฐานการผลิตแคบพึ่งพิงกับสินค้าเพียงไม่กี่ชนิด เศรษฐกิจหลักของ 5 จังหวัดภาคใต้ชายแดน ขึ้นกับผลผลิตเพียงไม่กี่ชนิด คือ ยางพารา ไม้ผล ประมง และอุตสาหกรรมทะเลแปรรูป** ซึ่งปัจจุบันการประมงมีปัญหาจากราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ตลอดจนความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทำให้ผลผลิตมีน้อยลง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ปัตตานีและสงขลา ซึ่งมีปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบเพื่อป้อนโรงงานอุตสาหกรรมทำให้โรงงานบางแห่งต้องหยุดพักการผลิตหรือเลิกกิจการ

3) ภาวะการลงทุนอยู่ในสภาพซบเซาเนื่องมาจากความไม่สงบในจังหวัดภาคใต้

ชายแดน

(1) ตั้งแต่ปี 2547 – 2551 แนวโน้มการลงทุนใน 5 จังหวัดภาคใต้ชายแดนลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนมีสถานประกอบการปิดกิจการกว่า 136 แห่ง เงินลงทุนรวม 924.44 ล้านบาท เลิกการจ้างงานประมาณ 1,600 คน โดยกิจการที่เลิกการจ้างงานส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์และวัสดุก่อสร้าง ร้านอาหาร และโรงแรม เป็นต้น

(2) เมื่อพิจารณาจากข้อมูลโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ชายแดน ในปี 2547 – 2551 พบว่า จำนวนโครงการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมลดลงจาก 34 โครงการ ในปี 2547 เหลือเพียง 18 โครงการ และจำนวนเงินลงทุนลดลงจาก 6.52 พันล้านบาทเหลือเพียง 2.40 พันล้านบาทในปี 2551 โดยในปี 2549 ไม่มีโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเลยในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล แม้รัฐได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและการลงทุนต่อเนื่องมาโดยตลอด แต่ยังไม่สามารถจูงใจการลงทุนได้เท่าที่ควร สาเหตุเนื่องจากนักลงทุนขาดความมั่นใจในสถานการณ์ความไม่สงบ

(3) ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลได้ดำเนินมาตรการบรรเทาผลกระทบด้านเศรษฐกิจและการลงทุน เพื่อให้โครงการพัฒนาที่ประสบปัญหาความล่าช้าสามารถดำเนินต่อไปได้ รวมทั้งเพื่อรักษาฐานธุรกิจการลงทุนและการจ้างงานที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ไม่ให้หยุดหรือเลิกหรือย้ายการประกอบการ ตลอดจนจูงใจให้มีการลงทุนใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งผลการดำเนินมาตรการดังกล่าวได้ช่วยพยุงภาวะเศรษฐกิจของพื้นที่ไม่ให้ตกต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และช่วยชะลอการหยุดหรือเลิกกิจการของสถานประกอบการที่มีแนวโน้มลดจำนวนลงในปี 2550 เมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้า โดยมาตรการแก้ไขปัญหาที่สำคัญ มีดังนี้

(3.1) มาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการที่รับเหมาก่อสร้าง

(3.2) มาตรการสนับสนุนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ

4) ปัญหาการขาดความมั่นคงในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของประชาชน ที่มีรายได้ต่ำ

(1) ภาวะความยากจนในจังหวัดภาคใต้ชายแดนลดลงมากจากในอดีตที่มีประชากรอยู่ในข่ายยากจนเท่ากับร้อยละ 24.5 ของประชากรในปี 2545 เหลือเพียงร้อยละ 9.6 ในปี 2550 โดยกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประมงพื้นบ้านใน 3 จังหวัดภาคใต้ชายแดน สาเหตุจากการทำมาหากินถูกจำกัดจากการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมและภัยธรรมชาติ ปัญหา ผลิดภาพการผลิตต่ำ ขาดความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ทั้งต้องพึ่งพิงปัจจัยภายนอกทางการตลาด จึงทำให้ประชาชนมีรายได้ต่ำและขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิต

ตารางที่ 6.1 จำนวนและสัดส่วนคนจนในแต่ละจังหวัดของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน

จังหวัด	จำนวนคนจน (พันคน)				สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)			
	2549	2550	2551	2552	2549	2550	2551	2552
สงขลา	10.2	14.6	33.6	3.2	0.81	1.13	2.47	0.23
สตูล	17.9	6.3	0.4	3.6	6.5	2.25	0.16	1.26
ยะลา	33.4	38.2	33.5	62.2	6.71	7.53	7.11	13.01
ปัตตานี	88.9	108.2	134.4	128.3	16.31	19.72	20.68	19.46
นราธิวาส	215.8	162.2	96.1	173.9	27.05	20.02	12.83	22.85
รวมภาคใต้ทั้งหมด	472.2	512.8	387.4	421.9	5.49	5.88	4.4	4.72
ทั่วประเทศ	6056.7	5421.7	5771.9	5278.8	9.55	8.48	8.95	8.12

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

ตารางที่ 6.2 การมีงานทำแต่ละสาขาในแต่ละจังหวัดของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน

จังหวัด	ผู้มีงานทำ (พันคน)					ผู้ว่างงาน (พันคน)					อัตราการว่างงานรวม ^{1/}				
	2549	2550	2551	2552	2553	2549	2550	2551	2552	2553	2549	2550	2551	2552	2553
สตูล	139.7	142.2	156.5	158.5	164.2	1.5	4.3	1.9	1.8	2.2	1.07	2.95	1.38	1.13	1.36
สงขลา	741.3	748.9	766.7	790.6	815.6	7.9	8.2	14.2	20.5	17.3	1.05	1.09	1.82	2.61	1.00
ยะลา	247.2	253.4	242.8	244.7	261.6	3.0	2.0	4.3	2.5	1.7	1.17	0.78	1.72	1.01	0.65
ปัตตานี	285.7	292.5	317.4	343.8	346.8	4.9	4.6	5.1	7.7	7.6	1.67	1.56	1.57	3.17	2.22
นราธิวาส	377.4	389.2	382.3	380.3	385.7	10.6	9.0	9.8	14.9	12.3	2.75	2.26	2.50	3.76	3.08
รวมจังหวัดภาคใต้ชายแดน	1791.3	1826.2	1865.7	1917.9	1973.9	27.9	28.1	35.3	47.4	41.1	-	-	-	-	-

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา และสตูล, สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
หมายเหตุ: 1/ จากการคำนวณ

(2) การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา รัฐได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต การพัฒนาอาชีพและรายได้ของกลุ่มอาชีพที่มีรายได้น้อย ได้แก่ กลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน ชาวนา การพัฒนาอาชีพเสริมแก่กลุ่มผู้มีรายได้น้อย การสร้างงานและจ้างงานเพื่อเพิ่มทักษะให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่ช่วยเพิ่มโอกาสการมีงานทำการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้ปัญหาคลี่คลายลง พื้นที่จังหวัดภาคใต้ชายแดนลดลงมากจากในอดีตที่มีประชากรอยู่ในข่ายยากจนลดลง 520.4 พันคนในปี 2547 เหลือ 329.5 พันคนในปี 2550

5) การค้าและการค้าชายแดน

(1) ภาวะการค้าชายแดนไทย – มาเลเซีย (5 จังหวัดภาคใต้)

เดือนมกราคม – พฤษภาคม 2552 ภาวะการค้า ณ ด้านการค้าชายแดนไทย – มาเลเซีย 8 ด้าน มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 137,354.18 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 44.15 โดยมีมูลค่าการส่งออก 76,416.88 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 51.67 และมีมูลค่าการนำเข้า 60,937.30 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 30.64 ดุลการค้าเกินดุล 15,479.58 ล้านบาท เกินดุลลดลงร้อยละ 77.96 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2551 สัดส่วนของการส่งออกและการนำเข้าคิดเป็นร้อยละ 55.63 และ 44.37 ตามลำดับ

(2) สินค้าส่งออกที่สำคัญ

สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา เครื่องจักร/เครื่องใช้กล/ส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง ยานพาหนะและส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์อาหาร เหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก/ครีมนวดผม และผลิตภัณฑ์จากแก้ว

สินค้ายางพารา ที่มีมูลค่าส่งออกมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ยางแท่ง ยางธรรมชาติ ยางแผ่นรมควัน น้ำยางข้น ยางผสม ยางสกีมบลิ้อก/สกีมแท่ง ยางแผ่นดิบ เศษยางจากต้นยาง และ น้ำยางสด

ผลิตภัณฑ์ยางพารา ที่มีมูลค่าส่งออกมากที่สุด ได้แก่ ถุงมือยาง ยางสังเคราะห์ สายยางไฮดรอลิค และท่อยาง/ของอื่นๆ ทำด้วยยาง

สาเหตุสำคัญที่ทำให้มูลค่าการส่งออกลดลง เนื่องจากการส่งออกยางพาราที่มีมูลค่าการส่งออกสูงถึงร้อยละ 40 ของมูลค่าส่งออกรวมลดลงจากเวลาเดียวกันของปีก่อนประมาณร้อยละ 42

(3) สินค้านำเข้าที่สำคัญ

สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ เครื่องจักร/เครื่องใช้กล/อุปกรณ์ เหล็กและผลิตภัณฑ์ พลาสติกและผลิตภัณฑ์ เคมีภัณฑ์และปุ๋ย ผลิตภัณฑ์ยาง ไม้และผลิตภัณฑ์ กระดาษและผลิตภัณฑ์ ยานพาหนะและอุปกรณ์ และพริกแห้ง

(4) จังหวัดที่มีมูลค่าการค้าชายแดนมากที่สุด

จังหวัดที่มีมูลค่าการค้าชายแดนมากที่สุด คือ จังหวัดสงขลา มูลค่าการค้ารวมเกินกว่าล้านบาท จังหวัดที่มีมูลค่าการค้ามากลำดับ 2 และ 3 ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดยะลา โดยมีมูลค่าการค้ารวมจังหวัดละประมาณหนึ่งพันล้านบาท

(5) ด้านศุลกากรที่มีมูลค่าการค้ามากที่สุด

ด้านศุลกากรที่มีมูลค่าการค้ามากที่สุด คือ ด้านศุลกากรสะเดา จังหวัดสงขลา มีมูลค่าการค้ารวมรวม 8 หมื่นกว่าล้านบาท ด้านศุลกากรที่มีมูลค่าการค้ามากเป็นลำดับที่ 2 และ 3 คือ ด้านศุลกากรปาดังเบซาร์จังหวัดสงขลา มูลค่าการค้ารวม 4 หมื่นกว่าล้านบาท และด้านศุลกากรสุโขทัย

6.1.2 สถานการณ์ทางด้านสังคม

1) ด้านศาสนา

จำนวนศาสนสถาน พระภิกษุ สามเณร ในศาสนาต่างๆ ของพื้นที่กลุ่มจังหวัดชายแดนใต้ เปรียบเทียบระหว่าง ปี 2550 กับ 2551 มีลักษณะ ดังนี้

ตารางที่ 6.3 ข้อมูลทางด้านศาสนาเปรียบเทียบในปี 2550 และปี 2551

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ ชายแดน	นราธิวาส		ปัตตานี		ยะลา		สงขลา		สตูล	
	2550	2551	2550	2551	2550	2551	2550	2551	2550	2551
จำนวนวัด	71	71	86	81	36	46	398	400	35	37
จำนวนสำนักสงฆ์	18	21	3	7	19	16	85	84	29	31
จำนวนโบสถ์คริสต์	5	6	1	5	5	6	12	12	3	3
จำนวนมัสยิด	630	631	657	644	453	450	358	358	212	218
จำนวนพระภิกษุ	349	287	363	376	188	184	2,160	2,315	224	232
จำนวนสามเณร	5	7	40	49	33	26	558	426	42	39

ที่มา: สำนักพระพุทธศาสนา จังหวัดสตูล, สำนักพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดยะลา, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนราธิวาส, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสตูล

2) การศึกษาและเรียนรู้

ประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาการศึกษาและเรียนรู้อย่างมาก โดยในภาพรวม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนมีการศึกษาดีขึ้น อัตราการเรียนรู้และจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 64.4 และ 8.42 ปี ในปี 2549 โดยเฉพาะจังหวัดสงขลาและสตูลมีอัตราการเรียนรู้สูงร้อยละ 69.53 และ 66.19 ตามลำดับ สูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคใต้ จากการที่สงขลาเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาของภาคใต้ตอนล่าง แต่คุณภาพการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 3 จังหวัดภาคใต้ชายแดน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนสอบ O-net เฉลี่ยเพียงร้อยละ 30.10 ในขณะที่นักเรียนในโรงเรียนของรัฐได้คะแนนเฉลี่ย 34.17 และค่าเฉลี่ยของประเทศร้อยละ 37.01

ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน สถาบันปอเนาะ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เราเฝ้าระวังโดยสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้เหล่านี้เป็นของรัฐเพียงร้อยละ 31 และเป็นของเอกชนถึงร้อยละ 69 เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ศรัทธาและนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษา/จัดการเรียนการสอนศาสนาควบคู่สามัญ ในปีการศึกษา 2551 พบว่า จำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษา อยู่ในโรงเรียนของรัฐร้อยละ 89 อยู่ในโรงเรียนเอกชนร้อยละ 11 แต่ในทิศทางที่กลับกัน ในระดับมัธยมศึกษา มีนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนของรัฐเพียงร้อยละ 30 เท่านั้น

3) สาธารณสุข

เหตุการณ์ความไม่สงบเป็นสาเหตุสำคัญทำให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนมีปัญหาด้านสุขภาพอนามัยเพิ่มขึ้น ดังนี้

(1) ปัญหาสุขภาพอนามัยแม่และเด็กในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ชายแดน มีแนวโน้มลดลงโดยอัตราการตายของมารดา ในปี 2547 ได้ลดลงจากเดิม 29.7 เป็น 24.4 คนต่อการเกิดมีชีพ 1 แสนคน ในปี 2550 โดยเฉพาะอัตราการตายของมารดาในจังหวัดยะลาและนราธิวาส ลดลงจาก 58.6 และ 38.2 คน ต่อการเกิดมีชีพ 1 แสนคนในปี 2547 เป็น 39.0 และ 22.9 คนต่อการเกิดมีชีพ 1 แสนคนในปี 2550 แต่ยังคงสูงกว่าค่าเฉลี่ยภาคใต้ ขณะที่อัตราการตายของทารก ในปี 2547 ได้เพิ่มขึ้นจากเดิม 9.7 เป็น 9.8 คนต่อการเกิดมีชีพ 1 พันคน ในปี 2550 ซึ่งยังคงสูงกว่าค่าเฉลี่ยภาคใต้ที่มีค่าเท่ากับ 8.2 คนต่อการเกิดมีชีพ 1 พันคน ซึ่งสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ถูกทำร้ายไม่ได้รับความปลอดภัยไม่สามารถลงพื้นที่ได้ตามปกติ ส่งผลต่อการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยในพื้นที่ทำได้น้อยลง ทั้งยังมีปัญหาขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์สูงถึงร้อยละ 50 จึงทำให้ประชาชนมีปัญหาด้านสุขภาพอนามัยด้านอื่นเพิ่มขึ้นด้วย

(2) ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดภาคใต้ชายแดนส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจประชาชน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ เนื่องจากมีอาการหวาดกลัว ซึมเศร้า เครียด วิตกกังวลและหวาดระแวง ซึ่งจากข้อมูลกรมสุขภาพจิต พบว่า มีผลกระทบต่อระบบบริการสาธารณสุขอย่างชัดเจน โดยจำนวนบุคลากรเฉลี่ยต่อสถานอนามัยมีจำนวนลดลง กิจกรรมเชิงรุกในด้านการรักษาการตรวจเยี่ยมผู้ป่วยในพื้นที่ลดลงร้อยละ 60 เมื่อเทียบกับช่วงก่อนเหตุการณ์ความไม่สงบ นอกจากนี้มีผลกระทบต่อบุคลากรทางการแพทย์ ทันทแพทย์อยู่ในภาวะขาดแคลนค่อนข้างสูงถึงร้อยละ 50 สำหรับผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน พบว่า คนมีระดับการศึกษาและการเรียนรู้สูงขึ้น แต่ยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภาคมีผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรังผู้ป่วยในกลุ่มอาการที่เกิดจากภาวะเครียดมาเข้ารับบริการเพิ่มมากขึ้นแตกต่างจากสมัยก่อนที่จะเป็นการรักษาอาการป่วยทั่วไป ซึ่งเห็นได้ชัดว่าหลังจากเหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลให้ประชาชนเกิดโรคเรื้อรัง

นอกจากนี้ สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังส่งผลทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์และบุคลากรแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการรักษาผู้ประสบเหตุร้ายแรง จึงจำเป็นต้องเร่งขยายโรงพยาบาลในระดับศูนย์ให้ทั่วถึง เพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.1.3 สถานการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์และแนวโน้มต่อการเกิดภัยพิบัติในพื้นที่ โดยพิจารณาตามความเสี่ยงต่อการเกิดน้ำล้นตลิ่ง น้ำท่วมขังตามความเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมซ้ำซากและความเสี่ยงต่อดินถล่ม พบว่า มีลักษณะดังนี้

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน	พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำล้นตลิ่งและน้ำท่วมขัง	พื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมซ้ำซาก	พื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม
นราธิวาส	-	สุโงโลก	สุคีริน
ปัตตานี	เจ๊ะบิลัง	เมืองปัตตานี	มายอ
ยะลา	-	-	เบตง คอกช้าง
สงขลา	ระโนด บ่อตรุ สทิงพระ สิงหนคร	หาดใหญ่	คอกหงส์

หมายเหตุ: สตุลพื้นที่เสี่ยงภัยจากคลื่นยักษ์จากธรณีพิบัติ (Tsunami)

ที่มา: ฐานข้อมูลการวางผังประเทศ ผังภาคใต้, 2553

6.1.4 โลจิสติกส์

เส้นทางหลักในภาคใต้ที่เชื่อมต่อการขนส่งไปยังภูมิภาคอื่นใน ASEAN ซึ่งการขนส่งทางภาคใต้สามารถเชื่อมโยงไปยังมาเลเซีย สิงคโปร์ได้ในระบบขนส่งทางบก ปัจจุบันเส้นทางขนส่งทางถนนของไทยมีระยะทางประมาณ 140,000 กิโลเมตร ครอบคลุมทุกตำบลในประเทศไทย โดยเส้นทางถนนภาคใต้ของไทยสามารถเชื่อมโยงไปถึงมาเลเซียและสิงคโปร์ ในเรื่องของสนามบินในภาคใต้ มีสนามบินถึง 11 แห่ง เป็น International Air Port ถึง 2 แห่ง คือ ภูเก็ต และหาดใหญ่ ทำให้มีการใช้การขนส่งทางอากาศมากขึ้น ในระบบการขนส่งส่วนทางเรือมีท่าเรือน้ำลึกอยู่ 2 แห่ง คือ ท่าเรือน้ำลึกสงขลา และท่าเรือน้ำลึกภูเก็ต สำหรับท่าเรือน้ำลึกสงขลาปัจจุบันสามารถส่งออกได้ประมาณล้านกว่าตัน แต่ก็มีปัญหาความลึกโดยเฉลี่ย 4 เมตร ซึ่งเกิดจากตะกอนจากทะเลสาบสงขลา ทำให้ต้นทุนค่าระวางเรือสูง เพราะบรรทุกตู้ได้น้อยกว่าปกติ ส่วนทางภูเก็ตเดิมมีการออกแบบให้เป็นท่าเรือน้ำลึก ที่มีการรองรับเท่ากับท่าเรือสงขลา แต่ภูเก็ตเป็น

6.1.5 สถานการณ์ด้านความไม่สงบและปัญหาปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

1) สถานการณ์ความไม่สงบเริ่มมีแนวโน้มลดลงในปี 2553 สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงปี 2547-2551 ที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นอย่างมาก จำนวนการลอบวางเพลิง ทำร้ายและลอบยิง วางระเบิดและทำลายทรัพย์สินของประชาชนและสถานที่ราชการเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ในช่วง ปี 2547 – 2551 มีจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (อ.จะนะ อ.เทพา อ.นาทวี และ อ.สะบ้าย้อย) รวม 8,101 ครั้ง โดยเฉลี่ยมีเหตุการณ์เกิดขึ้นปีละ 1,620 ครั้ง โดยจังหวัดนราธิวาสมีเหตุการณ์เกิดขึ้นมากที่สุด (2,972 ครั้ง) รองลงมา คือ ปัตตานี (2,447 ครั้ง) และยะลา (2,269 ครั้ง) ส่วนสงขลามีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นน้อยที่สุด (413 ครั้ง) ส่งผลให้มีจำนวนผู้เสียชีวิตรวม 2,976 ราย และมีผู้บาดเจ็บจำนวน 5,456 ราย อย่างไรก็ตาม สถานการณ์มีแนวโน้มดีขึ้น โดยมีเหตุการณ์ในปี 2551 จำนวน 1,050 ครั้ง ลดลงประมาณครึ่งหนึ่งจากปี 2550 ที่มีเหตุการณ์จำนวน 2,295 ครั้ง (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, 2554) และมีแนวโน้มลดลงมาอย่างต่อเนื่อง โดยสังเกตได้จากแนวโน้มจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในปี 2552 และ 2553 ซึ่งมี

2) ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์การก่อความไม่สงบและผลกระทบทางสังคม ปัญหาต่อเนื่องจากการก่อความไม่สงบตามมาด้วยผลกระทบทางสังคมเป็นอย่างมาก ทำให้มีผู้ได้รับผลกระทบทุกฝ่าย ทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะผลกระทบสืบเนื่องทางสังคม เช่น ขาดผู้นำครอบครัว ภาวะการณเป็นหม้าย และเด็กกำพร้าที่ขยายตัวจำนวนมากขึ้นในพื้นที่ ทั้งนี้จากข้อมูลของศูนย์ช่วยเหลือเหยื่อรายผู้ได้รับผลกระทบฯ พบว่า ตั้งแต่ ปี 2547 ถึง 15 กุมภาพันธ์ 2552 มีหญิงหม้ายที่ได้รับผลกระทบจำนวน 1,712 ราย และเด็กกำพร้า จำนวน 3,192 ราย ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการเยียวยาด้านจิตใจอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง รัฐจึงได้ให้การเยียวยาทุกฝ่ายอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันโดยจัดตั้ง “คณะกรรมการนโยบายและอำนวยการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กยต.)” ขึ้น และดำเนินการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง มาตั้งแต่ปี 2548 จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งยังมีการดำเนินการโดยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าวอีกจำนวนมาก (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, 2554)

6.2 ศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดการพัฒนากลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน คณะอนุกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (อ.ก.บ.ก.) ได้นำมาวิเคราะห์ทั้งศักยภาพ โอกาสและข้อจำกัด โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ศักยภาพ/จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<ol style="list-style-type: none"> 1) เป็นแหล่งเพาะปลูกและแปรรูปยางพาราที่สำคัญของประเทศและกลุ่มประเทศ IMT-GT (ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย) 2) มีตลาดกลางซื้อขายยางพาราที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ และเป็นศูนย์อ้างอิงยางพาราของประเทศ 3) เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมการแปรรูปยางพารา และมีสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ 4) มีแหล่งวัตถุดิบทางการเกษตรรองรับอุตสาหกรรมฮาลาล 5) มีศักยภาพในการผลิตวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ฮาลาล 6) มีความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัด 7) มีด่านชายแดน 9 ด่าน ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นจุดเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ IMT-GT และสิงคโปร์ 8) มีความได้เปรียบทางกายภาพที่เปิดสู่ทะเลทางด้านอ่าวไทยและอันดามัน ประกอบกับมีท่าเรือน้ำลึก (ท่าเรือสงขลา และท่าเรือตะมะลัง จ.สตูล) 9) มีท่าเรือน้ำลึก (ท่าเรือสงขลา และท่าเรือตะมะลัง จ.สตูล) ที่มีศักยภาพในการรองรับการขยายตัวด้านการขนส่งทางน้ำ ทั้งฝั่งทะเลจีนตอนใต้และฝั่งทะเลอันดามัน และสามารถพัฒนาเป็นเมืองท่าทางทะเลที่สำคัญในอนาคต 10) มีโครงข่ายคมนาคมขนส่งทั้งทางน้ำ อากาศ ถนน และรางรถไฟเชื่อมโยงระหว่างกัน 11) เป็นแหล่งเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ มีผลผลิตการเกษตรหลากหลายชนิด 12) มีเขตอุตสาหกรรมหลายแห่งที่มีศักยภาพในการขยายและดัดแปลงการผลิตเพื่อรองรับวัตถุดิบจากภาคเกษตร 13) มีโรงงานก๊าซธรรมชาติและอยู่ใกล้แหล่งพลังงานทั้งภายในประเทศและของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น แหล่งน้ำมันก๊าซธรรมชาติในเขตทะเลของจังหวัดสงขลานั้น และถ่านหินบนเกาะสุมาตรา ถ่านหินบนเกาะบอร์เนียว มีความเป็นไปได้ในการนำพลังงานมาใช้ประโยชน์และสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัด 14) เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงชายฝั่ง และมีแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำจำนวนมาก 15) มีทักษะความสามารถในการทำประมง และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 16) มีโครงการพระราชดำริที่เป็นต้นแบบให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และพึ่งพาตนเอง 17) มีศูนย์วิจัยและพัฒนา สถาบันการศึกษาที่มีขีดความสามารถในการสนับสนุนการพัฒนาในด้านต่างๆ ของกลุ่มจังหวัด 18) เป็นศูนย์กลางการศึกษาในทุกะดับชั้นของภาคใต้ที่มีความหลากหลายทางการศึกษา เช่น ภาษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม วิทยาการด้านต่างๆ 19) มีทุนทางสังคมที่เข้มแข็งและหลากหลาย เช่น บุคลากรด้านการศึกษา การแพทย์ การท่องเที่ยว ประเพณี วัฒนธรรม ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกลุ่มองค์กรประชาชน 20) มีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และศูนย์กลางการค้าภาคใต้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ภาพลักษณ์ของความไม่สงบในพื้นที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว และการลงทุน 2) มีขีดความสามารถในการผลิตยางพาราขั้นปฐมภูมิ ขาดความสามารถในการพัฒนาต่อยอดเพื่อเพิ่มผลผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับยางพารา 3) ขาดตลาดรองรับผลผลิตและระบบการบริหารจัดการการตลาดสินค้าเกษตรแบบครบวงจร 4) ขาดการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอย่างต่อเนื่อง 5) ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการประกอบอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในสภาวะที่เสื่อมโทรม 6) ขาดการพัฒนาการท่องเที่ยว และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7) ขาดการพัฒนาระบบขนส่ง และการบริหารจัดการโลจิสติกส์ 8) ขาดการศึกษาวิจัยประยุกต์ในการแปรรูปวัตถุดิบทางการเกษตรให้เป็นผลผลิตที่มีคุณภาพและมาตรฐานตรงกับความต้องการของตลาดโลก

โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค ภัยคุกคามหรือข้อจำกัด (Threats)
<ol style="list-style-type: none"> 1) ผลผลิตยางพาราของโลกจากปัจจุบันถึง พ.ศ.2563 ยังไม่เพียงพอกับความ ต้องการใช้ยางพาราในอุตสาหกรรมต่างๆ 2) ตลาดสินค้าฮาลาลทั่วโลกมีมูลค่ามากถึง 5 แสนล้านเหรียญสหรัฐ (17 ล้านล้านบาท) และประชาคมโลกมุสลิมที่เป็นสมาชิก OIC ส่วนใหญ่เป็นประเทศผู้นำเข้า อาหาร 3) รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่ม จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกรณีพิเศษ 4) ประเทศในกลุ่มอเมริกาเหนือ (แคนาดาและสหรัฐอเมริกา) เป็นตลาดที่มี ประชากรชาวมุสลิมกว่า 10 ล้านคน และมีกำลังซื้อสูง ประมาณการว่ามีความ ต้องการสินค้าฮาลาลสูงถึง 12,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ/ปี 5) ข้อตกลง IMT-GT เรื่องอาหารฮาลาลและบริการ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ยอมให้ไทย เป็นผู้นำทางด้านผลิตภัณฑ์และบริการฮาลาล ทั้งเป็นพันธมิตรในการเปิดตลาด สินค้าฮาลาลสู่ประชาคมมุสลิมทั่วโลก 6) ฮาลาลเป็นสินค้าที่ทุกคนสามารถบริโภคได้ไม่ใช่เพื่อมุสลิมเพียงกลุ่มเดียว 7) สินค้าฮาลาล ของไทยที่มีคุณภาพและราคาที่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศ ทั้ง เป็นที่ยอมรับของนักธุรกิจชาวต่างชาติ 8) มาตรฐานการผลิตสินค้าฮาลาลของไทยได้รับการยอมรับและไว้วางใจในระดับ หนึ่ง 9) แผนงานพัฒนาเขตเศรษฐกิจ 3 ฝ่าย IMT-GT ทำให้ช่องทางการค้า การลงทุน และ การส่งออกสินค้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านเปิดกว้างมากขึ้น 10) ตลาดการค้าใหม่ (จีน) ต้องการทางออกทางทะเล ทำให้เกิดการพัฒนาลำทาง การขนส่งในแนวเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก ไปสู่แอฟริกาและตะวันออก กลาง 11) การค้าเสรี AFTA เป็นประโยชน์ต่อการนำทรัพยากรธรรมชาติ มาพัฒนาเป็น ผลผลิตทางการเกษตรและเกษตรอุตสาหกรรม 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ความขัดแย้งและเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อ การพัฒนาและการดำเนินชีวิตของประชาชน 2) ความไม่เสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลส่งผลกระทบต่อด้านลบต่อ ความเชื่อมั่น การลงทุน และการพัฒนาทุกด้าน 3) ภัยคุกคามจากกลุ่มอิทธิพลเถื่อนที่มีผลประโยชน์ทางการค้าชายแดน และสิ่งผิดกฎหมาย 4) มาตรการจูงใจต่างๆ ที่รัฐจัดให้เป็นพิเศษยังไม่เพียงพอต่อการสนับสนุน ให้นักธุรกิจเข้ามาลงทุนในพื้นที่ 5) นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นด้านการลงทุน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจาก สถานการณ์ไม่สงบในเขตพื้นที่ที่อยู่อย่างต่อเนื่อง 6) ราคาน้ำมันตลาดโลกสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีต้นทุนทางการผลิต ด้านเกษตรอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวสูงขึ้น 7) นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการปลูกยางพาราในภูมิภาคอื่น ส่งผลต่อ อุปทานเพิ่มขึ้น 8) หลายประเทศในเอเชีย (สิงคโปร์ บรูไน จีน และอินเดีย) เริ่มมีความ สนใจกับการเปิดตลาดสินค้าฮาลาลในเอเชียและตลาดโลกอย่างจริงจัง 9) กฎหมายระเบียบปฏิบัติและข้อตกลงบางประเด็นไม่เอื้อต่อการค้า การ ท่องเที่ยว การลงทุนทั้งในและนอกประเทศ 10) มาเลเซียเป็นคู่แข่งสำคัญที่มีอุตสาหกรรมปลายน้ำที่เกี่ยวข้องกับ ยางพารามากกว่าไทย ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

ที่มา: แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ.2553 – 2556 (สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล),
สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน

บรรณานุกรม

กระทรวงการคลัง (2546) **เกิร์ตคำนิยามเศรษฐกิจ** (สืบค้นจาก

http://www.mof.go.th/home/eco/index_economicwordlist.htm เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2554)

กอบศักดิ์ ภูตระกูล (2553) **ยกเครื่องเศรษฐกิจและการคลังลดความเหลื่อมล้ำของสังคม** (สืบค้นจาก

<http://www.fpo.go.th/FPO/pdf/full-report-symposium2010.pdf> เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2554)

บุญธรรม ราชรักษ์ (2548) **ทฤษฎีของการกระจายรายได้** (สืบค้นจาก

<http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=6121.0;wap2> เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2554)

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ (ม.ป.ป.) **ปัจจัยการผลิต (Factors of Production)** (สืบค้นจาก

<http://reg.ksu.ac.th/teacher/sakkasam/lesson2.html> เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2554)

เวดี ช่างบุญชู (2553) **การกระจายรายได้** (สืบค้นจาก <http://krukhet.itcyber.com> เมื่อวันที่ 15

กันยายน 2554)

วิทยากร เชียงกูล (2550) **บทรวม: ปัญหาความยากจนของคนไทย** (สืบค้นจาก

<http://witayakornclub.wordpress.com> เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2554)

ศูนย์สารสนเทศ สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่ (ม.ป.ป.) **นิยามความยากจน**

(สืบค้นจาก <http://region3.prd.go.th/problempoor/define.htm> เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2554)

สถณี อาชวานันทกุล (2554) **วิธีลดความเหลื่อมล้ำด้วยตลาดทุน (1) : ภาษีกำไรส่วนเกินทุน** (สืบค้น

จาก http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2011q1/2011_January10p2.htm เมื่อวันที่ 30

สิงหาคม 2554)

Anup Shah (2011) **Causes of Poverty** (Available at [http://www.globalissues.org/issue/2/causes-](http://www.globalissues.org/issue/2/causes-of-poverty)

[of-poverty](http://www.globalissues.org/issue/2/causes-of-poverty) accessed 20 August 2011)

Central Intelligence Agency (n.d.) **The World Factbook** (Available at www.cia.gov accessed 13 September 2011)

Thailand Development Research Institute (2549) **การแก้ไขปัญหาคความยากจนตามนโยบาย
รัฐบาล** (สืบค้นจาก <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/23345> เมื่อวันที่ 13 กันยายน
2554)

Chulalongkorn University Social Research Institute